

Νέα Εφημερίδα

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΡΙΖΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ
ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ
ΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

"ΝΕΑ ΣΕΛΗΝΗ"

Τριμηνιαία έκδοση Έτος 7, τεύχος 26
Σεπτέμβρης - Οκτώβρης - Νοέμβρης 2002
P.R. Νέσσωνας 40006

Ιδιοκτήτης: Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία
"Νέα Κοινότητα".

Το περιοδικό εκδίδει και διαχειρίζεται
η συντακτική επιτροπή

Εκδότης - Διευθυντής (το απαιτεί ο νόμος) :
Γιάννης Παζάρας, Πουρνάρι - Νέσσωνας
Συντακτική 26ου

Φούκης Σπύρος	Γκόλτσιου Γιούτα
Παζάρας Γιάννης	Χατζηπαναγιώτου Μένη
Δεσύλας Μάριος	Κολέμπας Γιώργος
Γερόπουλος Γιάννης	Αντωνόπουλος Αντώνης
Χατζηελευθερίου Μαρία	Πατσιλίας Δημήτρης
Ορφανουδάκη Ντίνα	Αντωνόπουλος Γιώργος
Αντωνοπούλου Μαρία	Ποικιλίδης Βασίλης
	Τερζοπούλου Φωτεινή

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Πέτρος Παναγιωτής
Ξηρομερίτου 4 - Κατερίνη

Επιθυμία μας είναι να αποφύγουμε διαφημιστικές
καταχωρήσεις, χορηγίες και οποιεσδήποτε εξωτερικές
παρεμβάσεις.

**Στηριζόμαστε μόνο στους συνδρομητές του
περιοδικού για την κάλυψη των εξόδων του.**

Συνδρομές: εσωτερικού - ετήσια (4 τεύχη) 12 ΕΥΡΩ

Ταχυδρομικές επιταγές στην διεύθυνση :
Περιοδικό "ΝΕΑ ΣΕΛΗΝΗ"
(υπ' όψη Χ' Παναγιώτου Μένης)
P.R. Νέσσωνας 40006

Το περιοδικό εκτυπώνεται σε χαρτί από φάνια

Τηλ. - FAX περιοδικού 04950 - 52276

e-mail: neaselini@yahoo.com

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις
των συντακτών τους.

ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ Ή
ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Η ΠΗΓΗ

Από τα γεννέθλια της Νέας Σελήνης !

Πρωτοβουλία για ένα Λίκτυο Αλληλεγγύης και προώθη-
σης Οικολογικών και Εναλλακτικών Αραστηριοτήτων

σελ. 3

Βιοπειρατεία: η λεηλασία της φύσης και της γνώσης

σελ. 4

Γ. Κολέμπας - Σ. Φούκης

Σπόροι της Ζωής

σελ. 6

Greenpeace

"ΔΙΚΑΙΟ" ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
Παγκοσμιοποίηση και ανταγωνισμός

σελ. 7

Γ. Κολέμπας

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

σελ. 8

Αννα Φιλίππου

Η Ενδυμασία: Το δεύτερό μας δέρμα

σελ. 10

Γιούτα Γκόλτσιου Γ. Κολέμπας

Νέα Σελήνη

Περιεχόμενα τευχών 1-25

σελ. 15

σελ. 18

Σωτήρης Χριστοδούλου

Φυσική Καλλιέργεια

Η θεωρία μιας πράσινης επανάστασης

σελ. 21

Α.Π. - Σ.Ο.

Παγκοσμιοποίηση και Φτώχεια

σελ. 24

Γιώργος Κολέμπας

Ο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΜΗΛΑΞΕΣ
ΕΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ

"Η γιορτή"

σελ. 25

Χ' Παναγιώτου Μένη

Σχετικά με το κόμποστ

σελ. 28

Βήματα προς μια ήπια φυτοπροστασία

σελ. 29

Μάριος Δεσύλλας

Το μάθημα της πεταλούδας

σελ. 36

Πρωτοβουλία για ένα Δίκτυο Αλληλεγγύης και προώθησης Οικολογικών και Εναλλακτικών Δραστηριοτήτων

Τέλος Μαΐου και αρχές Αυγούστου έγιναν δύο συναντήσεις της πρωτοβουλίας, στην Εύβοια. Κατέληξαν στην διατύπωση ενός αναλυτικού κειμένου και μιας πρόσκλησης σε όσους συμφωνούν για τη δημιουργία του Δικτύου, της οποίας το κείμενο είναι το παρακάτω:

Τα τελευταία χρόνια, όσοι από μας εντάχθηκαν στον χώρο της οικολογικής δραστηριότητας, κύρια για λόγους συνειδήσης, βλέπουμε με απογοήτευση να κυριαρχεί βαθμιαία η εμπορευματοποίηση. Οι εξελίξεις οδηγούν στην ενσωμάτωσή μας σ' αυτό που έχει χαρακτηριστεί σαν "**πράσινος καπιταλισμός**". Το οικολογικό προϊόν δεν είναι πλέον το αποτέλεσμα μιας ανιδιοτελούς πρότασης, αλλά μια επιπλέον ευκαιρία για κέρδη απ' τις εταιρίες και τους μεσάζοντες, που έχουν εισβάλει στο χώρο, ενώ απευθύνεται βασικά σε μια προνομιά ελίτ, λόγω των υψηλών τιμών στην αγορά.

Είναι σήμερα κάτι περισσότερο από αναγκαίο να δώσουμε και την **κοινωνική διάσταση** στο όραμά μας για μια **διαφορετική σχέση ανθρώπου φύσης** και να ξεκαθαρίσουμε επίσης τη σχέση μας με τους **μηχανισμούς που γενούν τα φαινόμενα της οικοκαταστροφής και της εκμετάλλευσης της ανθρώπινης εργασίας**.

Να επιδιώξουμε εκείνες τις **συνεργασίες** και τις **συνλογικότητες**, που δεν βάζουν τα κέρδη πάνω απ' τον άνθρωπο και τη φύση και δημιουργούν σύγχυση και δυσπιστία στην κοινωνία, αλλά που προωθούν μαζί με την οικολογική ισορροπία και την κοινωνική δικαιοσύνη, ώστε οι άνθρωποι να ζουν ισότιμα με τους άλλους και να μη δέχονται να μπουν στο παιχνίδι των ισχυρών.

Γι' αυτά χρειάζεται να προχωρήσουμε στη δημιουργία ενός **δικτύου**, σε πανελλαδικό επίπεδο, που με αλληλεγγύη, συνεργασία, εμπιστοσύνη, συνέπεια και σεβασμό θα βοηθήσει:

1) Στην ενδυνάμωση της **αντίστασης στις εξελίξεις** που πάνε να κυριαρχήσουν στο χώρο.

2) Στη **δημιουργία τοπικών κοινοτήτων οικολογικής δραστηριότητας**, οι οποίες θα βοηθήσουν με πρακτικές ιδέες και εναλλακτικές αξίες και τα νέα κοινωνικά κινήματα, που προσπαθούν να ολοκληρώσουν πρόταση για μια οικολογικά αυτοσυντηρούμενη αμεσοδημοκρατική κοινωνία, σαν εναλλακτική λύση απέναντι στην παγκοσμιοποιημένη καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Οι σκοποί του δικτύου προτείνονται να είναι:

* Ο σεβασμός και η προστασία της βιοποικιλότητας σ' όλες τις μορφές δράσης, απ' την παραγωγή μέχρι την κοινωνική δράση.

* Αντίσταση στην εισβολή των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στους τόπους παραγωγής, επεξεργασίας και τυποποίησης των προϊόντων.

* Η προώθηση οικολογικών - εναλλακτικών δραστηριοτήτων με συνεργασία και συμμετοχή των πολιτών, χωρίς επιδίωξη επιδοτήσεων από κρατικούς και υπερ-

κρατικούς μηχανισμούς.

* Η επίτευξη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ παραγωγών - ενεργών καταναλωτών πολιτών, μέσω ουσιαστικής επικοινωνίας, επαφής και πρόσβασης.

* Η ανταλλαγή προϊόντων, υπηρεσιών και γνώσεων στη βάση των ουσιαστικών αναγκών μας.

* Η απεξάρτηση της παραγωγικής και της διαδικασίας διακίνησης απ' τις εταιρίες και τους μεσάζοντες, με ενίσχυση της αυτάρκειας των παραγωγών, της τοπικής αγοράς βιολογικών - οικολογικών προϊόντων και τη δημιουργία δικτύου διάθεσης σε χώρους λιανικής πώλησης.

* Η απαίτηση για τα βασικά δικαιώματα των εργαζομένων στις οικολογικές δραστηριότητες (μεροκάματα, ασφάλιση, οκτάωρο κ.λ.π.).

* Η υποστήριξη άλλων παρεμφερών οικολογικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα καθώς και παραδοσιακών, οικοτεχνικών, καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, που χρησιμοποιούν φυσικά και ήπια μέσα.

* Η συνεργασία με άλλες συγγενείς ομάδες, φορείς, οργανώσεις και πρόσωπα για την επίτευξη κοινών επιδιώξεων. Παρέμβαση ιδιαίτερα, στην κρίση που διέπει την ελληνική και παγκόσμια συμβατική γεωργία, για σύνδεση με νέους αγρότες και προώθηση της οικολογικής γεωργίας, σαν διέξοδο και "αναδιάρθρωση" σ' αυτήν την κρίση.

Η οργανωτική δομή και η λειτουργία του δικτύου θα στηρίζεται στην αρχή της **άμεσης συμμετοχικής Δημοκρατίας**, και θα έχει βασικούς άξονες: την επιδίωξη της συμφωνίας και τη δυνατότητα έκφρασης της διαφωνίας, τους ανακλητούς εκπροσώπους και διαχειριστές τομέων, την επιτροπή αξιολόγησης προϊόντων και δραστηριοτήτων, τις κατά τόπους συνελεύσεις μελών για τη Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.).

Μέλη μπορούν να γίνουν κύρια Οικοπαραγωγοί όλων των τομέων δραστηριότητας (τουλάχιστον 50% + 1, ώστε να διασφαλιστεί θετική εξέλιξη), καθώς και ενεργοί πολίτες - καταναλωτές.

Οι οριστικές αποφάσεις θα παρθούν στη Γ.Σ. που θα γίνει στις **25 και 26 Οκτώβρη στα Χάνια Πηλίου** (καταφύγιο προσκόπων)

Πληροφ. Γιώργος Κολέμπας - Τηλ. 0428086903

Τα θέματα που προτείνονται:

1. Αρχές και τρόποι λειτουργίας
2. Εκλογή Εκπροσώπων - Επιτροπών
3. Ενημέρωση για το ζήτημα του ντοπιου γενετικού υλικού

Βιοπειρατεία: η λεηλασία της φύσης και της γνώσης

Γ. Κολέμπας - Σ. Φούκης

Φτάσαμε στο σημείο, σχεδόν να μην μας επιτρέπεται πια, να διαιωνίζουμε τους από πάππου προς πάππου κληρονομημένους σπόρους και ποικιλίες. Μπορούν να πουληθούν ή να δωρισθούν στον γείτονα, μονο σπόροι ή ποικιλίες που βρίσκονται στον κατάλογο σπόρων του κάθε κράτους. Για να πάρει την έγκριση απ' τις κρατικές υπηρεσίες και να μπει στον κατάλογο ένας σπόρος, πρέπει να περάσει από πανάκριβες επιλεκτικές εξετάσεις. Μικροί αγρότες έχουν ελάχιστες ελπίδες να πετυχαίνουν κάτι τέτοι ο με τις δικές τους διασταυρώσεις ή με παλιά ντόπια είδη, που μπορεί να έχουν μεν ειδικά πλεονεκτήματα, αλλά να μην είναι τόσο εμπορεύσιμα ή να μην είναι ανταγωνιστικά. Συνήθως απειλείται με ποινική δίωξη όποιος προσπαθεί να διατηρήσει και να διαδώσει μια γενετική ποικιλία.

Εκείνοι που έχουν αναλάβει αυτό το ρόλο είναι οι διάφορες αγροχημικές εταιρείες εμπορίας σπόρων, που έχουν γίνει οι "αποκλειστικοί κληρονόμοι" του γενετικού πλούτου του πλανήτη. Έχουν πετύχει μάλιστα από τις αντίστοιχες κρατικές αρχές, να επιδοτούνται μόνο οι υπό την κατοχή τους "πιστοποιημένοι" σπόροι. Έτσι με το σημερινό σύστημα στη Γεωργία, είναι σχεδόν απαγορευτικό να καλλιεργούνται σπόροι που δεν βρίσκονται στον κατάλογο των πιστοποιημένων και που είναι αποκλειστικά ιδιοκτησία διάφορων "οίκων".

Αυτό έγινε δυνατό, σε παγκόσμιο επίπεδο, τις προηγούμενες δεκαετίες με την λεγόμενη "πράσινη επανάσταση" των υβριδίων, με την οποία η παραγωγή των σπόρων πέρασε αποκλειστικά απ' τα χέρια του παραγωγού, στα χέρια και τον έλεγχο των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων. Το ίδιο έγινε και με τις φυλές και ποικιλίες των αγροτικών ζώων. Έτσι πολύτιμα είδη σπόρων και φυλές ζώων, που απαιτούσαν μικρές εισροές και ήταν ανθεκτικές στις τοπικά κάθε φορά συνθήκες εγκαταλείφθηκαν απ' τους αγρότες, χάριν των υβριδίων μεγάλης απόδοσης και μεγάλων εισροών και στη συνέχεια βέβαια των γενετικά τροποποιημένων ειδών.

Οι πολυεθνικές εταιρείες - μονοπώλια κατάφεραν διεθνώς να προσαρμόσουν τις νομοθεσίες των κρατών στα μέτρα τους. Σ' αυτές δίνεται το αποκλειστικό δικαίωμα για 20 - 30 χρόνια να εκμεταλλεύονται εμπορικά τους σπόρους και τις ποικιλίες και να καθορίζουν τις συνθήκες πώλησής τους. Στην Ευρώπη ειδικά δεν επιτρέπεται παρά μόνο η διακίνηση σπόρων - ποικιλιών που αναγράφονται στον κοινό ευρωπαϊκό κατάλογο και

έχουν πατενταριστεί.

Η διαχείριση λοιπόν του παγκόσμιου γενετικού πλούτου πέρασε αθόρυβα στα χέρια εμπόρων - κυβερνήσεων - ερευνητών, αφήνοντας απ' έξω τον κατεξοχήν δικαιούχο, δηλαδή τον απλό αγρότη - παραγωγό. Ο μηχανισμός που έκανε αυτό δυνατό ήταν: η ευρεσιτεχνία και το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Με τις δυο αυτές έννοιες στάθηκε δυνατόν να γίνει η λεγόμενη βιοπειρατεία, δηλαδή η λεηλασία του κοινά κληρονομημένου πλούτου της βιοποικιλότητας του πλανήτη. Οι κοινωνίες της Δύσης μέσω του όρου της πνευματικής ιδιοκτησίας ξεπέρασαν την έννοια της ανθρώπινης ευημερίας. Η "πνευματική ιδιοκτησία" στηρίχθηκε στην έννοια της ευρεσιτεχνίας και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όροι που προέρχονται αποκλειστικά από τις δυτικές βιομηχανικές κοινωνίες.

Πριν το 1980 οι εταιρείες ενδιαφέρονται για την βιομηχανική ιδιοκτησία, επειδή είχε γίνει αποδεκτό ότι μπορούσε να υπάρξει και άρα αυτό αποτελούσε στοιχείο επιχειρηματικότητας στον καπιταλισμό.

Η μετατόπιση απ' τη "βιομηχανική" στην "πνευματική" ιδιοκτησία συνέβη μετά το 1980 και το θέμα μπήκε με δυναμικό τρόπο στο επίκεντρο των συζητήσεων και αποφάσεων στα πλαίσια της GATT (γύρο Ουρουγουάης) και κατόπιν στα πλαίσια του ΠΟΕ, από τις δυτικές χώρες και τώρα μετά από απειλές των ΗΠΑ.

Στο κεφάλαιο με τίτλο: "Πνευματικά δικαιώματα που συνδέονται με το εμπόριο" υποχρεώνεται όλος ο κόσμος να υποταχθεί σε ένα σύστημα που ευνοεί τα μονοπώλια. Θεσπίζονται νόμοι όπως π.χ. το 1995 στις ΗΠΑ, όπου οποιαδήποτε μεταβίβαση γνώσεων θεωρείται οικονομική κατασκοπεία και αντιμετωπίζεται ως απειλή για την εθνική ασφάλεια και θα κινητοποιεί τις αμερικάνικες υπηρεσίες ασφαλείας. Το μοίρασμα της γνώσης, απ' τα κυρίαρχα φαινόμενα των προηγούμενων κοινωνιών, στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία γίνεται έγκλημα. Το ίδιο και το μοίρασμα των σπόρων των γενετικών πόρων κ.λ.π. που παλιότερα αποτελούσε τη βάση της ανθρώπινης ευημερίας.

Με την πνευματική ιδιοκτησία, οι πολυεθνικές έχουν τώρα τη δυνατότητα να οικειοποιούνται τον πλούτο του παρελθόντος και το πλεόνασμα απ' το μέλλον της φύσης. Αξιώνουν απ' την μελλοντική εξέλιξη της φύσης - παρεμβαίνοντας βέβαια σε κάποιο σημείο και μετατρέ-

ποντας τα είδη σε εμπορεύσιμα - ενοίκιο, έσοδα και δικαιώματα εκμετάλλευσης.

Έτσι το αποτέλεσμα, το οποίο στο μέλλον θα φανεί καλύτερα, είναι ότι ο καλλιεργητής ή εκτροφέας, που δουλεύει με τη γη ή τα ζώα, αντί να μπορεί να φυλάγει σπόρους για να σπέρνει τον επόμενο χρόνο και να αναπαράγει ζώα, όπως γινόταν χιλιετίες τώρα, θα υποχρεώνεται να πληρώσει ενοίκιο και δικαιώματα εκμετάλλευσης σε μια ομάδα αγροχημικών - βιοτεχνολογιών εταιρειών. Αυτό είναι πραγματικά ένας σφετερισμός, μια πειρατεία της φύσης αλλά και της ανθρώπινης εργασίας στο μέλλον.

Προς το παρόν η Ινδία αρνήθηκε το προσχέδιο για τα ιδιωτικά πνευματικά δικαιώματα στον ΠΟΕ, όμως οι ΗΠΑ συνεχώς το επαναφέρουν. Στην Ινδία έχει αναπτυχθεί ένα κίνημα που λέγεται Σατυαγκράχα: **μη συμμόρφωση σε άδικους νόμους**, που απαιτεί να μην δοθούν ευρεσιτεχνίες για οποιοδήποτε προϊόν τους, **γιατί η βιοποικιλότητα είναι συλλογική παρακαταθήκη και κληρονομιά τους**. Σε απαίτηση του υπουργού Γεωργίας των ΗΠΑ να προστατέψουν οι Ινδίες με νόμους τις εταιρίες σπόρων, οι Ινδοί κινητοποιήθηκαν λέγοντας: "Όχι οι νόμοι της Ινδίας επιδιώκουν να προστατέψουν το λαό της Ινδίας, την κληρονομιά της Ινδίας και τα κληροδοτήματα και όχι να προστατεύουν τα δικαιώματα μιας χούφτας μεγάλων εταιριών".

Η καινοτομία δεν αρχίζει τη στιγμή που παρεμβαίνουν οι εταιρίες, η καινοτομία έχει αρχίσει και υπάρχει συνεχώς απ' τη στιγμή που οι καλλιεργητές ανέπτυσαν και αναπτύσσουν τους διάφορους ντόπιους σπόρους και ποικιλίες. Απ' τη στιγμή που οι άνθρωποι παντού και οι ιθαγενείς πληθυσμοί ανέπτυσαν για παράδειγμα σπόρους που αντέχουν στο γλυφό νερό, που επιβιώνουν στην ξηρασία κ.λ.π., αλληλεπιδρώντας με τον πλούτο που τους έχει δώσει η φύση. Οι σπόροι και οι ποικιλίες, όπως είναι σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, δεν έρχονται κατ' ευθείαν απ' τη φύση, έρχονται μέσα από μια μακρόχρονη εξέλιξη με την επίδραση των καλλιεργειών.

Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι μια μεγάλη επιδότηση προς τις εταιρίες, γιατί τους επιτράπηκε να βγάλουν χρήματα από κάτι που ήταν δωρεάν για το λαό και προέρχονταν αρχικά από το λαό. Μ' αυτόν

τον τρόπο η "ελευθερία του λαού" μετατρέπεται σε "ελευθερία της αγοράς". **"Ο κόσμος έχει αρκετά για τις ανάγκες του καθενός, αλλά όχι αρκετά για την απληστία έστω και λίγων"** (Γκάντι).

Ποια είναι η αντίδραση;

Την σπουδαιότητα της διατήρησης και εξέλιξης του γενετικού υλικού στον τόπο που υπάρχει καθώς και την δυνατότητα ανεξαρτησίας των γεωργών απ' τις εταιρίες σπόρων έχουν τονίσει εδώ και πολλά χρόνια, όχι μόνο απλοί γεωργοί, αλλά και κινήματα και οργανώσεις παντού. Όπως η GRAIN (Ισπανία), η RAFI (Καναδάς), AUSTRIAN SEED SAVERS NETWORK (Αυστραλία) κ.α. Απαιτούν μέσα απ' τη δράση τους την μη μονομερή διαχείριση των γενετικών πόρων. Έχουν δε οργανωθεί παγκοσμίως σε δίκτυα και μαζί με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις, πιέζουν τις κυβερνήσεις τους να προσαρμόσουν ευνοϊκά τις πολιτικές τους έναντι στην εναπομένουσα βιοποικιλότητα. Προτείνουν κοινή δράση μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, γεωργών, βιοκαλλιεργητών και απλών πολιτών, ώστε να εξαναγκασθούν οι κρατικές υπηρεσίες απ' τη μια να μην υποκύπτουν στις εταιρίες απ' την άλλη να στηρίξουν το ντόπιο γενετικό υλικό και οικονομικά.

Στη χώρα μας η ΚΕΣΠΥ (Κεντρική Κλαδική Συνεταιριστική Ένωση Σπόρων και Πολλαπλασιαστικού Υλικού) ασχολείται με το θέμα. Πέρα απ' τις προσπάθειες που γίνονται απ' το "Πελίτι" και πιθανά απ' την "κιβωτό", το θέμα πρέπει να μας απασχολήσει με γνώμονα: **α)** τη μη συνεργασία, δηλαδή τη μη χρησιμοποίηση των σπόρων και των εισροών απ' τις εταιρίες αλλά την προώθηση των ντόπιων σπόρων και ποικιλιών, **β)** την παραβίαση των περιορισμών της πνευματικής ιδιοκτησίας και των πατεντών. Ιδιαίτερα όσον αφορά στα γ.τ. είδη άμεση δράση με τη μορφή της μη βίαιης ή και βίαιης αντίδρασης στην προώθησή τους. **γ)** την καταχώρηση των συλλογικών πνευματικών δικαιωμάτων όσον αφορά στον γενετικό πλούτο και του δικαιώματος να καλλιεργούμε και να εκτρέφουμε όποιο είδος και ποικιλία θεωρούμε καλή όχι μόνο από άποψη απόδοσης, αλλά και από άποψη ελαχιστοποίησης των παρεμβάσεων και εισροών. Προσπάθειες για ένταξη κάποιου είδους μας στον εθνικό ή Υπερεθνικό κατάλογο γεννούν φρούδες ελπίδες.

Ανακαλύφθηκαν πάλι μυστικές καλλιέργειες γενετικά τροποποιημένων φυτών

Η φίρμα Applied Phytologics Inc (API) καλλιεργούσε μυστικά σε αγρό στην Καλιφόρνια, γεν. τροπ. ρύζι, του οποίου τα κύτταρα παράγουν φαρμακευτικές ουσίες.

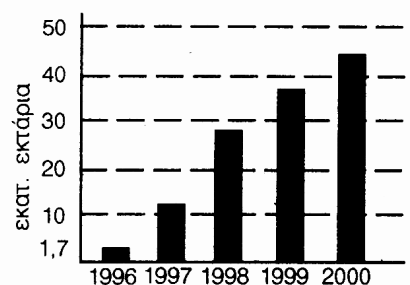
Με γενετικοτεχνική μέθοδο εγκατέστησαν στο ρύζι ανθρώπινα γονίδια. Ο κίνδυνος να μολυνθούν οι γύρω καλλιέργειες βρώσιμου ρυζιού είναι δεδομένος. Οι οικολογικές επίσης επιπτώσεις δεν έχουν διερευνηθεί. Πρόσφατα ακόμα, στις ΗΠΑ, βρέθηκαν σε αναρίθμητα είδη διατροφής υπολείμματα γ.τ. καλαμποκιού, που

λόγω των αλλεργιών που προκαλεί είχε γίνει επιτρεπτό μόνο σαν ζωοτροφή.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ενωσης Agrar: από το 1996 έως το 2000 έχουμε 25πλασιασμό των καλλιεργούμενων εκτάσεων με γ.τ. φυτά. Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει την εξέλιξη των καλλιεργειών αυτών

Οι χώρες επίσης που επιτρέπουν τις γ.τ. καλλιέργειες αυξήθηκαν από 6 σε 13. Το 99% των καλλιεργειών αυτών βρίσκονται στις ΗΠΑ, Αργεντινή και Καναδά.

Γιώργος Κολέμπας

Το 2001 οι καλλιέργειες γ.τ. φυτών ανήλθαν σε 125 εκατομμύρια εκτάρια.

πηγή: περιοδικό ΟΚΟ-LOGISHC

Σπόροι της Ζωής

Έκκληση για να προστατέψουμε τους Σπόρους και τη Γεωργία από την Απειλή των Μεταλλαγμένων

Προς κάθε ενδιαφερόμενο

Ο κίνδυνος της μεταλλαγμένης επιμόλυνσης σκιάζει το μέλλον της γεωργίας. Η προτεινόμενη Ευρωπαϊκή Οδηγία ζητά να οριστούν (ψηλά) αποδεκτά όρια επιμόλυνσης των συμβατικών σπόρων με μεταλλαγμένους. Ουσιαστικά **η νέα Οδηγία αντί να προστατεύει τους σπόρους από την επιμόλυνση με μεταλλαγμένους την νομιμοποιεί**, βάζοντας έτσι σε κίνδυνο το μέλλον της συμβατικής και βιολογικής γεωργίας.

Η Greenpeace σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος και της γεωργίας, υποστηρίζει ότι οποιαδήποτε ανιχνεύσιμη επιμόλυνση των σπόρων από μεταλλαγμένους αποτελεί ανυπολόγιστο και μη αναστρέψιμο κίνδυνο για το περιβάλλον. Για να προστατεύσει τον ίδιο τον πυρήνα της γεωργίας - τους σπόρους - από την απειλή των μεταλλαγμένων, η Greenpeace σε συνεργασία με ένα ευρύ δίκτυο οργανώσεων, κάνει έκκληση και συλλέγει υπογραφές έτσι ώστε η νέα νομοθεσία να έχει ως βασικούς άξονες την αρχή της Προφύλαξης, τον καθορισμό του τεχνικού ορίου ανίχνευσης των μεταλλαγμένων (0,1%) ως αποδεκτό όριο επιμόλυνσης, καθώς και την αντικειμενική ευθύνη, δηλαδή την απόλυτη ευθύνη των εταιριών που κατασκευάζουν, που αναπτύσσουν και απελευθερώνουν τους μεταλλαγμένους οργανισμούς στο περιβάλλον, για την ανάληψη του κόστους της οποιασδήποτε βλάβης προκληθεί στο περιβάλλον, τη δημόσια υγεία και την αγροτική παραγωγή. Οι υπογραφές θα κατατεθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τους αρμόδιους Υπουργούς.

Παρακαλώ υπογράψτε την παρακάτω επιστολή και στείλτε την με φαξ (010 3804008) στην Greenpeace το συντομότερο δυνατόν. Για περισσότερες πληροφορίες ή για υπογραφή της έκκλησης ηλεκτρονικά μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα www.saveourseeds.org

Με εκτίμηση

Μυρτώ Πισπίνη

Για το Ελληνικό Γραφείο της Greenpeace

Ε κ κ λ η σ η

Προς τους Ευρωπαίους Επιτρόπους David Byrne, Franz Fischler, Margot Walstrom
European Commission, Rue de la Loi 200, B-1049 Bruxelles - Belgium

Αξιότιμη κυρία, κύριοι

Σας απευθύνω αυτή την επιστολή επειδή ανησυχώ για την προτεινόμενη Οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία θα νομιμοποιήσει την επιμόλυνση των συμβατικών σπόρων με γενετικά μεταλλαγμένους. Επιθυμία μου είναι τα προϊόντα που αγοράζω και τα οποία δεν σημαίνονται ως μεταλλαγμένα, να μην προέρχονται από και να μην περιέχουν μεταλλαγμένους οργανισμούς. Κανείς όμως δεν θα μπορεί να εγγυηθεί το παραπάνω, εάν συμβατικές καλλιέργειες επιμολυνθούν με μεταλλαγμένες ποικιλίες, χωρίς ούτε οι ίδιοι οι αγρότες να το γνωρίζουν.

Επιπλέον, πιστεύω ότι η ανεξέλεγκτη διασπορά μεταλλαγμένων στο περιβάλλον είναι ασύμβατη με την Αρχή της Προφύλαξης για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Επομένως σας ζητώ να εξασφαλίσετε ότι η προτεινόμενη Οδηγία για τους σπόρους δεν θα επιτρέψει την επιμόλυνση των συμβατικών σπόρων με μεταλλαγμένες ποικιλίες. (Σήμερα το τεχνικό όριο ανιχνευσιμότητας, το οποίο μέχρι σήμερα επιτρέπει αποτελεσματικούς ελέγχους και συμμόρφωση των παραβατών είναι το 0,1%).

Εγγυήσεις για την μη επιμόλυνση των σπόρων πρέπει να δίνονται από αυτούς που παράγουν ή θα ήθελαν να καλλιεργήσουν μεταλλαγμένα προϊόντα και όχι από αυτούς που εξακολουθούν να θέλουν να καταναλώνουν και να παράγουν προϊόντα απαλλαγμένα από μεταλλαγμένους οργανισμούς. Η αύξηση του κόστους η οποία απορρέει από αυτή την υποχρέωση δεν θα πρέπει να απορροφάται ούτε από τους καταναλωτές ούτε από τους αγρότες. Οι παραγωγοί μεταλλαγμένων προϊόντων θα πρέπει να έχουν την αντικειμενική ευθύνη και να αναλάβουν το κόστος για οποιαδήποτε βλάβη προκαλούν στο περιβάλλον και την κοινωνία. Αποτελεί επιτακτική ανάγκη οι κανόνες για την αντικειμενική ευθύνη να συμπεριληφθούν σε άλλες Οδηγίες, Κανονισμούς και νομοθεσίες, πριν από την εφαρμογή της προτεινόμενης Οδηγίας.

Με εκτίμηση

Η/Ο Υπογράφουσα/ ων

Αυτή η έκκληση έχει ήδη υπογραφεί από 20.000 πολίτες και πάνω από 200 οργανισμούς σε 20 χώρες.

"ΔΙΚΑΙΟ" ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

(Ένα σχόλιο σε σχέση με το κείμενο της Γιούτα Γκόλτσιου στο προηγούμενο τεύχος της Ν.Σ.)

Γιώργος Κολέμπας

Ελεύθερο εμπόριο, στα πλαίσια της διεθνοποιημένης οικονομίας της αγοράς σημαίνει, ότι προϊόντα χαμηλότερου κόστους (λόγω μεγαλύτερης παραγωγικότητας - ανταγωνιστικότητας, μεγαλύτερου μεγέθους, εκσυγχρονισμένης τεχνολογίας, μάρκετινγκ κ.λ.π.) εκτοπίζουν απ' την αγορά, αλλά ομοειδή προϊόντα υψηλότερου κόστους (λόγω χαμηλής παραγωγικότητας κ.λ.π.).

Ο μόνος τρόπος που έχουν οι παραγωγοί προϊόντων χαμηλότερης παραγωγικότητας - ανταγωνιστικότητας για να επιβιώσουν, είναι να επιμένουν στα "συγκριτικά πλεονεκτήματα". Αυτά, ιδιαίτερα για τους παραγωγούς των χωρών του Νότου, είναι: η φθηνή εργασία (σε πολλές περιπτώσεις με παραβίαση των διεθνών συμφωνιών για παράδειγμα, που αφορούν στην παιδική εργασία)

και το "φθηνό" περιβάλλον (παραβίαση περιβαλλοντικών συμφωνιών).

Γι' αυτό και οι κυρίαρχες ελίτ του 3ου κόσμου επιμένουν στις διεθνείς συναντήσεις (Π.Ο.Ε. κ.λ.π.) στην προστασία των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτουν, δηλ. στην φτηνή εργατική δύναμη και το χαμηλό περιβαλλοντικό κόστος.

Αντίθετα οι ελίτ του βορρά προσπαθούν να τις υποχρεώσουν να εισάγουν διάφορους ρυθμιστικούς ε-

λέγχους στο εμπόριο με στόχο την εξουδετέρωση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων ώστε τα προϊόντα του 3ου κόσμου να μην είναι φθηνότερα απ' τα αντίστοιχα του βορρά (όπως π.χ. τα αγροτικά προϊόντα).

Το "δίκαιο" - ισότιμο εμπόριο αντίστοιχα, που απαιτούν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο), είναι ένα αίτημα ουτοπικό, γιατί δεν μπορεί, στα πλαίσια του ελεύθερου εμπορίου μεταξύ ανισότιμων εταίρων, να υπάρξει δίκαιο εμπόριο.

Όσο η παγκοσμιοποιημένη οικονομία στηρίζεται στην αγορά, θα υπάρχουν και θα διευρυνθούν αντικειμενικές ανισότητες μεταξύ των εταίρων και δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν ρυθμιστικοί κανόνες που θα μπορούσαν να τις ξεπεράσουν, αφού οι αδύνατοι εταίροι δεν μπορούν να τους επιβάλλουν.

Παγκοσμιοποίηση και ανταγωνισμός

Γιώργος Κολέμπας

i) Ο ανταγωνισμός στα πλαίσια του ελεύθερου παγκόσμιου εμπορίου έχει οδηγήσει εκτός από την τεράστια συγκέντρωση οικονομική δύναμης και σε γενική πτώση των τιμών. Έτσι μετά την κατάρρευση των Ασιατικών Τίγρεων (π.χ. Μαλαισίας, Ταϊλάνδης κ.λ.π.) είχαμε δραματική πτώση των τιμών του πετρελαίου και των τιμών των πρωτογενών προϊόντων σε επίπεδο χαμηλότερο των πραγματικών τιμών της 10ετίας του 1930.

Οι χώρες του "Νότου" που τα προηγούμενα χρόνια οδηγήθηκαν απ' τους Διεθνείς οργανισμούς να στηρίζουν την ανάπτυξή τους στις εξαγωγές, σήμερα βλέπουν τα έσοδά τους απ' αυτές να μειώνονται δραματικά, τα νομίσματά τους να κλονίζονται και να αναγκάζονται σε υποτίμησή τους ή όπως στην Αργεντινή να αποδεχθούν το δολάριο σαν βασικό τους νόμισμα.

Αυτή η πτώση των τιμών οδηγεί σε ακόμα παρά πέρα συγκέντρωση, όπως φαίνεται απ' τις συγχωνεύσεις των μεγαθήριων της οικονομίας, πράγμα που έχει σαν συνέπεια ένα φαύλο κύκλο όσον αφορά στην ανι-

σότητα της κατανομής του παγκόσμιου εισοδήματος και πλούτου.

ii) Η αμερικάνικη κυβέρνηση επέβαλε δασμούς έως 30% στις εισαγωγές χάλυβα στις ΗΠΑ από άλλες χώρες, για τα επόμενα 3 χρόνια. Στα χνάρια της βαδίζει και η Ε.Ε. (ο αρμόδιος επίτροπος εμπορίου της Ε.Ε. δήλωσε στις 19/3/02 ότι η ανακοίνωση μέτρων για την προστασία των ευρωπαϊκών χαλυβουργιών είναι ζήτημα ημερών). Αποδεικνύεται έτσι ότι οι υπέρμαχοι της παγκοσμιοποίησης θέλουν απελευθερωμένη την παγκόσμια αγορά για να αλωνίζουν οι ίδιοι. Δεν θέλουν όμως απελευθερωμένη και τη δική τους. Διέπονται από το: "τα δικά σας, δικά μας" και τα "δικά μας, δικά μας".

Προστατεύουν την χαλυβουργία τους γιατί δεν μπορεί να ανταγωνισθεί, από άποψη τιμών, τη χαλυβουργία των τρίτων χωρών (π.χ. την Νοτιοκορεάτικη). Έτσι πάει περίπατο το επιχείρημα των υποστηρικτών της παγκοσμιοποίησης, ότι δηλαδή αυτή θα λειτουργήσει υπέρ των φτωχών, αφού τα προϊόντα τους παράγονται με χαμηλό κόστος εργασίας θα μπορούν να εξάγονται στις πλού-

σιες χώρες κερδίζοντας στον ανταγωνισμό των τιμών. Απ' την μια, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω οι τιμές των προϊόντων αυτών των χωρών είναι εξευτελιστικές και άρα τα έσοδά τους μειώνονται, απ' την άλλη, όποτε θέλουν οι πλούσιοι κλείνουν τις αγορές τους, χωρίς ο Π.Ο.Ε. (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου) να μπορεί να επιβάλει κυρώσεις που προκύπτουν απ' τις διεθνείς συμφωνίες. Αυτές επιβάλλονται μόνο στους αδύνατους κάθε φορά. Οι δυνατοί βρίσκουν τρόπους να ξεφεύγουν κρτώντας τα προσχήματα.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πρόταση του Πενταγώνου να περνούν όλες οι συμφωνίες εξαγοράς από ξένους αμερικανικών επιχειρήσεων, αξίας μεγαλύτερης των 100 εκατ. δολαρίων από τον έλεγχο της επιτροπής Ξένων Επενδύσεων, η οποία είναι μια μυστική επιτροπή με προϊστάμενο το υπουργείο Άμυνας. Όταν φοβούνται μην πέσουν "ευαίσθητες" τεχνολογίες και εταιρίες - κλειδιά, στα χέρια ξένων, τότε η "ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων" πάει στον κάλαθο των αχρήστων.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Σύντομη ιστορική ανασκόπηση στην ιστορία του κινήματος των κοινοτήτων και η πολιτική του σημασία

Κατά τον Martin Buber, γνωστό εβραίο φιλόσοφο και θεολόγο, μία κοινότητα ορίζεται ως τέτοια όταν συναντιούνται τέσσερις τομείς: κοινή γη, κοινή εργασία, κοινοβιακή ζωή και κοινό όραμα. Βλέποντας το θέμα ιστορικά παρατηρούμε ότι οι κοινότητες δημιουργούνται από ουτοπικά οράματα - χρησιμοποιούμε τον όρο ουτοπία με τη σημασία της επιθυμίας για τη δημιουργία μιας ιδανικής κοινωνίας και όχι το αποτέλεσμα.

Μία πολύ σύντομη ιστορική ανασκόπηση μας δείχνει ότι οι κοινωνικοί παρατηρητές αναζητούν πάντα δυνατότητες να μειωθεί η ανισότητα, η καταπίεση και η αδικία. Τα οράματα ενός παραδείσου (βιβλικός κήπος της Εδέμ) βοήθησαν να διαμορφωθεί η ιουδαϊκή και η χριστιανική σκέψη.

Ο Πλάτωνας είναι ο γνωστότερος ουτοπικός συγγραφέας. Στην Πολιτεία (4ος αι. π.Χ.) παρουσιάζονται αναλυτικά τα σχέδια για μια εναλλακτική κοινωνία. Οι Πυθαγόρειοι το 525 π.Χ. ίδρυσαν τη δική τους κοινότητα στη Νότια Ιταλία, όπου γυναίκες και άντρες μοιράζονταν ισότιμα τόσο τα υλικά όσο και τα πνευματικά αγαθά.

Το 2ο αι. π.Χ. οι Εσσαίοι ζούσαν κοινοβιακά, μοιράζονταν τα αγαθά και πολλοί θεωρούν ότι αποτέλεσαν τη βάση για τον επερχόμενο χριστιανισμό. Μετά το θάνατο του Ιησού αναπτύχθηκαν οι Αγάπες, οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες οι οποίες βρέθηκαν συχνά στο στόχαστρο της ρωμαϊκής εξουσίας. Από τον 4ο αι. μ.Χ. οι χριστιανικές κοινότητες μετεξελίχθηκαν σε μοναστήρια και έτσι επιβιώνουν μέχρι σήμερα.

Στην Αναγέννηση τα ουτοπικά κοινοτικά ιδανικά αποκτούν νέα διάσταση από συγγραφείς όπως ο Thomas More και ο Francis Bacon. Έτσι δη-

μιουργούνται πολλές κοινότητες όπως οι Καθαροί στη Γαλλία και την Ιταλία. Το κίνημα των Αναβαπτιστών την ίδια περίπου εποχή οδήγησε σε ένα μεγάλο αριθμό πνευματικών κοινοτήτων που είχαν ως αρχές την κοινή ιδιοκτησία, την ισότητα για όλους, την "ελεγχόμενη αναρχία" και τον "σχεδιασμό" της κοινωνίας. Αυτές οι κοινότητες αποτέλεσαν μεγάλη πρόκληση και κίνδυνο για τους κατέχοντες την εξουσία και πίεσαν

για μία εναλλακτική κοινωνική πραγματικότητα.

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Το σύγχρονο ουτοπικό κίνημα των κοινοτήτων βασίζεται στις φιλοσοφικές πρακτικές μεγάλων διανοητών όπως ο Charles Fourier, ο Robert Owen, ο Etienne Cabet και ο John Humphrey Noyes. Αυτοί οι άντρες οραματίστηκαν μία ελεύθερη κοινωνική τάξη και η ιδέα των κοινοτήτων δεν παρουσιάζονταν πια ως ιδανικό που μπορεί να εκπληρωθεί μόνο από ομάδες ασκητών αλλά ως μια σύγχρονη λύση για μια αξιοπρεπή ζωή σε μια σύνθετη βιομηχανική κοινωνία.

Το κίνημα των κοινοτήτων έφτασε στο απόγειο στην Αμερική το 19ο αι. Ουτοπικές ομάδες όπως η Νέα Αρμονία, οι Shakers, οι Amana, οι Rappites, οι Oneida κλπ., που γνώρι-

Άννα Φιλίππου

σαν μεγάλη δημοσιότητα, βοήθησαν στην εξαπλώση στον ευρύτερο πληθυσμό της ιδέας ότι η κοινοβιακή ζωή μπορεί πραγματικά ν' αποτελέσει μία εναλλακτική πρακτική απέναντι στις κοινωνικές δομές του καπιταλιστικού συστήματος. Ένας παράδεισος μπορεί να δημιουργηθεί εδώ στη γη "σήμερα", ήταν το προκλητικό τους μήνυμα.

Το κύμα των κοινοτικών πειραμάτων εξαπλώθηκε στην Αυστραλία όπου με την καθοδήγηση ουτοπικών συγγραφέων όπως ο William Lane και ο Horace Tucker δημιουργείται ένα πλήθος κοινοτήτων, πολλές με την υποστήριξη της κυβέρνησης, κάτι πρωτοφανές για τα παγκόσμια δεδομένα.

Από το τέλος του 17ου αι. συνεχίζεται η πρακτική της κοινοβιακής ζωής στις ΗΠΑ, το ίδιο ισχύει και για τους δυο τελευταίους αιώνες στη Μεγάλη Βρετανία και την υπόλοιπη δυτική Ευρώπη. Η κοινοβιακή ζωή δεν είναι ένα σύντομο φαινόμενο αλλά έχει μια μακρά και πλούσια ιστορία στα περισσότερα μέρη της γης.

Σήμερα υπάρχουν παγκοσμίως 25.000 περίπου κοινοτικές πρωτοβουλίες όπου εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι ζουν και συνεργάζονται μαζί. Στη Μεγ. Βρετανία υπάρχουν περίπου 150-250 κοινότητες με περισσότερους από 10 ενήλικες, οι 69 από τις οποίες χαρακτηρίζονται ως "Diggers and Dreamers". Σύμφωνα με το Eurotopia υπάρχουν 1450 κοινότητες και οικολογικά χωριά στην Ευρώπη από τα οποία περίπου 400 στη Γερμανία.

Στις ΗΠΑ υπολογίζονται γύρω στις 12.000 κοινότητες. Στο Ισραήλ υπάρχουν 282 κιμπούτζ, το παλιότερο από το 1903. Το μέγεθος ποικίλει από 40 έως 2000 άνθρωποι. Το 2,5%

του συνολικού πληθυσμού ζει κοινοβιακά. Στην Αυστραλία υπάρχουν 150-200 κοινότητες, στη Ν. Ζηλανδία τουλάχιστον 50 με μία ιστορία πάνω από έναν αιώνα. Στην Ιαπωνία υπάρχουν 100 περίπου κοινότητες, στην Ινδία έχουμε μια μακρά ιστορία με πνευματικές κοινότητες ή άσραμ, όπως η Auroville με πάνω από 1500 συμμετέχοντες από όλο τον κόσμο, το κέντρο του Osho στην Πούνα κλπ. Και στη Λατινική Αμερική υπάρχουν πολλές κοινότητες κυρίως στη Βραζιλία.

Οι κοινότητες είναι μία δύναμη και μία ρεαλιστική προοπτική για την δημιουργία μιας επιθυμητής κοινωνικής πραγματικότητας. Ένας από τους στόχους του κοινοτικού κινήματος σήμερα είναι η σύνδεση του πολιτικού και κοινωνικού οράματος με την ιδέα μιας ζωής χωρίς φόβο. Ένας ελεύθερος κόσμος χρειάζεται ν' απελευθερωθεί από τις δομές του φόβου και της πειθάρχησης στην οποία οδηγεί και οι κοινότητες γίνονται οι εστίες του μέλλοντος όπου

συλλέγονται οι διαφορετικές γνώσεις και ασκούνται πρακτικά - ένα σχολείο της ζωής. Η εκπαίδευση της προσωπικότητας τόσο για μια κοινότητα όσο και για ένα άτομο εμπλουτίζεται από τη συμμετοχή στα κοινά. "Μόνο όταν ένα άτομο γίνεται συμπαντικό, κερδίζει προσωπικότητα". Μία κοινότητα κερδίζει σε υπόσταση όσο περισσότερα παγκόσμια καθήκοντα αναλαμβάνει. Μία κοινότητα κερδίζει επίσης υπόσταση όσο περισσότερο ο καθένας που συμμετέχει αναλαμβάνει την ευθύνη της προσωπικής του ανάπτυξης. Η διαφορετικότητα οδηγεί στη σταθερότητα και την ευελιξία του συστήματος πράγμα που ισχύει τόσο για το κάθε μέλος της κοινότητας όσο και για την κάθε κοινότητα στο δίκτυο που διαμορφώνει το συνολικό βιότοπο των κοινοτήτων, όπως τα όργανα ενός οργανισμού.

Ένα από τα κεντρικά καθήκοντα της εποχής μας είναι να εξαλείψει ο φόβος και η αδυναμία που κυριαρχεί παντού στον κόσμο μας. Σήμερα ο καθένας θεωρεί ότι είναι ανίσχυρος

μπροστά στα μεγάλα συστήματα, στους άλλους που αποφασίζουν στη θέση του και διαμορφώνουν τη ζωή του καταστρέφοντας οτιδήποτε και οποιονδήποτε εναντιώνεται.

Χρειαζόμαστε μία παγκόσμια πολιτική της ελπίδας. Το ευρύ δίκτυο των κοινοτήτων είναι μία απτή και υπαρκτή εναλλακτική πρόταση. Ο Oscar Wilde, 1890, είπε: "Ένας παγκόσμιος χάρτης όπου δεν διαγράφεται κάποια ουτοπία δεν αξίζει γιατί λείπει η χώρα όπου μπορεί ν' ανασάνει η ανθρωπότητα. Πρόοδος σημαίνει πραγματοποίηση των ουτοπιών".

Προτείνουμε:

Eurotopia - Verzeichnis europaeischer Gemeinschaften und Oekodoerfer, Wuerfel Verlag, 2000

Shared Visions, Shared Lives - Communal Living around the Globe, Findhorn Press, 1996

Dieter Duhm, Die Heilige Matrix, Synergie Verlag, 2001

Και στο internet

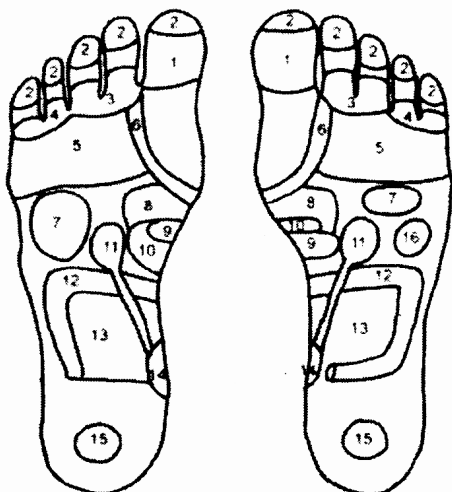
<http://www.eurotopia.de>

<http://www.gaia.org>

<http://www.ecovillages.org>

ΡΕΦΛΕΞΟΛΟΓΙΑ Ανακλαστική Ζωνοθεραπεία

Από λάθος είχαν παραληφθεί στο προηγούμενο τεύχος οι επεξηγήσεις για τον χάρτη των πελμάτων και εδώ σας τις παραθέτουμε. Υπενθυμίζουμε ότι με την συστηματική πίεση στα ανάλογα σημεία ευεργετούμε τα αντίστοιχα όργανα.

ΔΕΞΙ ΠΟΔΙ

1. κεφάλι
2. ιγμόρεια
3. μάτια
4. αυτιά
5. πνεύμονες
6. θυρεοειδής
7. σικώτι
8. στομάχι
9. πάγκρεας
10. δωδεκαδάχτυλο
11. νεφρό
12. παχύ έντερο
13. λεπτό έντερο
14. ουροδόχος κύστη
15. γεννητικοί αδένες

ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΠΟΔΙ

1. κεφάλι
2. ιγμόρεια
3. μάτια
4. αυτιά
5. πνεύμονες
6. θυρεοειδής
7. καρδιά
8. στομάχι
9. δωδεκαδάχτυλο
10. πάγκρεας
11. νεφρό
12. παχύ έντερο
13. λεπτό έντερο
14. ουροδόχος κύστη
15. γεννητικοί αδένες

Η Ενδυμασία:

Το δεύτερό μας δέρμα

Γιούτα Γκόλτσου - Γιώργος Κολέμπας

τη βοήθεια κάποιων παραδειγμάτων:

- Οι απολήξεις των νεύρων στο πέλμα, που συνδέονται με τα διάφορα όργανα του σώματος, λαμβάνουν απ' το έδαφος έντονα ερεθίσματα, σαν σήματα και τα μεταδίδουν στη συνέχεια στα αντίστοιχα όργανα. Αντίστροφα απ' τη δική τους μεριά τα όργανα στέλνουν μέσω των νεύρων και των ποδιών πληροφορίες με τη μορφή ρευμάτων ενέργειας προς τα κάτω.

- Το σώμα μας ζει σε μια κατάσταση συνεχούς ανταλλαγής αερίων και υγρών με το εξωτερικό περιβάλλον. Ο ιδρώτας μεταφέρει μεταξύ άλλων και άλατα προς τα έξω, πράγμα που αντιλαμβανόμαστε άμεσα απ' την αλμυρότητά του. Με τον ίδιο όμως τρόπο το δέρμα, μπορεί μέσω των θηλακίων των τριχών, να απορροφήσει και διάφορες ουσίες. Για παράδειγμα: απορροφά χωρίς σταματημό καμφορά, σαλικυλικό οξύ, θείο, ιώδιο, αιθέρια έλαια και φαρμακευτικές ουσίες, τα οποία, μέσω των πνευμόνων των νεφρών και του εντέρου, είτε αποθηκεύονται είτε αποβάλλονται πάλι.

- Οι άνθρωποι ζουν σε μια συνεχή ανταλλαγή ηλεκτρικής ενέργειας. Σε κάθε αναπνοή, έχουμε φόρτιση και εκφόρτιση ηλεκτρονίων. Το γεγονός αυτό προκαλεί στο σώμα μας διάφορες αντιδράσεις. Το οξυγόνο είναι το μοναδικό μέχρι τώρα γνωστό παραμαγνητικό αέριο, το οποίο μπορεί στοχευόμενο να προσανατολισθεί και στο γήινο μαγνητικό πεδίο και στο βιομαγνητικό σωματικό πεδίο. Μπορεί να έχει από το απλό μοριακό (O₂), μέχρι και το 3-ατομικό όζον (O₃) κάπου 2000 διαφορετικές ενεργειακές καταστάσεις. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την πολυπλοκότητα πάνω στη γη. Έτσι ο άνθρωπος αναπνέει όχι μόνο οξυγόνο σαν οξειδωτικό, αλλά ταυτόχρονα με ό-

λο το φάσμα του και ηλεκτρόνια που το χρησιμοποιούν σαν φορέα.

Η ροή της ανταλλαγής επηρεάζεται απ' το αν ο άνθρωπος βρίσκεται σε φυσική ενεργειακή επαφή με το περιβάλλον ή αν π.χ. η ενδυμασία του είναι ηλεκτροστατική μη φυσική και λειτουργεί σαν επιπλέον μέσο φόρτισης ή εκφόρτισης. Αν π.χ. το οξυγόνο επηρεάζεται, στον αυτόματο φυσικό προσανατολισμό του, από στατικά φορτιζόμενα υλικά συνθετικών ρούχων, τότε πολύ γρήγορα λαμβάνει χώρα ένας αποπροσανατολισμός και μια ελαττωματική ή πλεονασματική φόρτιση, που έχει σαν αποτέλεσμα τη διατάραξη των λειτουργιών στο σώμα (Η πτώση της ταχύτητας αντίδρασης αρχίζει κιόλας όταν η περιεκτικότητα της ενδυμασίας σε συνθετικά είναι 10%).

- Φίλτρα, στοιχεία θέρμανσης ή ψύξης, ακόμα και ανεμιστήρες, επεμβαίνουν στον αέρα τεχνητά, ώστε αυτός χάνει την πολικότητά του και έτσι δεν βοηθά τον άνθρωπο στην αποτελεσματική ενεργειακή του φόρτιση. Η ευνοϊκή σχέση μεταξύ θετικής και αρνητικής φόρτισης του αέρα στη φύση μεταβάλλεται μεταξύ 48 και 52. Σε στενό χώρο με περιορισμένη ανταλλαγή αέρα αυτή η σχέση μπορεί να αλλάξει σημαντικά.

Το δέρμα επομένως, δεν είναι μόνο όργανο προφύλαξης και εκκρίσεων, αλλά σε μεγάλο βαθμό επίσης μια κεραία και ένα μέσο για πολλές βιολογικές διαδικασίες (π.χ. σχηματισμός βιταμίνης D...) και βρίσκεται σε συνεχή άμεση επαφή με τον περίγυρο. Γι' αυτό δεν μπορεί να μας είναι αδιάφορο με τι είδους ίνες, χρώματα, καλλυντικά κ.λ.π. (καθώς και με ποιες διαδικασίες αυτά επεξεργάζονται) περιβαλλόμαστε.

Όλα τα πράγματα που μας περιβάλλουν, τα ρούχα που φοράμε, τα είδη με τα οποία σκεπαζόμαστε, τα υλικά των χώρων διαμονής και εργασίας, τα είδη με τα οποία προφυλασσόμαστε απ' το εξωτερικό περιβάλλον κ.λ.π., έχουν σημαντική επίδραση στον άνθρωπο θεωρημένο σαν μια ενότητα.

Το εξωτερικό δέρμα του ενήλικου ανθρώπου έχει περίπου 1,6 έως 2m² επιφάνεια, ενώ το βάρος του περίπου το 1/6 του συνολικού σωματικού βάρους. Έχει δε κάπου 2 εκατ. αδένες και 96 εκατ. πόρους, με τα οποία γίνεται, από μέσα προς τα έξω και αντιστρόφως, ανταλλαγή αερίων και υγρών με το εξωτερικό περιβάλλον.

Η ενδυμασία δεν παίζει μόνο το ρόλο της προφύλαξης απ' τις επιδράσεις του κρύου ή της ζέστης, του αέρα ή της βροχής. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του πρώτου μας δέρματος και του δεύτερου δέρματος (ενδυμασίας), καθώς επίσης και του 3ου δέρματος που θεωρείται το οικιακό ή εργασιακό περιβάλλον, οδηγεί σε μια αλληλοεξάρτηση. Έτσι έχει μεγάλη σημασία το είδος της ενδυμασίας και η επίδρασή της σε σημαντικές ζωτικές λειτουργίες του σώματός μας.

Η σχέση του συστήματος: Σώμα - δέρμα, με το εξωτερικό περιβάλλον μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα με

Η ενδυμασία πρέπει:

i) να προφυλάσσει το σώμα απ' το κρύο

ii) Να διαπερνάται προς τα έξω από την υγρασία του σώματος και τον ιδρώτα.

iii) να κάνει δυνατή την σημαντική για την άνεσή μας δερματική αναπνοή.

iv) να εμποδίζει, όσο το δυνατόν λιγότερο, τη λειτουργία του δέρματος σαν κεραίας και οργάνου ανταλλαγής ενέργειας.

Η ενδυμασία σαν ρυθμιστής θερμοκρασίας:

Μια ενδυμασία είναι χρήσιμη από θερμοφυσιολογική άποψη, όταν εξασφαλίζει στον φέροντα ευχάριστη αίσθηση και ευεξία, μέσω μιας όσο το δυνατόν πλατύτερης περιοχής διακύμανσης της θερμοκρασίας και διαφορετικών κλιματικών συνθηκών. Σημαντικές προϋποθέσεις γι' αυτό, είναι ο "**βαθμός θερμομόνωσης**" και η "**διαπερατότητα της υγρασίας**" του υφάσματος. Η προφύλαξη απ' το κρύο εξαρτάται από πολλούς παράγοντες:

- Πρώτη ύλη: ζωικές ίνες όπως μαλλί και μετάξι ζεσταίνουν εν γένει πιο ευχάριστα, απ' ότι παράδειγμα φυτικές ίνες ή συνθετικές ίνες.

- Επεξεργασία: ζαρωμένο ύφασμα μονώνει περισσότερο αέρα από ένα λείο και ομαλό.

- Στρώματα αέρα που δημιουργούνται μεταξύ εξωτερικών και εσωρούχων, καθώς και μεταξύ ρούχων και σώματος.

Ο ιδρώτας πρέπει μετά την έκκριση, να εξατμίζεται χωρίς δυσκολία, διαφορετικά δημιουργείται κάτω απ' τα ρούχα ένας ζεστός - υγρός χώρος και στο σώμα μια ανθυγιεινή συσσώρευση θερμότητας.

Η **αγωγιμότητα υγρασίας** της ενδυμασίας εξαρτάται σημαντικά απ' τους λεπτούς κενούς χώρους μεταξύ των κλωστών του υφάσματος. Αυτοί οι χώροι δημιουργούνται απ' τις διάφορες τεχνικές πλεξίματος και ύφανσης. Η ιδιαιτερότητα επίσης των κλωστών παίζει αποφασιστικό ρόλο. Οι μάλλινες κλωστές για παράδειγμα, σε αντίθεση με τις κλωστές από Polamid, Polyacrylnitril ή Polyester, υγραίνονται εύκολα, δη-

λαδή απορροφούν σχετικά πολύ υγρασία.

Κατανομή των ινών ύφανσης

Σήμερα βρίσκει κανείς στην αγορά ένα πολύ μεγάλο αριθμό διαφορετικών ειδών υφασμάτων ινών. Δίπλα στις φυσικές κλωστές όπως οι μάλλινες ή οι μεταξωτές των οποίων το βασικό συστατικό είναι πρωτεΐνες, στις φυτικές (από βαμβάκι, λινάρι, γιούτα κ.λ.π.) των οποίων το βασικό συστατικό είναι η ίνες κυτταρίνης, υπάρχουν διάφορες χημικές κλωστές:

- Τεχνικές κλωστές κυτταρίνης των οποίων το αρχικό με υλικό είναι φυτικό, αλλά γίνονται κλωστές μέσω χημικής επεξεργασίας.

- Συνθετικές κλωστές, των οποίων η πρώτη ύλη είναι ορυκτής ή πετρελαιοειδούς προέλευσης και παράγονται βέβαια με τεχνητό τρόπο. Απέχουν πολύ απ' τις φυσικές κλωστές. Πρόκειται για εντελώς νέα υφάσματα με εντελώς νέες ιδιότητες.

Θα σταθούμε λίγο στο **βαμβάκι**, μια και είναι το πιο διαδεδομένο είδος πρώτης ύλης για τις φυσικές κλωστές, καθώς και ένα απ' τα περισσότερο καλλιεργούμενα είδη στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με έρευνα του Ινστιτούτου κλωστικών ινών της Βρέμης (Γερμανία), σε δείγματα από 15 διαφορετικές χώρες προέλευσης του ανεπεξέργαστου βαμβακιού, το λιγότερο επιβαρημένο από χλωριομένους υδρογονάνθρακες ήταν από τη Συρία και το περισσότερο από την Ινδία. Είναι δε άγνωστο σε τι μπορεί να μετατρέπονται αυτές οι χημικές ενώσεις μέσα απ' διαδικασίες επεξεργασίας του βαμβακιού. Εκτός από τις επιπτώσεις για την υγεία των καταναλωτών ρούχων, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η προβληματική της οικολογικής καταστροφής στην οποία οδηγεί η χημική καλλιέργεια του βαμβακιού, που πολλές φορές απαιτεί μέχρι και 25 χημ. επεμβάσεις στην καλλιεργητική περίοδο. (το κόστος αυτών των επεμβάσεων ανέρχεται στο 47% του συνολικού κόστους καλλιέργειάς του).

Ελπίδα προς αυτή την κατεύθυνση αποτελούν οι οικολογικές καλ-

λιέργειες βαμβακιού, είτε λόγω έλλειψης χρημάτων για χημικά (όπως π.χ. στις ορεινές περιοχές της Αφρικής ή της Τουρκίας), είτε λόγω συστηματικής βιολογικής καλλιέργειας ("Green Cotton"), καθώς και η με οικολογικά κριτήρια επεξεργασία του.

Όσον αφορά στις **χημικές ίνες από φυσικές πρώτες ύλες**, αυτές παράγονται στην πλειονότητά τους από κυτταρίνη και σπάνια από πρωτεΐνες. Κατά την επεξεργασία η φυσική πρώτη ύλη διαλύεται με χημικό τρόπο, ξανασυντίθεται εκ νέου και στο τέλος παίρνει τη μορφή κλωστικής ίνας. Η Viskosa είναι το πιο διαδεδομένο είδος κλωστής από κυτταρίνη. Το ποσοστό της στην παγκόσμια παραγωγή είναι πάνω απ' το διπλάσιο του ποσοστού του μαλλιού.

Όσον αφορά στις **συνθετικές** ίνες, αυτές είναι προϊόντα της ανθρώπινης επινόησης. Κατασκευάζονται από πετρέλαιο, φυσικό αέριο ή κάρβουνο. Η επικράτηση των τεχνητών ινών σε ένα πολιτισμό, που όλο και πιο πολύ καθορίζεται απ' τους ηλεκτρ. υπολογιστές, δεν είναι τυχαίο γεγονός. Η βιομηχανία χημικών ινών σε μια έκδοσή της κάνει καθαρό, γιατί οι χημικές ίνες ταιριάζουν τόσο πολύ στον καιρό μας: "Η χημική ίνα είναι ήδη κατά την παραγωγή της προγραμματιστέα. Οι επιθυμητές εφαρμογές της και οι μέθοδοι επεξεργασίας αποφασίζουν για το ποιες ιδιότητες πρέπει να εγκαταστήσουν στις ίνες οι χημικοί: θερμοκρασιακή συμπεριφορά, αντοχή στο σχίσσιμο, ελαστικότητα ή κομπόση, όλα μπορούν να συνδυαστούν κατά βούληση".

Όμως, ειδικά τα αμεταχείριστα συνθετικά υφάσματα έχουν την ιδιότητα να φορτίζονται ηλεκτροστατικά. Αποτελούνται από τεχνητό υλικό με υψηλή ηλεκτρική μονωτική ικανότητα. Με ένα απλό όμως τρίψιμο, τα συμμετρικά κατανομημένα ηλεκτρικά φορτία, μπορούν να διαχωριστούν. Έτσι στην επιφάνεια δημιουργείται μια θετική φόρτιση και στο εσωτερικό του υλικού μια αρνητική. Μέσω της αναφερθείσας μονωτικής ιδιότητάς τους, η εξיסρόρηση της τάσης μπορεί να καθυ-

στερήσει πολύ.

Έτσι εξηγούνται τα γνωστά φαινόμενα, όπως το κόλλημα, το τρίξιμο ή ο σπινθήρας και στο σκοτάδι το ελαφρό φέγγισμα. Εξάλλου αυτό είναι που εμποδίζει την δερματική αναπνοή στην περίπτωση των συνθετικών ινών. Κατά κανόνα τα μόρια βρίσκονται κολλητά το ένα δίπλα στο άλλο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι μόνο πολύ λίγο νερό ή αέρας μπορεί να εισχωρήσει στις ίνες. Οι πόροι του δέρματος δεν μπορούν να αναπνεύσουν και όπως αναφέρθηκε, η ανταλλαγή υγρασίας μεταξύ σώματος και εξωτερικού αέρα εμποδίζεται.

Θα πρέπει να προστεθεί και το εξής: ανεξάρτητα αν πρόκειται για φυσικές ή συνθετικές ίνες, η βιομηχανία, αφού τις μετατρέψει σε νήματα και κλωστές και στη συνέχεια σε υφάσματα, τα επεξεργάζεται και πάρα πέρα με χημικές μεθόδους. Τις "εξοπλίζει" με ιδιότητες που δεν έχουν, "διορθώνοντας" τη φύση τους (στιλπνότητα, απαλότητα, αντιβακτηριακή επεξεργασία, εύκολο καθάρισμα κ.λ.π.). Τα τεχνικά πλεονεκτήματα που επιτυγχάνονται με αυτούς τους πολλαπλούς χημικούς "εξοπλισμούς", οδηγούν σε άγνωστες επιβαρύνσεις των υφασμάτων, των ανθρώπων που τα φοράνε και φυσικά και του περιβάλλοντος.

Βαφή:

Από την αρχαιότητα το βάψιμο ήταν η σημαντικότερη επεξεργασία των νημάτων και των υφασμάτων. Αργότερα μπήκε σε προτεραιότητα η διαδικασία ασπρίσματος.

Το "γνήσιο χρώμα" είναι ένας καινούριος όρος της τεχνολογίας της

κλωστουφαντουργικής. Σημαίνει ότι το υλικό και το ύφασμα, μέσω της διαδικασίας βαψίματος, πρέπει να προφυλαχθεί συγχρόνως απ' το ηλιακό φως, το θαλασσινό νερό, το απορροπαντικό, το βράσιμο, το χημικό καθαρισμό κ.λ.π.

Στην κλωστουφαντουργία χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά

συνθετικά χρώματα που με την μορφή διαλύματος (τώρα με: βαρέα μέταλλα, άλατα, αλκάλια, οξέα κ.λ.π.), απορροφώνται απ' τις ίνες. Η πίσσα από γαιάνθρακα είναι η συνηθισμένη βάση για αυτά τα υδατοδιαλυτά ή μη χημικά χρώματα.

Ήδη από το 1980, σύμφωνα με το "Colour - Index", έχουν ανακαλυφθεί κάπου 40.000 χρώματα από 7.500 διαφορετικά χημικά δραστικά συστατικά. Το 1989 είχαν γίνει 50.000 και συνεχώς αυξάνουν.

Με πάνω από 40.000 τόνους κατανάλωση το χρόνο, η κλωστούφαντουργία είναι ο μεγαλύτερος κατα-

ναλωτής χρωμάτων (στοιχεία 1989). Στα χημικά βαφεία όμως μόνο το 60% των χρωμάτων προσλαμβάνονται απ' τα υφάσματα. Το υπόλοιπο 40% καταλήγει κατευθείαν στα νερά, σαν απόβλητο.

Μετά από έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι κάθε μέρα μέχρι και 10 νανογραμμάρια χρώματος εισέρχονται στον οργανισμό του ανθρώπου μέσω του δέρματος. Με λιγότερες ή περισσότερες επιπτώσεις.

Και επειδή τα φυσικά χρώματα φυτικής, ορυκτής ή ζωικής προέλευσης, δυστυχώς σήμερα δεν παίζουν κανένα ρόλο για το υπάρχον σύστημα παραγωγής, είναι πολύ σημαντικό να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της ενδυμασίας και της βαφής της, όσο γίνεται πιο συνειδητά. Αυτό συνδέεται άμεσα με το αν αυτή παράγεται και διατίθεται με οικολογικό ή μη τρόπο. Ακόμα παρά πέρα, με το αν είμαστε διατεθειμένοι, φέρνοντας στο προσκήνιο παλιές γνώσεις και πρακτικές, να προχωρήσουμε σε δραστηριότητες αυτοπαραγωγής της.

Προτείνουμε λοιπόν, όποιος - οια έχει εμπειρία πάνω στη διαδικασία ιδιοκατασκευής και βαφής ρούχων, να την εκθέσει στα επόμενα τεύχη του περιοδικού μας.

Η παγκοσμιοποιημένη βιομηχανία ρούχων:

Η γεωγραφία της βιομηχανίας ρούχων φαίνεται καθαρά στην περίπτωση του βαμβακιού. Σε παγκόσμιο επίπεδο το ποσοστό της ενδυμασίας από βαμβάκι είναι 50%. Σε 70 περίπου χώρες παράγονται κάπου 20 εκατ. τόνοι ανεπεξέργαστου βαμβακιού κύρια σε μονοκαλλιέργειες και σε έκταση 34 εκατ. εκταρίων δηλαδή στο 5% των παγκοσμίως καλλιεργούμενων εκτάσεων. Η μισή ποσότητα παράγεται στην Κίνα, στις ΗΠΑ και στις χώρες της Κεντρικής Ασίας (π.χ. Ουζμπεκιστάν). Μαζί με

τις Ινδίες, το Πακιστάν, την Αυστραλία, την Βραζιλία, την Τουρκία, την Αίγυπτο καθώς και τις Αφρικανικές χώρες Μαλί, Ακτή Ελεφαντοστού, Μπουρκίνα - Φάσο, Μπενίν, Τόνγκο, Τσάντ, Σούδαν και Καμερούν παράγουν το 90% της παγκόσμιας παραγωγής.

Η τιμή του βαμβακιού στο παγκοσμιοποιημένο εμπόριο μεταβάλλεται μικροπρόθεσμα. Μακροπρόθεσμα όμως μειώνεται. (Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα: Ένα κιλό ενεπεξέργαστου βαμβακιού κόστιζε το 1960 3,14 δολ. το 1999 μόνο 1,13 δολ.) Κέντρο του εμπορίου του είναι η Ελβετία (Winterthur).

Η αγορά των προϊόντων ενδυμασίας καθορίζεται από ένα, στο έπακρο εξελιγμένο διεθνές δίκτυο καταμερισμού της εργασίας. Το μεγαλύτερο μέρος τους παράγονται στην Ασία. Οι "υπανάπτυκτες" χώρες, επιδιώκοντας την βιομηχανοποίησή τους, έχουν προσφέρει "γη και ύδωρ" στις βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας, αφού αυτές πάντα θεωρούνται σαν το πρώτο βήμα προς την βιομηχανοποίηση. Η εργαζόμενη σ' αυτές είναι κύρια γυναίκες και κορίτσια μεταξύ 14 και 25 ετών, που για ψίχουλα κάτω από απαράδεκτες συνθήκες, δουλεύουν στους αργαλειούς και στις ραπτομηχανές (Στο Μπαγκλαντές π.χ. δουλεύουν 1,5 εκατ. γυναίκες με κάτω από 1 δολ. την μέρα, χωρίς διακοπές, χωρίς άδεια κύησης και δικαίωμα του συνδικαλιζέσαι).

Η Levi Strauss, που είναι το Νο 1 πολυεθνική στον κλάδο των τζηνς για παράδειγμα, δικά της έχει μόνο 21 εργοστάσια. Τα τζιν της προέρχονται βασικά από πάνω από 600 προμηθευτές της, από πάνω από 60 διαφορετικές χώρες. Οι συνθήκες στους χώρους εργασίας των προμηθευτών της περιγράφονται π.χ. από μια ράπτρια απ' την Ινδονησία ως εξής: "Στη "Yulinda Duta Fashion" το μεροκάματο είναι πολύ κάτω από το προβλεπόμενο απ' το νόμο κατώτατο μεροκάματο. Οι ώρες εργασίας φθάνουν μέχρι και 75 τη βδομάδα. Καμία απ' τις νεαρές γυναίκες όμως δεν διαμαρτύρεται, για να μην απολυθεί". Τον Σεπτέμβριο του 1999 έγραψε η αγγλική εφημερίδα "Sun-

day Times" ότι σε ένα βουλγαρικό εργοστάσιο που προμηθεύει τη Levi Strauss, οι γυναίκες καταπιέζονται και ξεφτιλίζονται μαζικά. Οι 150 εργαζόμενες μετά το τέλος της βάρδιας τους, πρέπει να ξεγυμνώνονται μπροστά στη Διεύθυνση του εργοστασίου με τη δικαιολογία ότι "πρέπει να αποφευχθούν οι κλεψιές".

Η παγκοσμιοποιημένη παραγωγή ρούχων φαίνεται πολύ καθαρά στην περίπτωση των Τζηνς, όπου βλέπουμε ένα απίθανο καταμερισμό:

- Σχέδια και "Ντιζάιν" ετοιμάζονται για παράδειγμα στην Ελβετία. Με φαξ ή διαδίκτυο στέλνονται σε ραπτικό οίκο στις Φιλιππίνες.

- Το βαμβάκι παράγεται στο Καζακστάν ή τις Ινδίες και στέλνεται στην Κίνα.

- Στην Κίνα κλώθεται με ελβετικές κλωστικές μηχανές.

- Στις Φιλιππίνες βάφονται μετά οι κλωστές με χρώματα που έχουν παρacheί στην Γερμανία ή Ελβετία.

- Στη συνέχεια μεταφέρονται στην Πολωνία όπου υφαίνεται το ύφασμα με ελβετικές μηχανές και μετά μετα-

φέρεται στη Μασσαλία (Γαλλία).

- Η εσωτερική επένδυση προέρχεται απ' τη Γαλλία και τα κουμπιά με τα πιρτσίνια απ' την Ιταλία. Όλα τα συστατικά στέλνονται στη συνέχεια στις Φιλιππίνες, όπου ράβονται όλα μαζί.

- Στην Ελλάδα ακολουθεί η τελική επεξεργασία του τζην με ελαφρόπετρα.

- Στην Ελβετία πουλιούνται τα τζην και φοριούνται.

- Στη συνέχεια, μπορεί μετά τη χρήση τους απ' τους Ελβετούς καταναλωτές, να μαζευτούν από δίκτυο συλλογής παλιών ρούχων και αφού ταξινομηθούν, να μεταφερθούν π.χ. στην Γκάνα και εκεί να πουληθούν και να φορεθούν ξανά στα είδη από "δεύτερο χέρι".

Ο δρόμος λοιπόν που μπορεί να κάνει ένα τζην φθάνει πολλές φορές μέχρι και 19.000 km. Το "Swiss Made" ή το "Greece made" κρύβει πίσω του όλο αυτόν τον παγκόσμιοποιημένο καταμερισμό της παραγωγής του.

Από το παρόν τεύχος εγκαινιάζεται μια καινούργια στήλη όπου θα παρουσιάζονται βιβλία που μας εντυπωσίασαν και θεωρούμε ότι καλό είναι να πληροφορηθούν για την ύπαρξή τους οι αναγνώστες της "Νέας Σελήνης".

Χρόνια τώρα ψάχναμε να βρούμε κάποιο βιβλίο για τα φίδια. Δε βρίσκαμε παρά κάποιες γενικότητες, δυο τρεις άσχημες φωτογραφίες ή φίδια από όλο τον κόσμο στο Διαδίκτυο.

Ξαφνικά βρήκαμε : "Το Βιβλίο"

Πρόκειται για μια πρόσφατη έκδοση του Μουσείου Γουλανδρή και των εκδόσεων Κοάν. Τίτλος του είναι:

"Τα ερπετά της Ελλάδας και της Κύπρου."

Η έκδοση αποτελεί την πρώτη συστηματική καταγραφή του συνόλου των ερπετών (φίδια, σαύρες, χελώνες) που συναντώνται στην Ελλάδα και την Κύπρο και είναι το πρώτο εγχειρίδιο αναγνώρισης των ερπετών και στις δύο χώρες.

Με το βιβλίο αυτό αναδεικνύεται η ομορφιά των ερπετών και ο αναγνώστης βοηθείται να προσεγγίσει αυτόν τον παρεξηγημένο κόσμο της φυσικής μας κληρονομιάς.

Καταγράφονται οι περισσότερες από τις τοπικές ονομασίες, αναφέρονται παραδόσεις σχετικά με τα ερπετά και παρατίθενται φωτογραφίες, πίνακες αναγνώρισης και σχέδια.

Ένα βιβλίο για όλους.

Νέα Σελήνη

ΕΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΡΙΖΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Για την επανασύνδεση με τη ΦΥΣΗ, τη ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ, την ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Περιεχόμενα τευχών 1-25

Οικολογία

- Γιατί επιμένουμε στην οικολογική γεωργία (Τ.1, σελ.6).
- Εξέλιξη ή Εκφυλισμός ; (Τ.2, σελ.24).
- Οικολογία: Σκέψη ή Αντισκέψη ; (Τ.2, σελ.26).
- Φυσικοί Οικότοποι και Βιοκαλλιέργειες (Τ.3, σελ.3).
- Η κατάσταση του περιβάλλοντος με έμφαση στη Θεσσαλία (Τ.3, σελ.6.)
- Η σωτηρία της γης στα χέρια μας (Τ.3, σελ.22).
- Η Γεωργία κάτω από το πρίσμα της παγκοσμιοποίησης (Τ.4, σελ.3).
- Η δημιουργία ενός εθνικού δρυμού στην περιοχή του Ασπροπόταμου, σαν προϋπόθεση για την ανάπτυξη του οικότουρισμού (Τ.4, σελ.6).
- Ο Χαλκός: φυτοπροστατευτική δράση και περιβάλλον (Τ.4, σελ.18).
- Το περιβάλλον, η οικονομία και ο Αριστοτέλης (Τ.6, σελ.3).
- Κλωνοποίηση (Τ.6, σελ.20).
- Οικονομικές ενισχύσεις για ήπια ανάπτυξη (Τ.7, σελ.21).
- Το Ινστιτούτο Κτηνοτροφικών Φυτών Λάρισας και τα φυτοφάρμακα (Τ.8, σελ.3).
- Λίμνη Κάρλα (Τ.8, σελ.4).
- Η παγκοσμιοποίηση της Γεωργίας (Τ.8, σελ.32).
- Η ελληνική Γεωργία στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης (Τ.9, σελ.4).
- Γενετική Μηχανική (Τ.9, σελ.32).
- Η προπαγάνδα των πολυεθνικών εταιρειών γενετικής μηχανικής και τα προβλήματα της (Τ.10, σελ.4).
- Οι φυσικοί πόροι και η οικονομία (Τ.10, σελ.9).
- Τα chinampas της Xochimilco (Τ.10, σελ.16).
- Η βιομηχανία της σύγχρονης βιοτεχνολογίας στο μαντείο των Δελφών (Τ.11, σελ.26).
- Μάχες στο πεδίο του βρώμικου πολέμου των σπόρων (Τ.11, σελ.27).
- Για ποια Βιολογική Γεωργία μιλάμε; (Τ.11, σελ.28).
- Mosnanto: η ιστορία..... (Τ.12, σελ.4).
- Ο ερχομός του CYBORG (Τ.12, σελ.9).
- Γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες στην περιοχή Μεσοράχης Λάρισας (Τ.12, σελ.10).
- Μέλισσες και γενετικά τροποποιημένα φυτά (Τ.12, σελ.13).
- Το Ι.Κ.Φ. Λάρισας και τα φυτοφάρμακα (Τ.12,

- σελ.31).
- Ο πόλεμος των διοξινών (Τ.13, σελ.13).
- Διοξίνες (Τ.14, σελ.3).
- Διοξίνες σε τρόφιμα (Τ.14, σελ.7).
- Υγεία και γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί (Τ.14, σελ.10).
- Γενετική μηχανική Τ.13, σελ.12).
- Ελληνική απάντηση στα μεταλλαγμένα (Τ.13, σελ.14).
- Οι φίλοι μας τα ζώα και ...τα αφεντικά τους (Τ.13, σελ.15).
- Ιστορίες κοινωνικής τρέλας (Τ.16, σελ.12).
- Bryansk, Νοέ. 1999: Μια διαφορετική διακήρυξη για τη γενετική μηχανική. (Τ.17, σελ.10).

- Μας παραφυλάνε στη γωνία (για τη γενετική μηχανική) (Τ.17, σελ.12).
- Ανακοίνωση για το γενετικά τροποποιημένο βαμβάκι (Τ.17, σελ.13).
- Εποικιοκρατικό πρόγραμμα της "Eurorabio". Συντάχθηκε από την "Burson - Marsteller / Κυβερνητικές και Δημόσιες Υποθέσεις" (Τ.18, σελ.4).
- Ε.Φ.Ε.Τ. και προβληματισμοί για τα "μεταλλαγμένα τρόφιμα" (Τ.18, σελ.23).
- "Το βρήκαμε!". Διασκευή από ένα παλιό βουλγάικο παραμύθι (για την οικολογική ισορροπία), (Τ.18, σελ.36).
- Ο παγκόσμιος πόλεμος των σπόρων (Τ.19,

- σελ.5).
- Ανοιχτή επιστολή προς τον υπουργό Γεωργίας Γ. Ανωμερίτη και τον υφυπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Ηλ. Ευθυμιόπουλο, σχετικά με τα μεταλλαγμένα βαμβάκια (Τ.19, σελ.6).
- Μεταλλαγμένο βαμβάκι και μεταλλαγμένες δηλώσεις του Υπουργείου Γεωργίας. Νέες αποκλύψεις από την Greenpeace (Τ.19, σελ.7).
- Η στρατηγική του κλάδου της βιοτεχνολογίας και η περίπτωση του γενετικά τροποποιημένου βαμβακιού στη χώρα μας. (Τ.19, σελ.10).
- Απόφαση του 12ου Συνεδρίου του Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών Οργανώσεων για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (Τ.19, σελ.16).
- Βιοκαλλιέργεια - πιστοποίηση (Τ.19, σελ.34).
- "GMOs": Ο "Αμερικάνικος παράγων" κατασκευάζει την ευρωπαϊκή κοινωνία της διακινδύνευσης" (Τ.20, σελ.4).
- Πρώτα βγαίνει η ψυχή του ανθρώπου και μετά το χούι...! (κόμικ) (Τ.20, σελ.14).
- Η διατροφική κρίση. "Τρελλές αγελάδες" (Τ.20, σελ.16).
- Το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οι επερχόμενες αλλαγές στο κλίμα (Τ.20, σελ.21).
- Βιοκαλλιέργεια - πιστοποίηση. Ένα αξιοθήρητο περιστατικό σε ένα αμφιλεγόμενο γάμο (Τ.20, σελ.31).
- Το χάπι τώρα γίνεται πράσινο. Περί σεμιναρίων.. οικο-μπίζνεσμεν (Τ.21, σελ.3).
- Βιοκαλλιέργεια της αγοράς ή συνεργατική βιοκαλλιέργεια; (Τ.21, σελ.4).
- Αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος (Τ.21, σελ.12).
- "Η χλωρή, κουρασμένη και εκνευρισμένη άνοιξη!". Βιολογικές επιπτώσεις της η/μ ακτινοβολίας (Τ.21, σελ.14).
- Γένοβα 2001 και τώρα τι κάνουμε; (Τ.22, σελ.3).
- Τσιμπημένοι από τους ειδικούς (Τ.22, σελ.6).
- Οι πιθανές επιπτώσεις των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στην υγεία του ανθρώπου (Τ.22, σελ.10).
- Ο χημικός πόλεμος δεν θα αρχίσει, γιατί απλά ... ποτέ δεν σταμάτησε ! (Τ.23, σελ.11).
- Η Κλωνοποίηση και οι καινούριες ιδέες για τη ζωή (Τ.23, σελ.16).
- Πηγή πλούτου και ζωής αποτελούσαν για την Ηλεία οι λιμνοθάλασσες, οι οποίες εδώ και χρόνια έχουν αποξηρανθεί. (Τ.23, σελ.34).
- Βιοχημικού πολέμου συνέχεια.... (Τ.24, σελ.6).

- Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία - Αόρατη απειλή (Τ. 24, σελ. 9).
- Στονιστό των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων (Τ. 24, σελ. 6).
- Θέλουν την αιώνια ζωή, θέλουν να νικήσουν τον θάνατο (Τ. 24, σελ. 25).
- Κλοφέν (Τ. 24, σελ. 34).
- Περί οικολογίας και βάθους (Τ. 25, σελ. 26).

Βιολογική Γεωργία

- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 1ο Γενική εισαγωγή. Παράγοντες υγείας-ο ρόλος του εδάφους. (Τ.1, σελ.2).
- Σαλιγκάρια (Τ.2, σελ. 20).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 2ο Παράγοντες που επιδρούν στην ασθένεια (Τ.2, σελ.3).
- Βιολογική καλλιέργεια της μηλιάς (Τ.3, σελ.11).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 3ο Θρέψη φυτού (Τ.3, σελ.16).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 4ο Εδαφοκάλυψη-χλωρές λιπάνσεις-ανάμικτες καλλιέργειες (Τ.4, σελ.2).
- Φυτικά παράσιτα. Ο Λύκος-οροβάγχη. (Τ.4, σελ.34).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 5ο Γενική εισαγωγή στους μικροοργανισμούς και τα έντομα. (Τ.5, σελ.29).
- Η βιο-δυναμική Γεωργία και η εξέλιξη της στην Ευρώπη (Τ.6, σελ.13).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 6ο Η έννοια της ασθένειας-το "αίτιο" (Τ.6, σελ.28).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 7ο Η διαλεκτική της ασθένειας. (Τ.7, σελ.22).
- Σκουλήκια Μέρος 1ο (Τ.7, σελ. 30).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 8ο (Τ.8, σελ.26).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 1ο Εισαγωγικά (Τ. 9, σελ. 7).
- Κυνηώντας το δάκο (Τ. 9, σελ. 16)
- Σκουλήκια Μέρος 2ο (Τ. 9, σελ. 26)
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 9ο (Μορφολογικά μέσα άμυνας) (Τ. 9, σελ. 34).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 2ο Κολατσιό στο οικολογικό αγρόκτημα. (Τ. 10, σελ. 26).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 10ο (Προϋπάρχοντα αμυντικά μέσα) (Τ.10 σελ. 27).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας (Δομικά εμπόδια) (Τ. 11, σελ. 13).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 3ο: Τι είναι ο οικολογικός μπαξές - φωτοσύνθεση (Τ.11, σελ. 20).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 4ο: Σχεδιάζοντας τον χάρτη - οι σπόροι (Τ.12, σελ. 24).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 5ο: Η επίσκεψη στην "Κιβωτό" - σχετικά με τα φύλλα (Τ.13, σελ.22).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 12ο: Ιστολογικές αμυντικές κατασκευές (Τ.13, σελ.26).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 13ο:

- Κυτταρικές αμυντικές αντιδράσεις (Τ.14, σελ. 34).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 6ο: Η προετοιμασία του μπαξέ - σχετικά με τις ρίζες (Τ.15, σελ.26).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 14ο: Βιοχημικά αμυντικά συστήματα (Τ.15, σελ.32).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 7ο: Μια χαρούμενη παρέα - σχετικά με τους γαιωσκώληκες (Τ.16, σελ.17).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 15ο: Βιοχημικά αμυντικά συστήματα (Τ.16, σελ.25).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 8ο: Κατασκευή σκληροτροφείου - σχετικά με τα ζιζάνια (Τ.17, σελ.21).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 16ο: Οι "εχθροί" - (εισαγωγή) (Τ.17, σελ.24).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 9ο: Το πάζλ - σχετικά με τα έντομα (Τ.18, σελ.20).

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ
ΠΙΣΤΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΑΥΡΟΥΣΗ ΜΕ
ΤΗ ΘΥΣΗ,
ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ,
ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ.

Τεύχος 3 - Χειμώνας 96-97 - Δελ. 400

- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 10ο: Φτιάχνοντας σβόλους - σχετικά με τις ασθένειες (Τ.19, σελ.24).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 17ο: Ιοί (Τ.20, σελ.32).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 11ο: Μια απρόσμενη συνάντηση (Τ.21, σελ.24).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 18ο: Βακτήρια (Τ.21, σελ.30).
- Η Κομποστοποίηση (Τ. 22, σελ. 13).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 12ο. Άσε με να φάω τη ντομάτα....! (Τ.22, σελ. 26).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 19ο Βακτήρια & εδάφος. Ριζόσφαιρα-δημιουργία εδάφους (Τ. 22, σελ. 28)
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 13ο. Ένα καλάθι φρέσκα λαχανικά (Τ. 28, σελ. 20)
- Το δέντρο της ζωής. Μέρος 1ο: Η κατανόηση

- και η στήριξη της ζωής των φυτών και του εδάφους (Τ.20, σελ.25).
- Το δέντρο της ζωής. Μέρος 2ο (Τ.21, σελ.27).
- Το δέντρο της ζωής. Μέρος 3ο (Τ. 22, σελ. 31).
- Το δέντρο της ζωής. Μέρος 4ο (Τ. 23, σελ. 29).
- Ο οικολογικός μπαξές ενός παιδιού. Μέρος 14ο "Θέλω να μάθω...." (Τ. 24, σελ. 28).
- Η "οργανική επανάσταση". Η επιλογή της Κούβας. (Τ. 25, σελ. 20).
- Εμείς και οι ομοτράπεζοί μας. Μέρος 20ο Αζωτοδέσμευση (Τ. 25, σελ. 29)
- Βιοδυναμική και ομοιοδυναμική γεωργία (Τ. 25, σελ. 23).

Φυσική Καλλιέργεια

- Πως να πρασινίσουν βουνά, λόφοι και άγονες περιοχές της χώρας μας (Τ.1, σελ.20).
- Από τη σκοπιά της Φυσικής Καλλιέργειας (Τ.3, σελ.14).
- Τριήμερο εκδηλώσεων για τη Φυσική Καλλιέργεια στο Πήλιο
- Πράσινη άρδευση (Τ.5< σελ.4).
- Σπορά με τη μέθοδο της Φυσικής Καλλιέργειας (Τ.5, σελ.7).
- Permaculture Α': Μια πρώτη προσέγγιση (Τ. 9, σελ. 24)
- Μετά από τη σπορά στη Βεγορίτιδα (Τ.9, σελ. 18).
- Permaculture Β': Δυνατότητες και στόχοι (Τ. 10, σελ. 32)
- Τα βουνά της χώρας μπορούν να ξαναπρασινίσουν (Τ.12 σελ.17).
- Permaculture Γ': Τα βασικά χαρακτηριστικά (Τ.13, σελ.27).
- Permaculture Δ': Αποδόσεις (Τ.15, σελ.34).

Ειδικές καλλιέργειες - Εκτροφές - Αφιερώματα

- Καρότο (Τ.1, σελ.11).
- Κρεμμύδι (Τ.2, σελ.11).
- Καλλιέργειστε μανιτάρια. Μέρος Α' (Τ.2, σελ.28).
- Καλλιέργειστε μανιτάρια. Μέρος Β' (Τ.3, σελ.18).
- Πατάτα (Τ.4, σελ.9).
- Ντομάτα (Τ.5, σελ.11).
- Λάχανο (Τ.6, σελ.14)
- Μαρούλι (Τ.7, σελ.14).
- Φασόλια (Τ.8, σελ. 2)
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 1ο (Τ.9, σελ. 8).
- Σπανάκι (Τ.10, σελ. 16).
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 2ο Δαμασκηλιά - Κερασιά (Τ. 10, σελ. 22).
- Κολοκύθι και Κολοκύθα (Τ. 11, σελ. 14).
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 3ο Ροδάκινα (Τ. 11, σελ. 18).
- Σέλινο - φυσιολογικές ιδιότητες (Τ. 12, σελ. 18)
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 4ο Βερικοκιά (Τ. 12, σελ. 23).
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 5ο (Τ.13, σελ.20).
- Κουνουπίδι και μπρόκολο (Τ.14, σελ.16).
- Βιοκαλλιέργεια οπωροφόρων. Μέρος 6ο (Τ.15,

σελ.14).

- Αγγούρι (Τ.15, σελ.21).
- Μπάμια (Τ.16, σελ.13).
- Κουνέλια (Τ.16, σελ.20).
- Η καλλιέργεια της γλυκοπατάτας (Τ.17, σελ.17).
- Η καλλιέργεια του σπαραγγιού (Τ.18, σελ. 15).
- Τα πέτρινα μελισσοκομεία Ανατολής (Σελίτσας) και Τσαριτσάνης (Τ.18, σελ.28).
- Γενικές αρχές της βιολογικής κτηνοτροφίας Μέρος 1ο (Τ.18, σελ.30).
- Οικολογική μελισσοκομία. Μια προσπάθεια εφαρμογής της στην πράξη (Τ.19, σελ.14).
- Η καλλιέργεια των μπιζελιών (Τ.19, σελ.18).
- Γενικές αρχές της βιολογικής κτηνοτροφίας. Μέρος 2ο (Τ.19, σελ. 30).
- Η βιοκαλλιέργεια φρούλας (Τ. 22, σελ. 19).
- Λούπινο (Τ. 24, σελ. 20).
- Κατοίκες (Τ. 24, σελ. 22).

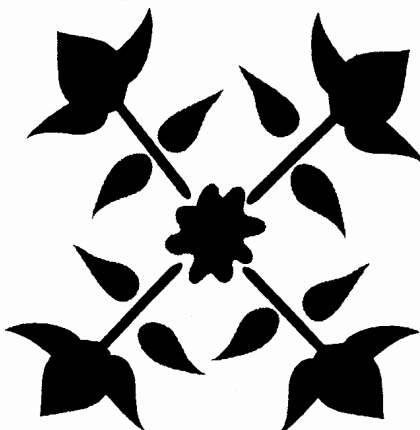
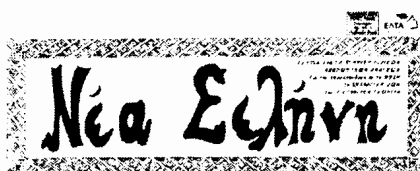
Γενετικοί πόροι

- Διατήρηση ντόπιου γενετικού υλικού (Τ.1, σελ.8).
- Το ζήτημα της βιοποικιλότητας (Τ.3, σελ.8).
- Ο κατάλογος του Πελίτι (Τ.3, σελ.10).
- Δίκτυο διατήρησης και ανταλλαγής ντόπιων σπόρων (Τ.4, σελ.31).
- Τα βουβάλια σε κίνδυνο (Τ.8, σελ.18).
- Για να μη χάσουμε αύριο αυτά που έχουμε σήμερα (Τ.17, σελ.20).
- Επιστολή στον υφυπουργό Γεωργίας Ευάγγελο Αργύρη για του, "πιστοποιημένους σπόρους". (Τ.20, σελ.28).
- Νέα από το Πελίτι: Κατά τόπους αγροκτήματα για τη διαφύλαξη των ντόπιων ποικιλιών και των αυτόχθονων αγροτικών ζώων (Τ.19, σελ. 28).
- Πελίτι: Κατά τόπους αγροκτήματα για τη διαφύλαξη των ντόπιων ποικιλιών και των αυτόχθονων αγροτικών ζώων (Τ.21, σελ.33).

Εναλλακτική Τεχνολογία - Κατασκευές

- Βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων και "καθαρές" τεχνολογίες δόμησης (Τ.1, σελ.19).
- "Εναλλακτική Τεχνολογία" (Τ.2, σελ. 4).
- Ξηραντήρια τροφίμων (Τ.5, σελ.10).
- Τεχνητοί υγρότοποι καθαρισμού υγρών αποβλήτων (Τ.6, σελ.21).
- Ο Υδραυλικός κριός (Τ.7, σελ.28).
- Ήπιες μορφές ενέργειας (Τ.8, σελ.34).
- Ηλιακοί φούρνοι (Τ. 9, σελ. 21).
- Βιοκλιματικό σπίτι χαμηλής ενέργειας (Τ. 9, σελ. 22).
- Γιατί οι Ήπιες Μορφές Ενέργειας είναι μόνη ενεργειακή λύση (Τ. 11, σελ. 30).
- "Θερμική" (Τ. 12, σελ. 18).
- Τοπία για εξοικονόμηση ενέργειας Α' (Τ.14, σελ.21).
- Ήπιες μορφές ενέργειας. Από τη θεωρία στην πράξη. Μέρος 1ο (Τ.15, σελ.12).
- Τεχνητά φυσικά τοπία Β' (Τ.15, σελ.30).
- Ήπιες μορφές ενέργειας. Από τη θεωρία στην πράξη. Μέρος 2ο (Τ.16, σελ.22).
- Ήπιες μορφές ενέργειας. Από τη θεωρία στην πράξη. Μέρος 3ο (Τ.17, σελ.26).

- Ήπιες μορφές ενέργειας. Από τη θεωρία στην πράξη. Μέρος 4ο (Τ.18, σελ.12).
- Κατασκευή σπιτιών και αποθηκευτικών χώρων με μπάλες από άχυρο (Τ. 23, σελ. 27).
- Αποξήρανση: μια εναλλακτική μέθοδος συντήρησης (Τ. 24, σελ. 32).

Τεύχος 23 - 1.000 δρ. - 3 ΕΥΡΩ - Δεκέμβριος 2001, Γενάρης - Φεβρουάριος 2002

Διατροφή - Βιολογικά Προϊόντα

- Για να γνωρίζετε ότι πρέπει να γνωρίζετε για τη διατροφή σας: Το μέλι (Τ. 2 σελ. 8).
- Για τους παραγωγούς βιολογικών προϊόντων (Τ. 2 σελ. 22)
- Υδρογονωμένα λίπη (Τ. 3 σελ. 20).
- "Η τροφή σου ας είναι το φάρμακό σου" (Τ. 4 σελ. 22).
- Συνταγές μαγειρικής με μανιτάρια (Τ. 4 σελ.27).
- Για την παραγωγή και διακίνηση βιολογικών προϊόντων (Τ. 5 σελ. 22).
- Η απάτη των ανώτατων επιτρεπτών ορίων των χημικών ουσιών στα προϊόντα (Τ. 7 σελ. 6).
- Το κρασί δεν είναι μόνο ευχαρίστηση. Α' (Τ. 9 σελ. 12).
- Οι τροφές που θεραπεύουν (Τ.9 σελ. 14).
- Το κρασί δεν είναι μόνο ευχαρίστηση. Β' (Τ. 10 σελ. 28).
- Ζωντανές και νεκρές τροφές (Τ. 7 σελ. 7).
- Ένα βαρέλι γεμάτο κρασί (Τ. 14, σελ. 28).
- Μπιφτέκια σόγιας (Τ.16, σελ.7).
- Ασπαράγμοι. Ε951 (Τ.18, σελ. 9).
- Ξίδι. Πραγματική ζύμωση αντί χημικής σύνθεσης (Τ.20, σελ.29).
- Βιοτεχνολογία και παιδικές τροφές (Τ. 22, σελ. 8)
- Χαρούπια (Τ. 23, σελ. 35).

Αντικαταναλωτικές - πρακτικές ιδέες

- Τα ενοχλητικά έντομα (Τ.1, σελ.10).
- Κόλλες από φυσικά υλικά (Τ.2, σελ.7).

- Κουμαρόμελο (Τ.2, σελ.9).
- Ξυλοφάγοι (Τ.2, σελ.10).
- Οδοντόπαστες (Τ.3, σελ.19).
- Οι ψύλλοι (Τ.5, σελ.19).
- Μαστορέματα : Ανακυκλώστε ένα πλυντήριο (Τ.20, σελ.35).

Δραστηριότητες - Πρωτοβουλίες

- Πελίτι (Τ.2, σελ.19).
- Νέα από το Πελίτι (Τ.5, σελ.7).
- Αχιλλεία (Τ.5, σελ.20).
- Πρωτοβουλία των βιοκαλλιεργητών Θεσσαλίας (Τ.5, σελ. 27).
- Το Πελίτι ταξιδεύει (Τ.6, σελ. 31).
- Πελίτι - Περιοδεία στην άγνωστη Ελλάδα (Τ.7, σελ. 27).
- Η συνάντηση στον Όλυμπο (Τ.6, σελ.35).
- Γιορτή Οικολογικής Γεωργίας και χειροτεχνίας (Τ.7, σελ.3)
- Νέα από το Πελίτι (Τ.9, σελ. 17).
- Tamera (Τ.9, σελ.30)
- Νέα από το Πελίτι (Τ.10, σελ. 34).
- Γιατί κάποια άτομα με αλήτικη συμπεριφορά λέρωσαν το γραφείο του κ. Νομάρχη (η Γενετική Μηχανική στο σπίτι μας) (Τ.11, σελ. 4).
- 1η Γιορτή ανταλλαγής Ντόπιων Σπόρων (Τ. 12 σελ. 34.)
- Πλην Λακεδαιμονίων! (Τ.13,σελ.16).
- Παράδοση - Τέχνη - Οικολογία (Τ.13, σελ.32).
- Γιορτή Οικολογικής Γεωργίας και Χειροτεχνίας (Τ.15, σελ.4).
- Νέα από το Πελίτι (Τ.15, σελ.11).
- Συνάντηση Οικολογικών οργανώσεων Δ. Μακεδονίας. Γνωριμία, αλληλοβοήθεια, κοινές πρωτοβουλίες (Τ.15, σελ.29).
- Ενώτια στον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία. Ακτιβιστές του Δικτύου σήκωσαν πανό σε αεροπλάνο της Ολυμπιακής (Τ.13, σελ.9).
- Ανακοίνωση για το γενετικά τροποποιημένο βαμβάκι (Τ.17, σελ.13).
- 3η Γιορτή Ανταλλαγής Ντόπιων Σπόρων (Τ.17, σελ.20).
- Δραστηριότητες του "Ελεύθερου Σχολείου" (Τ.17, σελ.34).
- Β' Παγκόσμιο Συνέδριο του κινήματος της Άμεσης Δημοκρατίας (Τ.17, σελ.34).
- Η συνάντηση στην Καλλιπεύκη Ολύμπου (Τ.18, σελ.23).
- Πανελλαδική Γιορτή Γεωργίας και Χειροτεχνίας (Τ.19, σελ.3).
- Νέα από το Πελίτι: Εξερευνητικές αποστολές Οκτ. '99 - Οκτώτ. '00 (Τ. 19, σελ.28).
- 1600 χλμ. για την οικολογία (με ποδήλατο, τ.19, σελ. 32).
- Συντακτική επιτροπή 20ου τεύχους στα Χάνια Πηλίου (Τ.20, σελ.2).
- Ανοικτή επιστολή - πρόσκληση του Σοφοκλή Βασιλάκη (για την επιστροφή της οικονομικής ενίσχυσης που ζητά το κράτος από βιοκαλλιεργητές (Τ.21, σελ.23).
- Παζάρι βιολογικών προϊόντων στις "Γιορτές της Γης" (Τ.21, σελ. 26).

- Συνάντηση γνωριμίας στο Κόσσοβο (ανακοίνωση, Τ.21, σελ.35).
- Πανερωπαϊκό Κέντρο Φυσικής Καλλιέργειας (Τ. 22, σελ. 23).
- 8Η πανελλαδική γιορτή ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ, 4η Πανελλαδική Γιορτή ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΝΤΟΠΙΩΝ ΣΠΟΡΩΝ (Τ.23, σελ.22).
- Πανελλήνια ημέρα διάδοσης και διάσωσης των Ντόπιων ποικιλιών και των αυτοχθόνων αγροτικών ζώων (Τ. 24, σελ. 29).

Βιοκαλλιεργητές

- Κώστας Αλαφροστέργιος (Τ.7, σελ.12).
- Θανάσης Γεωργουλής (Τ.8, σελ.10).
- Σοφοκλής Βασιλάκης (Τ. 12, σελ. 26)
- Αποστόλης Αραμπατζής (Τ.13, σελ. 24)
- Βιοκαλλιέργειες "Οικοκοινότητα" (Τ. 15, σελ. 10)
- Πανιός Κωνσταντίνου - Ένα ταξίδι 40 χρόνων (Τ. 24, σελ. 4).

Θεραπευτική - αισθητική

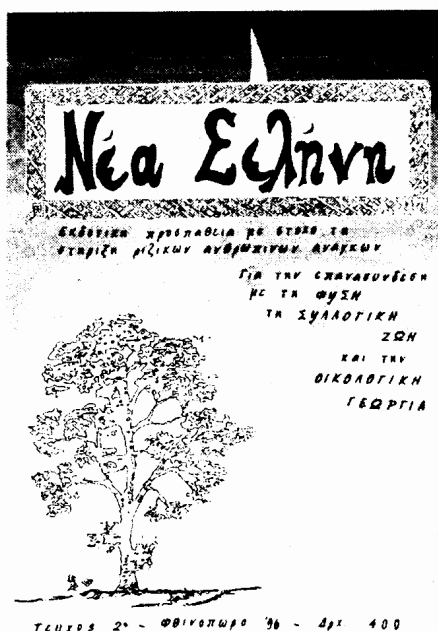
- Εισαγωγή στην εναλλακτική Ιατρική (Τ.1, σελ.4).
- Ομοιοπαθητική - Μια άλλη προσέγγιση του ασθενούς (Τ.1, σελ.5).
- Διατροφή και διαγνωστικά τεστ τροφικής αλλεργίας (Τ.2, σελ.32).
- Εναλλακτική θεραπεία (Τ.3, σελ. 24).
- Ιατρική και χρήμα (Μετάφραση) (Τ.4, σελ.25).
- Η τροφή σου ας είναι το φάρμακό σου (Τ.5, σελ.24).
- Γένεση του Οικολογικού Ανθρώπου (Τ.8, σελ.8).
- Ο Ταοϊσμός στην πράξη (Τ.6, σελ.9)
- Αποτοξίνωση και καθάρισμός (Τ.6, σελ.11).
- Επιδημικές ασθένειες του χειμώνα (Τ.7, σελ.11).
- Τα εμβόλια Μύθος και Πραγματικότητα (Τ. 10, σελ. 30).
- Εισαγωγή στην αρωματοθεραπεία (Τ. 11, σελ. 22).
- Ολιστική προσέγγιση στην πρόληψη και θεραπεία της δυσκοιλιότητας (Τ.12, σελ.32).
- Βιοενέργεια - βιοθεραπεία (Τ.13, σελ.28).
- Βότανα για το ουροποιητικό (Τ.14, σελ.24).
- Βασικό ανθρώπινο και δημοκρατικό δικαίωμα η ελεύθερη επιλογή της θεραπευτικής αγωγής (Τ.15, σελ.26).
- Χρήση των αιθέριων ελαίων (Τ.18, σελ.24).
- Η δημιουργία μορφής και ασθένειας. Γενετικό πρόγραμμα ή αυτοοργάνωση ; Δύο σχέδια σε σύγκρουση (Τ.19, σελ.12).
- Το ξίδι στο λουτρό (Τ.20, σελ.29).
- Ρεφλεξολογία - Ανακλαστική ζωνοθεραπεία (Τ. 25, σελ. 6).
- Το φοβερό πείραμα των εμβολίων (Τ. 25, σελ. 11).

Περιβαλλοντικό Εικαστικό Εργαστήρι

- "Αχρηστο" και Τέχνη (Τ.1, σελ.2).
- Φυλαχτά (Τ.2, σελ.33).

- Χριστουγεννιάτικα (Τ.3, σελ.30).
- Χρώματα και αρώματα (Τ.4, σελ.33).
- Υφασματοποιήματα Μέρος 1ο (Τ.5, σελ.31).
- Υφασματοποιήματα Μέρος 2ο (Τ.6, σελ.25)
- Στολίδια και κάρτες για τα Χριστούγεννα (Τ.7, σελ.26).
- Φωτιές και Μεταμορφώσεις (Τ.8, σελ.29).
- Φύλλα φθινοπωρινά (Τ. 10, σελ. 31).
- Φωτάκια για Χριστουγεννιάτικες νύχτες (Τ.11, σελ. 33).
- Κούκλες από μήλα (Τ.14, σελ.30).
- Γιατί η γη είναι γυναίκα (Τ.14, σελ. 30)'
- Με υλικά της παραλίας (Τ.17, σελ. 34).
- Χριστουγεννιάτικη φαντασία (Τ. 23, σελ. 36)
- Ανοιξιάτικα.....! (Τ. 24, σελ. 36).

Απόψεις

- Παιδί και τηλεόραση (Τ.5, σελ.8).
- Ένα Κυριακάτικο πρωινό (Τ.6, σελ.7).
- Σχολικός κήπος (Τ.6, σελ. 23).
- Παιδί και παιχνίδι (Τ.7, σελ. 24).
- Η Ελλάδα, οι Έλληνες και η ζωή ποδήλατο (Τ.8, σελ. 20).
- Η τροφή από μια άλλη προσέγγιση... την ψυχολογική (Τ.8, σελ. 24).
- Η δημόσια γη στο σφυρί (Τ.10, σελ.15).
- Ποιος θα τους σταματήσει; (Τ.11, σελ.24).
- Προβλήματα επικοινωνίας (Τ.11, σελ. 31).
- Ελεύθερο Σχολείο (Τ.11, σελ.34).
- Ο απολογισμός ενός συνεδρίου (Τ.12, σελ.3)
- Παγκοσμιοποιημένη τρέλλα (Τ.12, σελ.3).
- Ένα μικρό εξαιρετικά εντυπωσιακό και περίεργο επεισόδιο στη φύση (Τ.12, σελ.17).
- Ρέκβιεμ για ένα πεδίο (Τ.13, σελ.3).
- Πυρηνική απειλή στα Βαλκάνια (Τ.13, σελ.6).
- Πως ένας εργαζόμενος που τις οικονομίες του τις έθεσε στη διάθεση του ντόπιου χρηματιστικού γραφείου, έγινε αιτία, ο ίδιος να απολυθεί από τη δουλειά του (Τ.13, σελ.17).

- Ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού προσχολικής ηλικίας. Μέρος 1ο (Τ.13, σελ.30).
- Ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού προσχολικής ηλικίας. Μέρος 2ο (Τ.14, σελ.26).
- Ο Ρομπέν των ...εκχερωμένων δασών ή η συνηγορία της φαρμακοβιομηχανίας (Τ.14, σελ.33).
- Βιοτεχνολογία και έμβια όντα (Τ.15, σελ.7).
- Τι είναι μια τοπική κοινότητα (κύκλος) συνεργασίας (Τ.16, σελ.4).
- Ανέστης Πολυχρονίδης. Ο άνθρωπος και φίλος (Τ.16, σελ.4).
- "Το σιωπών εστί συναίνειν" (Τ.16, σελ.29).
- Τα καινούρια ρούχα του αυτοκράτορα (για τη βιολογική γεωργία, Τ.17, σελ.6).
- Χού! Η αλλιώς Ανασαιμιά! Το παραμύθι του Ανέστη (Τ.18, σελ.3)
- Πράγα. Η άνοιξη ενός φθινοπώρου! (Τ.19, σελ.23).
- Ούτε φύκια... ούτε κορδέλες! (για το απειμ-πλουτισμένο ουράνιο,) Τ.20, σελ.18.
- Ενάντια στην παγκοσμιοποίηση του διευθυντηρίου των "πλανηταρχών", παγκοσμιοποιήστε την αντίσταση! Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός (Τ.21, σελ.8).
- Ένα βέλος για τον Ζήνωνα (για τα γενετικά δεδομένα) (Τ.21, σελ.10).
- Η θαυμάσια μέθοδος του γάτου (για την αυτοκατανόηση) (Τ.21, σελ.20).
- Βιοκαλλιέργεια - Πιστοποίηση. Προς αναζήτηση ενός αξιόπιστου φορέα (Τ. 22, σελ. 22).
- 5η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Τ. 23, σελ. 3).
- Όχι στον πόλεμο της αυτοκρατορίας (Τ. 23, σελ. 6).
- "Οφθαλμού αντί οφθαλμού..." στο τέλος θα μείνουμε όλοι τυφλοί (Τ. 23, σελ. 10).
- Για την πιστοποίηση (Τ. 23, σελ. 18)
- Σχετικά με τις κινητοποιήσεις των αγροτών (Τ. 24, σελ. 14).
- Το μωσαϊκό της βιολογικής αγοράς (Τ. 24, σελ. 16).
- Για το κυνήγι (Τ. 24, σελ. 30).
- Παγκοσμιοποίηση και πρόσφυγες (Τ. 25, σελ. 5).
- Πολυεθνικές και "δίκαιο" εμπόριο (Τ. 25, σελ. 7).
- Λίγες σκόρπιες σκέψεις περί πιστοποίησης (Τ. 25, σελ. 34).

Και... σκέψεις, προτάσεις, θέσεις, αντιθέσεις, μικρές ιστορίες, δράσεις περιβαλλοντικών οργανώσεων, περιβαλλοντικά προβλήματα,

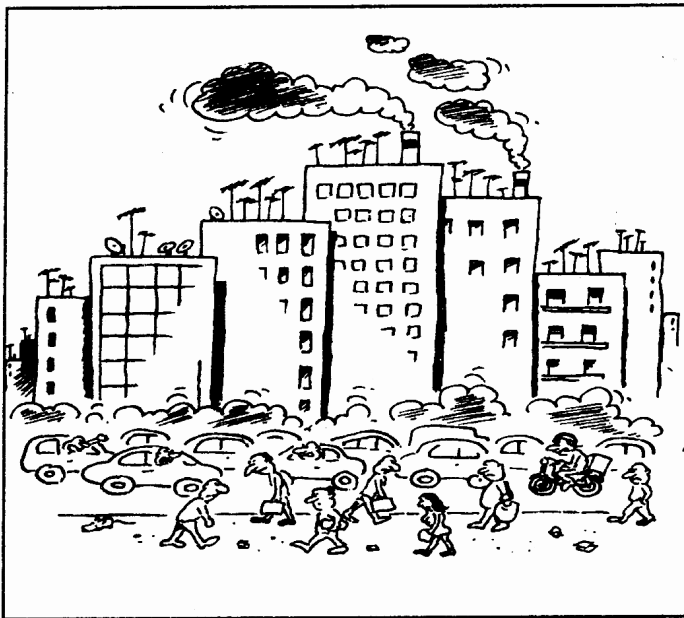
**ΝΕΑ ΣΕΛΗΝΗ : Τριμηνιαίο περιοδικό.
Διεύθυνση : Ρ.Ρ. Σουκούριου 400 06.**

ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Άγρον ή χώρας

ο Σωτήρης Χριστοδούλου

Παρουσίαση : Χ'παναγιώτου Μένη
Βροντερό Τρικάλων 15 Αυγούστου

Μέρες τώρα τον μελετούσαμε και παρόλο που είμαστε τόσο κοντά (2 ώρες δρόμος), είχαμε καναδυό χρόνια να βρεθούμε. Εμπόδιο πάντα οι δουλειές που δεν τελειώνουν ποτέ... (;)

Χρειαζόμασταν κερύ για τις αλοιφές. Αδράξαμε λοιπόν την ευκαιρία και μαζί με τη Μαργαρίτα και τη φίλη μας την Καίτη ξεκινήσαμε για το ήσυχο και εγκαταλειμμένο Βροντερό.

Πριν από την είσοδο του χωριού, σ' ένα δρομάκι αριστερά, μια ξύλινη ταμπέλα μας ενημερώνει:

“ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ. ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ 1998 - 2000”

Κατηφορίζοντας το δρομάκι των 2 περίπου Km που μας φάνηκαν 10 (από τα πολλά γκάπ - γκούπ κόντεψε να ξεκοιλιαστεί το αυτοκίνητο), αντικρίσαμε κάτω από τα πλατάνια το Σωτήρη με τις αδερφές, τους γαμπρούς, τ' ανίψια και τους γονείς του να ... σουβλίζουν ένα κατσίκι.

Χαιρετηθήκαμε και πιάσαμε την κουβέντα.

- “Πάει το καημένο” λέει Νίκος ο μελισσοκόμος .

- “Ναι αλλά θα δώσει ζωή σε 15 άτομα”, έρχεται η απάντηση.

Ο Σωτήρης γελώντας : “να μας έβλεπε κανένας φανατικός χορτοφάγος από καμιά μεριά...”

Και ξανά η κουβέντα για το κρέας και τους χορτοφάγους και την 9η γιορτή οικολογικής γεωργίας και χειροτεχνίας στις Σέρρες με το δίλημμα να μπει το βιολογικό κρέας ή να μη μπει; και να η διάσπαση.

Πάει το ξινοθήκαμε. Μόνο ο παππούς δεν ασχολήθηκε με τα αυτονόητα.

- Πως πάει το αγρόκτημα Σωτήρη;

- Μια χαρά, το μισό χρόνο έχω και υπάλληλο (γέλιο!!!).

- Ο εκσυγχρονισμός ;

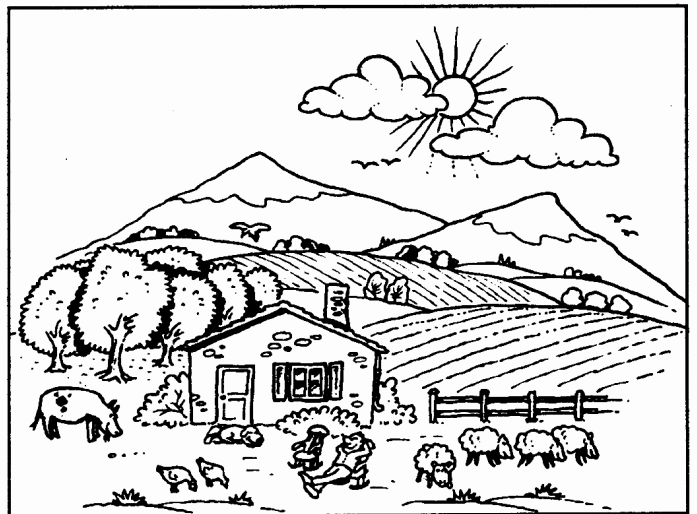
- Ναι ...! ακόμα τον πληρώνω. Δουλεύω τον τριπλάσιο χρόνο για να ξεχρεώσω. Μακριά από προγράμματα. Και να σκεφτείς, δεν χρειάστηκε να πληρώσω για τη μελέτη και τα σχετικά ... Και στρίβει ένα τσιγάρο.

- Θέλετε να σας δείξω το χωράφι;

- Μα γι' αυτό ήρθαμε, το κατσικάκι προέκυψε....

Σε μια πλαγιά βλέπουμε τεντωμένο σύρμα και παλιά λάστιχα αυτοκινήτων στη σειρά.

- Α!! αυτό είναι ηλεκτροφόρο καλώδιο για την αρκού-

δα. Μας επισκέπτεται συχνά. Τα μελίσσια τώρα βρίσκονται σε άλλη περιοχή, γι' αυτό μέινανε τα λάστιχα που χρησιμεύουν σαν βάσεις.

Η Μαργαρίτα ελπίζει σε κάθε στροφή να συναντήσει με την αρκούδα. Ακούει χρόνια τώρα γι' αυτήν. Πως μπήκε μέσα στην περίφραξη, σήκωσε το δώροφο μελίσσι (το μοναδικό ατρύγητο), το μετέφερε σε παραδιπλανό κτήμα και αφού το κοπάνησε κάτω, έφαγε το μισό μέλι τη μια μέρα και το υπόλοιπο την επόμενη.

- Αυτό το χωράφι είναι καινούριο. Τώρα το πήρες;

- Εγώ; (γέλιο). Που να βρω τα λεφτά. Το πουλούσαν οι κληρονόμοι ενός παππού και ζήτησα από ένα φίλο έμπορο να το αγοράσει, μη μου έρθει εδώ κοντά κανένας άσχετος.

Καθίσαμε κάτω από τις κορομηλιές και κοιτάζαμε απέναντι τον Κόζιακα. Ο εργάτης πότιζε τα λάχανα προσπαθώντας να διαμορφώσει έτσι τις αναβαθμίδες που να κρατάνε το νερό.

- Βρε Σωτήρη βγαίνεις; Εδώ θέλει πολύ δουλειά.

- Εμ! τι θαρρείς. Γιατί φύγανε όλοι από τα ορεινά και καλλιεργούν μόνο στα πεδινά;

Η Μαργαρίτα μαζεύει ρίγανη και βάλσαμο και ο Σωτήρης μας κερνάει κάτι ντομάτες γίγαντες, ζαχαρωμένες και μυρωδάτες.

- Είναι ντόπια ποικιλία, τη λέμε "καρδιά του βούβαλου".

- Τι υπολογίζεις να πάρεις από δω;

- Κάπου 750 κιλά, 3 κιλά στο φυτό. Βέβαια αν έβαζα κανένα υβρίδιο, αν δεν είχα τόση δουλειά για τη διαμόρφωση του εδάφους, το ξεχορτάρισμα, αν, αν μην τα ρωτάς. Θα έπαιρνα τα τριπλάσια. Αλλά η νοστιμιά της δεν συγκρίνεται με κανένα υβρίδιο, τίγκα στο λίπασμα, καλλιεργημένο στον κάμπο. Άσε που εγώ δεν αντιμετωπίζω κανένα πρόβλημα ούτε με αρρώστιες ούτε με τον τετράνυχχο.

- Στα λάχανα;

- Έχω πεταλούδα. Μάλλον δεν θα αποφύγω να ρίξω μπακτοσπείνη.

- Με τις πατάτες τι κάνεις;

- Μια χρονιά είχα δορυφόρο και δοκίμασα τον βάκιλο τενεμπριόνις..... Φέτος δεν έχω πρόβλημα.

- Και τι θα πάρεις από δω;

- Δεν ξέρω. Πέρυσι, στο άλλο χωράφι πήρα 1,5 κιλό πατάτες στο φυτό.

- Πόσο να τα πουλήσει κανείς αυτά και ποιος θα μπορούσε να τα αγοράσει αν υπολογίζονταν το πραγματικό κόστος;

- Ε.... Δεν μπορείς να τα πουλήσεις ακριβά. Εγώ είμαι ευχαριστημένος.

- Που τα δίνεις;

- Μόνο σ' αυτούς που ξέρουν και μπορούν να τα εκτιμήσουν. Δεν έχω πρόβλημα. Κάνω αυτή τη δουλειά, ας την πούμε έτσι γιατί για μένα είναι κάτι παραπάνω, εδώ και 15 χρόνια από τότε που γύρισα από το ναυτικό.

Πουλάρω ότι παράγω, κηπευτικά, φρούτα, κρέας, τυρί σε ταβέρνες της περιοχής, νοικοκυριά και λαϊκές.

- Γιατί παίρνουν οικολογικά οι ταβέρνες;

- Γιατί είναι μερακλήδες (γέλιο!!!). Σ' έναν πέρυσι έδωσα 700 κιλά ντομάτες, σε τιμή χονδρικής. Στις λαϊκές τα δίνω σχεδόν όσο πουλάνε οι άλλοι κάθε φορά. Δεν πάει να κάνω σπάσιμο.

- Σε μαγαζιά με οικολογικά προϊόντα;

- Δεν δίνω, γιατί αυτά εδώ δεν έχουν πιστοποίηση και δεν μπορώ να τους τα δίνω χύμα. Βλέπεις εγώ δεν συσκευάζω.

- Συνεχίζεις να έχεις πιστοποίηση;

- Ναι. Αν και μου κοστίζει ακριβά.... Αλλά κάπως πρέπει να διαφυλάξουμε τα βιολογικά προϊόντα. Ξέρεις

τι γίνεται στις λαϊκές; Όλοι πουλάνε "ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ". Αυτό που πιστεύω βέβαια είναι ότι ο καλύτερος έλεγχος γίνεται από τον ίδιο τον καταναλωτή όταν επισκέπτεται κατά καιρούς τα αγροκτήματα, παρακολουθεί τις εργασίες που γίνονται εκεί και αναπτύσσει αμοιβαία εμπιστοσύνη με τον παραγωγό.

Ουδέν σχόλιο.

- Για τα κηπευτικά στηρίζεις σε κάποιο πρόγραμμα αμειψισποράς;

- Καλλιεργώ 7 στρέμματα με λαχανικά και γενικά βάζω στην ίδια θέση το ίδιο είδος μετά από 3-4 χρόνια. Φέτος εκεί που είχα αρακά έβαλα λάχανο. Στα φασόλια, ντομάτες. Στις πατάτες, φασόλια και στα κρεμμύδια, μελιτζάνες.

- Σε τι υψόμετρο βρίσκονται οι καλλιέργειες.

- 800 - 1000 μέτρα

- Τα μήλα πως πάνε;

- Ποια μήλα; (γέλιο!!!). Έκανε μια παγωνιά τον Απρίλη και δέσανε ελάχιστα. Αυτά τα λίγα τα περίλαβαν και οι κίσσες μαζί με το φουζικλάδι...

Μια χρονιά είχα τέτοιο πρόβλημα με τις κίσσες που τα μήλα που απέμειναν, ήρθαν 1000 δρχ. το κιλό. Την άλλη χρονιά πήρα κανόνι. Κάνει δύο ειδών θόρυβο, αλλά το συνήθισαν. Φέτος δεν πρόλαβα να κρεμάσω και χρωματιστές κορδέλες.

Τι να πρωτοκάνω; Όταν θυμάμαι ρίχνω βορδιγάλειο και κανένα βρέξιμο Θειάφι.

Σκοπεύω να ανανεώσω τα Γκόλντεν και τα Ρέντ - τσιφ με κάτι ντόπιες ποικιλίες. Τα "σκιούπια" που είναι πράσινα με κόκκινες ανταύγειες, ξυνόμηλα κατάλληλα για λιάσιμο.

Τα "πετρόμηλα", που είναι σαν φυρίκια και τα "μακρακότσανα". Αυτά μοιάζουν με τα "σκιούπια" αλλά έχουν πιο μακρύ κοτσάνι. Όλες αυτές τις ποικιλίες δεν τις πιάνει ούτε φουζικλάδι ούτε μπάστρα.

Συνολικά καλλιεργώ 13 στρέμματα με μηλιές αλλά διάσπαρτα έχω και καστανιές, καρυδιές και κορομηλιές.

- Ωχ!!! οι κατσίκες. Μπήκαν μέσα στην περίφραξη θα φάνε τα λάχανα.

- Δικές σου;

- Ναι έχω καμιά 20αριά. Οι μισές είναι για μας, τις υπόλοιπες τις πουλάμε. Το γάλα το κάνει η μάνα μου τυρί.

Εκτός από τις κατσίκες έχω και 10 μάνες κουνέλια, κότες και ένα γουρουνάκι. Πέρυσι είχα 7. Ξέχασα τις σκυλίτσες και τα γατιά. Πάμε να σας τα δείξω.

Η Μαργαρίτα κόντεψε να μπει μέσα στα κλουβιά με τα κουνέλια. Εκεί κοντά είναι και οι μελετημένες κατασκευές για το κόμποστ.

Τίποτε δεν πάει χαμένο και σχεδόν τίποτε δεν έρχεται απ' έξω.

- Μ' αυτές τις κατασκευές γεμίζοντάς τες 2 φορές το χρόνο έχω 6 τόνους κόμποστ.

Το ρίχνω στα κηπευτικά κάθε Άνοιξη περίπου 1 τόνο στο στρέμμα. Αν είναι να σπείρω κατευθείαν το ενσωματώνω. Αν πρόκειται να μεταφυτέψω ρίχνω μια ποσότητα σε κάθε λακούβα πριν τη μεταφύτευση.

Όσο για τα δέντρα έσπερνα από κάτω βίκο. Τώρα έχω τριφύλλι για τα κουνέλια. Για τα χόρτα έχω χορτοκοπτικό και καταστροφέα.

Το τρακτεράκι σας το δείξα; Ολοκαίνουργιο, γυαλισμένο, 17 ίππων με αλέτρι, καταστροφέα και σκαπτικό.

- Ποτίζεις συχνά τα κηπευτικά;

- Κάθε 7 μέρες. Το νερό το φέρνω από πηγή και χρησιμοποιώ μπεκ ή αυλάκια. Πάμε να σας μαζέψω λίγα φασολάκια;

- Έχουμε και μεις μπαξέ τι νόμισες;

- Γέλιο!!! Καλά αλλά τα δικά μου είναι πιο νόστιμα.

- Σωτήρη, μένεις εδώ τα βράδια;

- Όχι, για την ώρα κοιμάμαι πάνω στο χωριό. Πρέπει να διαμορφώσω πρώτα λιγάκι το χώρο για να γίνει κατοικήσιμος. Σιγά - σιγά δεν βιάζομαι....

- Η Μαργαρίτα περιμένει να μας παίξεις κιθάρα.

- Κιθάρα; Έχω να την πιάσω στα χέρια μου ένα χρόνο. Μόνο που τη σκέφτομαι με πιάνει η τενοντίτιδα (γέλιο!!!). Είναι και η δουλειά στο χωράφι δεν τα αφήνω να ξεκουραστεί. Τώρα ακούω μόνο μουσική και ρεμβάζω.

Ξύλινη κατασκευή για κόμποστ

« Αγρόν ηγόρασα »

(Ένα από τα μυριάδες όπλα που έχουν διασπαρθεί και φιλοδοξεί να ναρκοθετήσει την πορεία της ενιαίας σκέψης των επίδοξων Θεών των εργαστηρίων).

Αγρόν ηγόρασα

Μια σύνθεση ηχοχρωμάτων κι αρωμάτων.

Μια κυκλική αρμονική συμβίωση, του διωφορετικού με τ' αστείρευτο.

Μοχθώ και αισθάνομαι.

Χάδι ερωτικό το χαλί το πράσινο, το βελούδο, και τ' αγκάθι στη φτέρνα.

Μπροστά μου ο λωτός και η λήθη.

Δεξιά μου ο καρπός και η κρίση

Ζερβά μου το βατόμουρο.

Και το αγκάθι στο δάχτυλο.

Θεοί και Τιτάνες συμπαλεύουν για τ' αγκάθι, στο δικό μου δάχτυλο.

Μοχθώ και αισθάνομαι.

Προχωρώ και αφονγκράζομαι

και τ' αγκάθι, αγκάθι.

Εκås οι μικροί και οι βέβηλοι.

Τι 'ναι τούτος ο τόπος;

Αηδονιού νάναι κελάηδημα;

Ρυακιού νάναι κελάρυσμα;

Ή μυρτιάς ανεμόμυρο;

Τι 'ναι τούτος ο τόπος;

Σημάδι τάχα απ' το χτες;

Τ' άγριο κάποιων φίλων

δέσμιων μιας τυφλής σπουδαιότητας;

Ευλογία της μάνας μου,

κληρονομιά απ' το μέλλον.

Δε με νοιάζει!

Άσε τους σπουδαίους να ψάχνουν!

Εγώ πάντως, ΑΓΡΟΝ ΗΓΟΡΑΣΑ

Σωτήρης Χριστοδούλου

Στις 7 Οκτώβρη μάθαμε ότι ο Σωτήρης έφυγε για τους κήπους του λέγοντας πως δεν θα ξαναγυρίσει.

Καλό ταξίδι φίλε !

Φυσική Καλλιέργεια

Η θεωρία μιας πράσινης επανάστασης

Δ.Π. - Σ.Ο.

Ποιός είμαι;

- Ελεύθερος και αυτάρκης

Μια φορά και έναν καιρό ο Άνθρωπος, η Φύση, ο Θεός, το Χώμα, τα Πουλιά, τα Ζώα... όλα ήταν Ένα. Κάποια στιγμή ο άνθρωπος ξεχώρισε τον εαυτό του, αποκόπηκε και άρχισε να τα βλέπει όλα με το καινούργιο αναλυτικό, χωριστικό μυαλό του. Από τότε έπαψε να ζει Με την Φύση και άρχισε τον αγώνα για την κατάκτησή της. Επακόλουθο ήταν η σταδιακή καταστροφή της Φύσης με το κόψιμο των δέντρων, το κάψιμο των δασών, τις λαθεμένες γεωργικές μεθόδους, την υπερβόσκηση της κτηνοτροφίας, την ιχθυοκαλλιέργεια και όλες τις ζημιές που προκαλούν τα σύγχρονα "επιτεύγματα" της επιστήμης.

Ο πλανήτης ερημοποιείται. Και δεν πρόκειται μόνο για την επέκταση των μεγάλων ερήμων της Αφρικής, της Ασίας και της Αμερικής. Όπως παρατήρησε ο γιαπωνέζος εμπνευστής της Φυσικής Καλλιέργειας **Μασανόμπου Φουκουόκα**, μεγάλο μέρος των εκτάσεων της Ευρώπης και των Η.Π.Α. δίνουν την ψευδαίσθηση πράσινης γόνιμης γης, όμως ένα μέτρο κάτω από την επιφάνειά τους κρύβουν μια ξερή ημίερημο.

Οι άνθρωποι όλο και περισσότερο αντιλαμβάνονται το μέγεθος της καταστροφής, όμως, τι κάνουν γι' αυτό; Εξακολουθούν να σκέφτονται, να ταξινομούν να αναλύουν, να εφευρίσκουν...

Μελετούν το χώμα, μετρούν πληθυσμούς. Υψώνουν φράγματα και χρησιμοποιούν το λιγοστό νερό που έχει απομείνει, καταστρέφοντας έτσι τη ζωή των ποταμών και εξαντλώντας τη γη στο όνομα της δημιουργίας εύφορων κοιλάδων. Αντλούν νερό από τα υπόγεια αποθέματα για να ποτίσουν μεγάλες εκτάσεις. Όμως κάποτε και αυτό το νερό θα τελειώσει και επιπλέον με την αύξηση της αλατότητας που προκαλεί αυτή η άρδευση, τα χωράφια θα γίνουν στείρα. Ακόμη και ήπιες μέθοδοι όπως η άρδευση με σταγόνες είναι ασύμφορες ως προς την κατανάλωση υλικών και ενέργειας. Το ίδιο μπορούμε να πούμε ακόμη και για την Οργανική Καλλιέργεια που αν και βελτιώνει εν μέρει το έδαφος απαιτεί πολλή δουλειά για μικρο σχετικά αποτέλεσμα και τελικά εξαντλεί και αυτή το έδαφος.

Αν συνεχίσουμε να σκεφτόμαστε "επιστημονικά" αγνοώντας την ουσία των πραγμάτων δεν πρόκειται να βρούμε αληθινή λύση, δεν θα μπορέσουμε να ξαναπρασινίσουμε τη γη. Η ανθρώπινη γνώση και δράση έχουν καταστρέψει τη Φύση. Αν τις εγκαταλείψουμε και αφήσουμε τη φύση στη φύση, αυτή θα αναλάβει από μόνη της λείε ο Φουκουόκα. Αυτό όμως, σημειώνει, δε σημαίνει μη παρέμβαση, γιατί σε πολλές περιπτώσεις η καταστροφή είναι τέτοια που η γη έχει χάσει τη δύναμή της για αναγέννηση. Έτσι προτείνει μια μέθοδο που βασίζεται στη διαισθητική κατανόηση της πρωταρχικής μορφής της φύσης: "την μέθοδο της Φυσικής Καλλιέργειας που είναι τόσο μέθοδος για την δημιουργία "Φυσικού

Αγροκτήματος" όσο και οδηγός για την αναβλάστηση των ερήμων.

Η μέθοδος αυτή φαίνεται αλλά και είναι απλούστατη. Η δυσκολία στην εφαρμογή της έγκειται στο ότι είναι ανατρεπτική, επαναστατική. Δεν είναι εύκολο για τον άνθρωπο που ζει - και μάλιστα είναι περήφανος γι' αυτό - χιλιάδες χρόνια τώρα στα σκοτάδια της "γνώσης" του, των προκαταλήψεων του, των αμφισβητούμενων αξιών του, να "ξεμάθει". Να "ξεμάθει" να σκέφτεται χωριστικά, αναλυτικά, να πάψει να νομίζει ότι για να ζήσει πρέπει να "δαμάσει" τα πάντα γύρω του: Ζώα, φυτά, ασθένεια, καιρικά φαινόμενα, ακόμα και τη γέννηση και το θάνατο.

Θα πρέπει να καταλάβει ότι:Για τη φύση δεν υπάρχει ζημιά από ασθένεια ή έντομα. Οι αποκαλούμενες ασθένειες και τα "επιβλαβή" έντομα υπάρχουν, αλλά αυτά δεν είναι παρά ένας κρίκος του κύκλου της ζωής στη φύση. Η διάκριση των εντόμων σε ωφέλημα και επιβλαβή, ο χαρακτηρισμός των βακτηρίων ως παθογόνων ή κάποιων φυτών ως ζιζανίων, δεν είναι παρά ανθρώπινη προκατάληψη. Στην πραγματικότητα, στη φύση δεν υπάρχει επικυριαρχία του ικανότερου. Μόνο ένας συνεχής κύκλος. Φυτά, άνθρωπος, πεταλούδες και λιβελούλες, φαίνεται να είναι χωριστοί ατομικοί οργανισμοί στην πραγματικότητα, όμως, μοιράζονται τον ίδιο νου και την ίδια ζωή.

Έχοντας νιώσει αυτή τη συνέχεια, αυτή την ενότητα, μπορούμε να προχωρήσουμε στην επαναστατική μέθοδο της Φυσικής Καλλιέργειας.

Στην πράξη η μέθοδος της Φυσικής Καλλιέργειας είναι απλή, έχει πολύ χαμηλό παραγωγικό κόστος (έως μηδενικό), καθώς αξιοποιεί πλήρως τη Φύση χωρίς να λεηλατεί τη γη από τις πρώτες ύλες, όπως το πετρέλαιο. Ο Φουκουόκα την ονομάζει μέθοδο καλλιέργειας του "να μην κάνεις τίποτε". Βασικές αρχές της είναι η μη κατεργασία της γης, η μη χρήση λιπασμάτων, η μη χρήση φυτοφαρμάκων, το μη βοτάνισμα.

Εκτός από καλλιεργητικές μεθόδους προτείνει:

Δημιουργία τραπεζών σπόρων για τη συγκέντρωση και ανταλλαγή σπόρων από όλο τον κόσμο με σκοπό την σπορά τους για την αναβλάστηση των ερημοποιημένων περιοχών.

Σπορές σπόρων (καλυμμένων με άργιλο) με το χέρι ή από αεροπλάνο (μέθοδος αναβλάστησης των ερήμων).

Αποκέντρωση από τις αστικές περιοχές. Πρόταση να γίνουν όλοι αγρότες του Σαββατοκύριακου χρησιμοποιώντας μικρή έκταση γης, πράγμα που θα βοηθούσε στην αναβλάστηση της γης αλλά και την αυτάρκεια της τροφής για κάθε οικογένεια.

Υγιεινή φυσική διατροφή βασισμένη σε δημητριακά, όσπρια, ρύζι, λαχανικά, φρούτα και όχι στο

κρέας.

Η Φυσική Καλλιέργεια είναι βέβαια, όπως έχει ήδη φανεί, κάτι παραπάνω από επανάσταση στις γεωργικές τεχνικές. Είναι η πρακτική βάση μιας πνευματικής κίνησης, μιας επανάστασης για να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο ζει ο άνθρωπος. Δεν έχει σκοπό να ικανοποιήσει τις ανθρώπινες επιθυμίες. Προσφέρει στο φυσικό άνθρωπο ό,τι του χρειάζεται.

Στη Φυσική Καλλιέργεια δε χωράνε επιθυμίες του τύπου: "Μέσα σε τρία χρόνια θα έχει "γίνει" το αγρόκτημα και θα έχω τόση παραγωγή" ή "Θα έχω παραγωγή από αυτά και αυτά τα φυτά." ή "Θα έχω παραγωγή που θα μου επιτρέπει να ζήσω από αυτή". Γιατί η φύση είναι

που αποφασίζει για το τι θα συμβεί τελικά και αυτή έχει τους δικούς της νόμους.

Αν είσαι αγρότης, μπορείς να σπείρεις σπόρους στην έρημο. Ακόμα και οι κάτοικοι των μεγαλουπόλεων μπορούν να φυτέψουν σπόρους νταϊκόν στις πλευρές του δρόμου και σε άδειους χώρους.

Για να μετατρέψουμε τη γη σε πράσινα, γόνιμα χωράφια, δε χρειάζονται ούτε άροτρα ούτε τσάπες. Τα παιδιά και τα πουλιά θα φυτέψουν τετράφυλλα τριφύλλια.

Δεν θα είναι εύκολο να αποκαταστήσουμε τη φύση.

Όμως, δεν είναι αδύνατο

Φυσική Καλλιέργεια Η καλλιέργεια του "να μην κάνεις τίποτα" Πρακτική

"....Αν εγκαταλείψουμε την ανθρώπινη γνώση και δράση και αφήσουμε τη φύση στη φύση, αυτή θα αναλάβει από μόνη της..."

"....Ένα υγιές έδαφος, ένα υγιές περιβάλλον, δε χρειάζεται φάρμακα, δε χρειάζεται λιπάσματα, δε χρειάζεται βοήθεια..."

Αν έχουμε ένα τέτοιο περιβάλλον, το καλλίτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να το διατηρήσουμε και να το απολαύσουμε. Αν όχι, ας προσπαθήσουμε να επαναφέρουμε την καταστραμμένη από τις ανθρώπινες δραστηριότητες αρμονία, ακολουθώντας τη μέθοδο της Φυσικής Καλλιέργειας. Η Φυσική Καλλιέργεια ζητάει όσο το δυνατόν λιγότερη επέμβαση με απώτερο στόχο την κατάργησή της. Στηρίζεται βασικά στη σπορά σπόρων (καλυμμένων με άργιλο) χωρίς κατεργασία του εδάφους. Αυτός είναι ο τρόπος για τη δημιουργία και διατήρηση Φυσικού Αγροκτήματος αλλά και ο τρόπος για την αναβλάστηση των ερήμων.

Βασικές αρχές:

1.- Όχι κατεργασία της γης:

Λέει όχι στο όργωμα, όχι στην τσάπα, γιατί ενώ υποτίθεται ότι αυτό αφρατεύει το έδαφος, στην πραγματικότητα το σκληραίνει ενώ συγχρόνως καταστρέφει τη ζωή των φυτών και των μικροοργανισμών.

Όσο για το αφράτεμα και τον αερισμό του εδάφους, αυτό το αναλαμβάνει με επιτυχία η φύση με τις ρίζες των αυτοφυών φυτών και των φυτών χλωρής λίπανσης (και μάλιστα σε μεγαλύτερο βάθος από αυτό που φτάνει συνήθως το όργωμα), τους μικροοργανισμούς και τα σκουλήκια.

2.- Όχι λιπάσματα:

Τα λιπάσματα δεν είναι απαραίτητα ενώ αντιθέτως σκοτώνουν τη ζωή του εδάφους. Η χρήση τους, ναι μεν μπορεί να επιταχύνει την ανάπτυξη των φυτών, το αποτέλεσμα όμως είναι πρόσκαιρο και τοπικό. Τα φυτά δε που αναπτύσσονται με αυτόν τον τρόπο, είναι ευάλωτα στις ασθένειες και τις διάφορες άλλες προσβολές. Εξάλλου το κόστος είναι μεγάλο (30-50% των εξόδων του αγρότη), για αποτέλεσμα έτσι και αλλιώς αμφισβητήσιμο.

Οι μικροοργανισμοί, τα σκουλήκια, τα νεκρά φύλλα και ξύλα που πέφτουν και σαπίζουν κάθε χρόνο στο έδαφος, δίνουν όλα τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά και ιχνοστοιχεία. Αρκεί να μην επεμβαίνει ο άνθρωπος με το βοτάνισμα, το όργωμα, το κάψιμο, τη μονοκαλλιέργεια κλπ.

3.- Όχι βοτάνισμα:

Στη φύση τα "ζιζάνια" συνυπάρχουν αρμονικά με τα "καλλιεργούμενα" φυτά. Είναι μάλιστα χρήσιμα, γιατί με τις ρίζες τους μεταφέρουν αέρα και νερό βαθιά στο έδαφος, συγκρατούν το επιφανειακό χώμα και πεθαίνοντας βοηθάνε στον εμπλουτισμό του.

Όταν βέβαια η παρουσία "ζιζανίων" εμποδίζει την άνετη εκτέλεση των γεωργικών εργασιών, όπως για παράδειγμα στα χωράφια σταριού, ρυζιού ή κάτω από τα οπωροφόρα δέντρα, μπορούμε να ακολουθήσουμε μια μέθοδο που χωρίς να καταστρέφει τίποτα θα κάνει χρήση της δύναμης των "ζιζανίων" και θα διευκολύνει τις γεωργικές εργασίες.

Αυτή η μέθοδος συνίσταται στη σπορά φυτών χλωρής λίπανσης, τριφυλλίου, ακόμη και λαχανικών (όταν πρόκειται για οπωρώνα). Μπορούμε ακόμη να απομακρύνουμε ενοχλητικά "ζιζάνια" με άλλα "ζιζάνια" που δεν εμποδίζουν τις εργασίες.

4.- Όχι στα φυτοφάρμακα:

Για τη φύση δεν υπάρχουν επιβλαβή έντομα όπως και δεν υπάρχουν ζιζάνια. Τα πάντα έχουν τη θέση τους, το ρόλο τους μέσα στον κύκλο της ζωής. Τα φυτοφάρμακα επεμβαίνουν σε αυτόν τον κύκλο και διαταράσσουν την ισορροπία.

Έτσι και αλλιώς, είναι ο άνθρωπος σε θέση να διακρίνει πιο έντομο είναι επιβλαβές και πιο όχι; Έχει τη δυνατότητα να καταλάβει το πόσο απαραίτητος είναι κάθε μικροοργανισμός που κατά λάθος σκοτώνει με το φυτοφάρμακό του;

Όταν με τους κατάλληλους χειρισμούς το περιβάλλον επανέλθει στην πρωταρχική του κατάσταση, όταν ξαναβρεί την ισορροπία του, τα φυτά θα αναπτύσσονται δυνατά και ανθεκτικά. Οι "απώλειες" θα είναι μόνο όσες είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση του κύκλου της

ζωής.

Είναι εξαιρετικά εύκολο για τον άνθρωπο να σκοτώσει μια πυγολαμπίδα. Μπορεί επίσης να τη φροντίσει και να προκαλέσει αύξηση του πληθυσμού της. Όμως δεν είναι ικανός να δημιουργήσει μια πυγολαμπίδα, επειδή δεν είναι ικανός να διαβάσει το νου της πυγολαμπίδας.

Το Φυσικό Αγρόκτημα

Το ιδανικό Φυσικό Αγρόκτημα έχει πλούσιο χώμα, ευχάριστο κλίμα, βρίσκεται στους πρόποδες ενός λόφου ή βουνού, κοντά σε κάποιο ρυάκι, που βοηθάει την εύκολη ανάπτυξη των φυτών, και περιβάλλεται από δάσος. Ένα τέτοιο αγρόκτημα πρέπει να μπορεί να προμηθεύει όλα τα απαραίτητα υλικά και εφόδια για τροφή, ρουχισμό και στέγη.

Φυσικά δεν μπορεί όλα τα αγροκτήματα να είναι τόσο προικισμένα. Όσα δεν είναι, μπορούμε να τα βελτιώσουμε παίρνοντας πάντοτε υπόψη το κλίμα, την τοποθεσία και τις ιδιαίτερες συνθήκες, με διάφορες τεχνικές όπως για παράδειγμα:

α. Φύτευση δάσους γύρω από το αγρόκτημα.

β. Φύτευση δέντρων και φυτών που απλώνουν βαθιές ρίζες στο έδαφος.

γ. Θάψιμο ακατέργαστων οργανικών υλικών σε βαθιά χαντάκια.

δ. Εμπλουτισμό του χτήματος με τη μεταφορά θρεπτικών στοιχείων που περιέχονται στο χώμα του δάσους.

Η καλλιέργεια στο Φυσικό Αγρόκτημα θα στηρίζεται στις 4 αρχές της Φυσικής Καλλιέργειας, μη κατεργασία του εδάφους, μη λίπανση, μη βοτάνισμα, μη χρήση φυτοφαρμάκων.

Δημιουργία οπωρώνα: Φύτευση φυλλοβόλων οπωροφόρων μαζί με αειθαλή και δέντρα χλωρής λίπανσης (όπως οι ακακίες), αναρριχητικά οπωροφόρα (όπως αμπέλι και ακτινίδια), σπορά ψυχανθών φυτών χλωρής λίπανσης, φαρμακευτικών, αρωματικών, κτηνοτροφικών φυτών, λαχανικών. Πουλερικά και άλλα κατοικίδια αφήνονται ελεύθερα να βόσκουν.

Το κλάδεμα γίνεται με σύνεση και με μόνο σκοπό τον σχηματισμό φυσικού σχήματος.

Ημιάγρια καλλιέργεια λαχανικών σκορπίζοντας σπόρους λαχανικών με τριφύλλι στο χωράφι, στον οπωρώνα ή σε χωμάτινα αναχώματα.

Καλλιέργεια σιτηρών με σπορά στα πεταχτά χωρίς κατεργασία του εδάφους με τη χρησιμοποίηση κάλυψης με άχυρο και τριφύλλι.

Αυτές είναι μερικές από τις οδηγίες που δίνει και αναλύει στο βιβλίο του "Φυσική Καλλιέργεια", ο Μασανόμπου Φουκουόκα και που μας βοηθούν να δημιουργήσουμε ένα Φυσικό Αγρόκτημα. Πρωταρχικός στόχος λοιπόν του αγρότη που ξεκινάει τη φυσική καλλιέργεια, είναι η αποκατάσταση της ζωής στο έδαφος του αγροκτήματος και της φυσικής ανάπτυξης των φυτών μέσα σε αυτό. Τη συνέχεια την αναλαμβάνει η ίδια η φύση και θα συμβεί ό,τι είναι φυσικό να συμβεί.

Το σημαντικό είναι να μάθουμε όλοι μας να ακούμε και να κατανοούμε τη φύση, να ξεπεράσουμε τον εγω-

σμό και τις επιθυμίες μας και να γίνουμε ένα με αυτή. Τότε θα ξέρουμε ακριβώς τι πρέπει να κάνουμε. Δηλαδή να μην "κάνουμε" τίποτα.

Αναβλάστηση των ερήμων

Οι αρχές της Φυσικής Καλλιέργειας ισχύουν και για την αναβλάστηση των ερήμων.

Αυτό που κατανόησε ο Φουκουόκα μετά από χρόνια παρατήρησης των ερημοποιημένων απέραντων περιοχών του πλανήτη είναι ότι οι έρημοι δεν σχηματίζονται επειδή δεν υπάρχει βροχή αλλά ότι η βροχή δεν πέφτει επειδή δεν υπάρχει βλάστηση. Χαρακτηριστικά έχει πει: "Η βροχή δεν πέφτει από τον ουρανό, πηγάζει από το έδαφος."

Στόχος είναι λοιπόν η αναβλάστηση. Η φύτευση όμως δενδρυλλίων είναι και πολύ δαπανηρή και αναποτελεσματική. Έτσι προτείνει τη σπορά σπόρων όσο το δυνατόν περισσότερων διαφορετικών φυτών (σιτηρά, δασικά, χλωρής λίπανσης, οπωροφόρα, λαχανικά, φτέρες, βρύα, λειχήνες). Οι σπόροι καλύπτονται πριν τη σπορά με μείγμα αργίλου, μαύρου γόνιμου χώματος και άλλων υλικών, ώστε να σχηματίζονται ανθεκτικοί σβώλοι που θα τους προστατεύουν από τα πουλιά και τα έντομα, θα συγκρατούν το νερό και θα προσφέρουν τα πρώτα στοιχεία για την ανάπτυξη των φυτών. Η επόμενη βροχή μαλακώνει τους σβώλους και οι σπόροι φυτρώνουν.

Και εδώ πάλι, η ανθρώπινη διάνοηση αφήνεται όσο το δυνατόν κατά μέρος. Δε χρειάζεται να σκεφτούμε εμείς ποιοι σπόροι ταιριάζουν στο μέρος και ποιοι όχι. Το ιδανικό είναι, την πρώτη βροχή να ακολουθήσει και άλλη ώστε να επιζήσουν πολλά φυτά. Ένα χρόνο μετά, μερικά θα έχουν επιζήσει δίνοντάς μας μια ένδειξη για το τι ταιριάζει στο συγκεκριμένο κλίμα και έδαφος της περιοχής. Ακόμη όμως και αν την πρώτη βροχή ακολουθήσει ξηρασία, κάποια φυτά θα επιβιώσουν και θα πολλαπλασιαστούν. Επανειλημμένες σπορές θα βελτιώσουν το αποτέλεσμα. Σημαντικό είναι να προστατεύσουμε τις σπορές από τη βόσκηση.

Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται και στο αγρόκτημα στις μικτές σπορές, όπως για παράδειγμα λαχανικά με τριφύλλι, σιτάρι με τριφύλλι και άλλα.

Τώρα που ο φυσικός κόσμος χειροτερεύει με γοργό ρυθμό, τώρα που οι άνθρωποι έχουν περιπέσει σε κατάσταση σύγχυσης, τώρα πρέπει να προκαλέσουμε μια νέα Γένεση.

Σήμερα, υπάρχει στην Ελλάδα το Πανελλήνιο Κέντρο Φυσικής Καλλιέργειας. (Πα.Κε.Φυ.Κα.) Εκεί γίνεται προσπάθεια δημιουργίας φυσικού αγροκτήματος καθώς επίσης και οι προετοιμασίες των σβώλων που χρησιμοποιούνται κατά τις διάφορες σπορές σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Εκεί μπορεί κανείς να λάβει διάφορες πληροφορίες και να στείλει σπόρους που θα χρησιμοποιηθούν στις σπορές.

Η διεύθυνση του Κέντρου είναι:
Κατασκηνώσεις Σωτήρα Δήμου Έδεσσας,
8ο χλμ οδού Έδεσσας - Αριδαίας
τηλ. 03810 21674

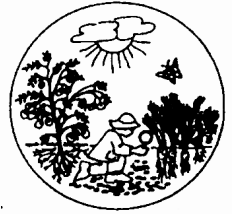
Βιβλιογραφία:

- 1.- "Η Φυσική Καλλιέργεια, Η Θεωρία και η Πρακτική της Πράσινης Φιλοσοφίας", Masanobu Fukuoka
- 2.- "Η επανάσταση Θεού, Φύσης και ανθρώπου", Masanobu Fukuoka

Επειδή είναι πολύ ευχάριστο να μοιράζεσαι την ομορφιά της φύσης με τα παιδιά, αποφασίσαμε μέσα από μια σειρά άρθρων να κάνουμε κατανοητές σ' αυτά βασικές αρχές της καλλιέργειας της γής καθοδηγώντας τα βήμα - βήμα στην δημιουργία ενός οικολογικού μπαξέ.

Μια πολύ "νόστιμη" και "υγιεινή" δραστηριότητα για τα παιδιά.

Ο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΜΠΑΞΕΣ

ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

"Η γιορτή"

Μέρος 15ο τελευταίο - Χ'παναγιώτου Μένη

Επιτέλους ήρθε το πρώτο Σαββατοκύριακο του Οκτώβρη. Ήταν το διήμερο της περίφημης γιορτής με τα οικολογικά προϊόντα.

Σ' αυτή τη γιορτή που γίνεται εδώ και χρόνια, παίρνουν μέρος βιοκαλλιεργητές και χειροτέχνες απ' όλη την Ελλάδα. Γίνεται μια φορά το χρόνο και φέτος θα συμμετείχαν και τα κορίτσια εκθέτοντας τα προϊόντα του μπαξέ τους, τους ντόπιους σπόρους και χειροτεχνήματα.

Γι' αυτό το λόγο δούλευαν ασταμάτητα σαν μελισσάκια. Αγόρασαν οικολογικά βαμβακερά νήματα, βαμμένα με φυσικές βαφές και έφτιαξαν μακραμέ (τους το μάθε ο κύριος Ηρακλής). Έπλεξαν μ' αυτά πιαστράκια για τα ζεστά σκεύη της κουζίνας, σχοινάκια και δίχτυα για κρεμαστές γλάστρες. Ακόμη μάζεψαν όμορφες λείες πέτρες από την θάλασσα και τις ζωγράρισαν με φυσικά χρώματα.

Την ιδέα για τη γιορτή την έδωσε ο κύριος Ηρακλής που συμμετείχε όλα αυτά τα χρόνια σαν χειροτέχνης με έπιπλα και άλλα ξύλινα αντικείμενα για το νοικοκυριό που δημιουργούσε.

Η Αιμιλία και η Μυρτώ είχαν πάρει πολλές φορές μέρος αλλά σαν επισκέπτριες ή βοηθοί στον πάγκο του πατέρα τους. Φέτος θα έπαιρναν μέρος σαν ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ με δικό τους πάγκο ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ.

Όταν τα παιδιά το αποφάσισαν, ο κύριος Ηρακλής τους έδωσε τα σχετικά έντυπα για να δηλώσουν τη συμμετοχή τους.

Μαζεύτηκαν και οι τρεις γύρω από το τραπέζι και άρχισαν να συμπληρώνουν:

Όνομα..... Επώνυμο..... Ηλικία.....

Τηλ..... Διεύθυνση..... Προϊόντα που θα εκτεθούν.....

Ως εδώ καλά....

...Περιγραφή τρόπου καλλιέργειας και εκτροφής των βιολογικών προϊόντων..... Λόγοι που σας ώθησαν σ' αυτόν τον τρόπο παραγωγής.....

- "Ούπς!!!....."

- "Εδώ πρέπει να γράψουμε ολόκληρη έκθεση"

- "Από πού ν' αρχίσουμε;"

Η Μαργαρίτα και η Μυρτώ πελάγωσαν. Η Αιμιλία σαν πιο μεγάλη και πιο ψύχραιμη τις καθυσύχασε.

- "Μην κάνετε έτσι. Θα γράψουμε ότι έχουμε κάνει μέχρι τώρα. Βήμα - βήμα."

Έστυσαν τα μυαλουδάκια τους και σ' ένα πρόχειρο χαρτί περιέγραψαν με μικρές προτάσεις ότι εργασίες είχαν κάνει μέχρι τώρα στον μπαξέ τους.

Μερικά πράγματα όμως δεν μπορούσαν να τα περιγράψουν με λίγα λόγια. Τα μάτια τη Μυρτώ άστραψαν!

- "Να στείλουμε φωτογραφίες"

- "Μπράβο Μυρτώ, μας έσωσες. Μιά εικόνα, χίλιες λέξεις".

Στους λόγους που τους ώθησαν να παράγουν έτσι απάντησαν:

Η αγάπη μας για κάθε τι φυσικό.

Η έγνοια μας για το μέλλον του πλανήτη.

Η φροντίδα για την υγεία τη δική μας και των άλλων

Το ερωτηματολόγιο συνέχιζε.....

...Περιγραφή χειροτεχνημάτων, πρώτων υλών και μεθόδων επεξεργασίας τους.

- "Τι λέμε τώρα εδώ; Δεν φτιάξαμε εμείς τα νήματα ούτε τα χρώματα".

- "Δεν θα μπορούσαμε άλλωστε να φτιάξουμε όλα όσα χρειαζόμαστε".

- "Κανείς δεν μπορεί...."

- "Νομίζω ότι αν γράψουμε από πού τα πήραμε και τις πληροφορίες που δίνει η συσκευασία, θα είναι αρκετά". Έσωσε πάλι την κατάσταση η Αιμιλία.

- "Να γράψουμε και ότι μας τα πρότεινε ο κύριος Ηρακλής που γνωρίζει απ' αυτά. Πρότεινε η Μαργαρίτα.

- "Δεν γράφουν ότι τους κατέβει σ' ένα επίσημο χαρτί...." Διαφώνησε η Μυρτώ.

- "Αφήστε το θα ρωτήσουμε το μπαμπά. Πάμε παρακάτω".

..... Αναφέρετε τον οργανισμό ελέγχου και πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων (Β.Π.).

- "Γκλούπ...."

- "Τι είναι πάλι τούτο;"

Δεν μπορούσαν να το αγνοήσουν. Έτρεξαν κατευ-

θείαν στο ξυλουργείο.

- "Κύριε Ηρακλή!!! κύριε Ηρακλή!!!! τι θα πει οργανισμός πιστοποίησης;

- "Χμ..... Δεν έτυχε να προσέξετε ποτέ πάνω στα συσκευασμένα προϊόντα, να όπως αυτό το χρώμα τη φράση: ΕΛΕΓΜΕΝΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ DEMETER και το σημάτάκι;"

- "Το έχουμε δει, αλλά δεν δώσαμε ποτέ σημασία. Τι σημαίνουν αυτά;"

- "Αυτά σημαίνουν ότι το προϊόν αυτό δεν παράγεται εδώ αλλά στη Γερμανία, γι' αυτό και ο οργανισμός πιστοποίησης είναι ο Γερμανικός Demeter. Ότι το σήμα του πάνω σ' αυτό εγγυάται πως τα υλικά και οι μέθοδοι επεξεργασίας συμφωνούν με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ισχύει σ' όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής κοινότητας υποχρεωτικά. Αυτός ο κανονισμός περιγράφει πότε ένα προϊόν μπορεί να χαρακτηριστεί Β.Π. Σε κάθε χώρα δίνεται το δικαίωμα σε συγκεκριμένες ομάδες πεπειραμένων ατόμων που αποτελούν τους οργανισμούς πιστοποίησης Β.Π. να κάνουν αυτή τη δουλειά.

- "Έχουμε κι εμείς;"

- "Ναι τρεις με τα ονόματα ΔΗΩ, ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ και ΒΙΟΕΛΛΑΣ".

- "Τι ακριβώς κάνουν;"

- "Σ' αυτούς συμμετέχουν κυρίως γεωπόνοι, ζωότεχνες, τεχνολόγοι τροφίμων, χημικοί και άλλοι που με επισκέψεις κάθε χρόνο στους τόπους παραγωγής των Β.Π. και σε πολλές περιπτώσεις με χημικές αναλύσεις στο χώμα ή στο προϊόν, γράφουν μια έκθεση με το τι έκανε, τι δεν έκανε και τι δεν θα έπρεπε να είχε κάνει ο παραγωγός. Η κάθε έκθεση εξετάζεται από μια επιτροπή όπου συμμετέχουν όλες αυτές οι ειδικότητες και ίσως ομάδες βιοκαλλιεργητών και καταναλωτών με αντιπροσώπους τους. Η επιτροπή παίρνοντας υπόψη της την έκθεση του ελεγκτή και τι λέει ο κανονισμός της Ε.Ε., αποφασίζει αν τα προϊόντα που παράγονται δικαιούνται να χαρακτηρίζονται βιολογικά. Αν ναι, δίνουν το σήμα τους και μ' αυτό τον τρόπο την εγγύησή τους στους καταναλωτές που θα το αγοράσουν. Πρέπει να σας πω ακόμη ότι για να γραφτεί κάποιος σ' έναν οργανισμό Β.Π. κάνει αίτηση, ειδικό συμβόλαιο και πληρώνει κάθε χρόνο τα έξοδα για όλη αυτή τη διαδικασία.

- "Οι άλλοι παραγωγοί που δεν καλλιεργούν βιολογικά, από ποιους ελέγχονται" ρώτησε η Αιμιλία.

- "Από κανέναν. Ίσως μόνο δειγματοληπτικά ή μετά από καταγγελία. Μπορούν να χρησιμοποιούν ζιζανιοκτόνα, συνθετικά λιπάσματα και δηλητήρια. Οι κτηνο-

τρόφοι φάρμακα. Όλα αυτά ο κάθε παραγωγός τα παίρνει και τα χρησιμοποιεί συνήθως προληπτικά, βάσει προγράμματος που ακολουθεί αλλά και όποτε κρίνει εκείνος ότι υπάρχει λόγος. Θεωρούμε ότι ακολουθεί πιστά τους κανόνες που γράφονται πάνω στη συσκευασία όσον αφορά την ποσότητα που θα χρησιμοποιήσει και μετά από πόσες μέρες από την αντιβίωση π.χ. που θα δώσει στις αγελάδες του μπορεί να πουλήσει το γάλα. Γιατί όσο διαρκεί η θεραπεία θα πρέπει να το πετάει.

- "Μα όλα αυτά γνωρίζουμε ότι βλάπτουν αν δεν τα χρησιμοποιούμε και σωστά;..." προβληματίστηκε η Αιμιλία.

- "Οι βιοκαλλιεργητές γιατί πρέπει να έχουν το σήμα;" απόρησε η Μυρτώ.

- "Γιατί πουλάνε ένα ανώτερο ποιοτικά προϊόν και πρέπει να ξεχωρίζει από τα άλλα, τα συμβατικά. Συνήθως πουλιέται πιο ακριβά και ο κόσμος, όταν μπορεί να

πληρώσει τη διαφορά, το προτιμά. Αυτοί είναι δύο λόγοι που θα έκαναν κάποιους ανθρώπους να πούνε ψέματα ότι και τα δικά τους είναι Β.Π. κι ας μην είναι".

- "Δεν καταλαβαίνω", λέει η Αιμιλία. "Πληρώνει ο βιοκαλλιεργητής που κοπιάζει περισσότερο, προστατεύει το περιβάλλον και αυτόν που τα αγοράζει. Πληρώνει κι αυτός που τα αγοράζει, βοηθώντας έτσι στην προστασία του πλανήτη. Κι όσοι συνε-

χίζουν τη ρύπανση ούτε ελέγχονται ούτε πληρώνουν;"

Τα παιδιά βραχυκύκλωσαν

- "Κι εμείς που δεν έχουμε σήμα για τη γιορτή κινδυνεύουμε να μας πούνε ψεύτες;"

- "Ναι", γέλασε με κατανόηση ο κύριος Ηρακλής, "Πρέπει να αποδείξετε ότι δεν είστε ελέφαντες!!!! Υπάρχουν πολλοί ΟΙΚΟΠΑΡΑΓΩΓΟΙ που δεν συμφωνούν με την πιστοποίηση από τους οργανισμούς των "καθαρών" προϊόντων.

Αντί γι' αυτό, προτείνουν να ψωνίζουμε κατευθείαν από τα αγροκτήματα όπου παράγονται και μπορούμε να βλέπουμε τις εργασίες που γίνονται εκεί. Έτσι αναπτύσσουμε ανθρώπινες σχέσεις, σχέσεις εμπιστοσύνης πράγμα που ίσως να είναι ακόμα πιο σημαντικό από τα ίδια τα προϊόντα. Παρακάμπτουμε τους μεσάζοντες στην διαδικασία πώλησης. Γινόμαστε εμείς οι ίδιοι πιστοποιητές, αγοράζουμε πιο φρέσκα, πιο φθηνά και όσο γίνεται πιο χύμα τα Β.Π. Γιατί παιδιά, η συσκευασία γι' αυτά είναι υποχρεωτική για να ξεχωρίζουν από τα συμβατικά. Αλλά όσο οικολογικά και ανακυκλώσιμα κι αν είναι τα υλικά δεν παύουν να κοστίζουν και σε χρήμα και στο περιβάλλον.

- "Με μας τι θα γίνει;"

- "Σας πληροφορώ ότι στη γιορτή αυτή παίρνουν μέρος πολλοί τέτοιοι ΟΙΚΟΠΑΡΑΓΩΓΟΙ που δεν έχουν πιστοποίηση από οργανισμό και συνήθως είναι άνθρωποι που έχουν ακόμη πιο αυστηρούς κανόνες απ' αυτούς της Ε.Ε. στον τρόπο παραγωγής των Β.Π. Τους ελέγχει η συνείδησή τους και όλα αυτά τα χρόνια έχουν αποδείξει όλα αυτά σε μας που τους γνωρίζουμε".

- "Για μας θα εγγυηθείς εσύ;" ρώτησαν τα παιδιά.

- "Ναι, εγώ, ο Παναγιώτης, η Βασιλική και όλοι οι φίλοι που έχουν δει τη δουλειά σας", είπε γελώντας ο κύριος Ηρακλής βλέποντας την απόγνωση στα μάτια τους μετά την πρώτη γνωριμία με τους κανόνες της αγοράς των Βιολογικών.

- "Τι είναι Μαργαρίτα, ακόμη συννεφιασμένη σε βλέπω."

- "Κύριε Ηρακλή...."

- "Ναι;"

- "Όταν... όπως αυτά τα χρώματα από τη Γερμανία.... Δεν μπορούμε να πάμε να τα πάρουμε από κει και ούτε μπορούμε εμείς να ξεχωρίσουμε αν είναι φτιαγμένα με φυσικά υλικά ή όχι. Τι γίνεται;"

- "Γι' αυτούς τους λόγους εγώ θα έλεγα ότι δεχόμαστε την πιστοποίηση σαν αναγκαίο κακό και πάντα προσπαθούμε να βελτιώσουμε την κατάσταση. Παράλληλα επισκεπτόμαστε και ψωνίζουμε από τους παραγωγούς της περιοχής μας, τη δουλειά και τη στάση των οποίων γνωρίζουμε. Και το πιο όμορφο γινόμαστε εμείς οι ίδιοι παραγωγοί. Θα μπορούσαμε, ακόμη και στο διαμέρισμα. Τι λέτε αξίζει τον κόπο;"

Μετά απ' όλη αυτή την κουβέντα οι τρεις μικρές ΟΙΚΟΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ολοκλήρωσαν την συμπλήρωση των εντύπων για τη συμμετοχή τους στη γιορτή, που ευτυχώς δεν είχε άλλες δυσκολίες, και τα έστειλαν στους διοργανωτές. Εκείνοι απάντησαν ότι ήταν τιμή τους να συμμετέχουν στη γιορτή τους τέτοια παιδιά.

Όλο ανυπομονησία τα κορίτσια το πρωί του Σαββάτου με τους γονείς της Μαργαρίτας ξεκίνησαν για τη γιορτή. Από πίσω τους έρχονταν ο κύριος Ηρακλής με το φορτηγάκι του φορτωμένο τόσο πολύ που δεν χωρούσε ούτε καρφίτσα.

Επιτέλους έφτασαν

Η εκδήλωση γινόταν σ' ένα όμορφο πεζόδρομο δίπλα σ' ένα παρκάκι. Κάτω από τη σκιά των δένδρων, όμορφοι ξύλινοι πάγκοι, με ταμπελίτσες, που έγραφαν τα ονόματα των συμμετεχόντων, ήταν τοποθετημένοι κατά μήκος του δρόμου.

Η Αιμιλία η Μυρτώ και η Μαργαρίτα, φορτωμένες με τα καλαθάκια τους πλησίασαν εκεί που έγραφε ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ.

Όλο καμάρι δήλωσαν τα ονόματά τους. Τις καλωσόρισαν και τις υπέδειξαν τον πάγκο τους. Στόλισαν όμορφα - όμορφα τα πραγματάκια τους και άρχισαν τις ... αναγνωριστικές πτήσεις φροντίζοντας να μένει πάντα μια πίσω. Γρήγορα διαπίστωσαν ότι δεν ήταν τα μόνα παιδιά που έπαιρναν μέρος. Υπήρχαν άλλοι τρεις πάγκοι με μικρά υφαντά σε τελάρα, μπουκέτα με αγριολούλουδα και απλά ξύλινα παιχνίδια. Όσο για τα προϊόντα των μεγάλων, και τι δεν είχαν. Φρούτα και λαχανικά

εποχής, μαρμελάδες, γλυκά, κομπόστες, αλεύρι, ψωμιά, λάδι, ελιές, όσπρια, σαπούνια, βότανα, αρώματα, αλοιφές, μέλια, κρασιά, τυριά, πίτες, χυμούς, έπιπλα, παιχνίδια, ξυλόγλυπτα, υφαντά, κεραμικά, καλάθια, διακοσμητικά, μουσικά όργανα....

Ο καιρός ήταν θαυμάσιος.

Ο κόσμος είχε κατακλύσει το χώρο.

Συζητήσεις έδιναν κι έπαιρναν. Άλλοτε ήρεμες

και γελαστές άλλοτε πιο έντονες.

Ταυτόχρονα γίνονταν εκδηλώσεις και παιχνίδια για παιδιά, τους μικρούς επισκέπτες. Ακόμη μαθήματα από χειροτέχνες που έδειχναν τη δουλειά τους.

Και μουσική και χορός.

Μια ατμόσφαιρα χαρούμενη με γελαστά πρόσωπα, πολλά χρώματα και μυρουδιές.

Ένας κόσμος που χωράει πολλούς κόσμους.

Και βέβαια άξιζε τον κόπο.

Ευτυχώς που δεν τελείωσε. Υπάρχει και η αυριανή μέρα....

Βιβλιογραφία

- *Square Foot Gardening*, M. Bathrolomew
- *Gardening for all seasons*, New Alchhemists
- *Στοιχεία Βιολογίας*, Μάριος Δεσύλας
- *Βιοκαλλιέργειες*, Αναστ. Αλκιμος
- *Φυτοπροστασία χωρίς χημικά*, Πανάγος Γαβριήλ
- *Φυσική καλλιέργεια*, M. Fukuoka
- *Η επανάσταση Θεού, φύσης και ανθρώπου*, M. Fukuoka
- *Οδηγοί φαρμακευτικών φυτών*, F. Paris
- *High - Yield Gardening*, Hunt and Bortz
- *Insect Pests of Farm, Garden and Orchard*, Davidson Lyon
- *Soil Fertility*, E. Pfeiffer
- *The Soul of Soil*, Gershuny and Smillie
- *Garden insect, disease and weed identification guide*, Smith Carr
- *The Plant*, Gerbert Grohman
- *Οργανική λίπανση και αμειψισπορές*, Νικόλαος Σιδηράς
- *Φυτοφάρμακα*, εκδ. Γενική Γραμματεία Ν. Γενιάς

Σχετικά με το κόμποστ

Κόμποστ είναι το αποτέλεσμα της ανάμειξης οργανικών υλικών που χωνεύουν με τη βοήθεια βακτηρίων παρουσία αέρα, καταλήγοντας σε ένα εξαιρετικό λίπασμα για λουλούδια, κηπευτικά, δέντρα κ.λπ.

Για να το φτιάξουμε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε 3 τρόπους:

1. Τη μέθοδο του σκωληκοτροφείου (βλέπε τεύχος 17ο σελ.21)

2. Να κάνουμε επιφανειακή κομποστοποίηση. Αυτή γίνεται σκορπίζοντας το μείγμα των υλικών που έχουμε συγκεντρώσει πάνω σε υγρό έδαφος. Δίνουμε έτσι τροφή στους μικροοργανισμούς και στα άλλα ζώα του εδάφους όπως γαιωσκώληκες, σκαθάρια κ.λπ. μιμούμενοι τη δουλειά που κάνει η φύση.

Αν έχουμε φρέσκια κοπριά αυτή πρέπει να την σκορπάμε σε πολύ λεπτό στρώμα και από πάνω να την σκεπάζουμε με ένα άλλο λεπτό στρώμα οργανικών υλικών όπως το άχυρο, τα ξερά φύλλα κ.λπ. Αυτό όμως δεν πρέπει να γίνεται σε σπαρμένο χωράφι αλλά σε απτελώνες και οπωρώνες.

Τα υλικά που ρίχνουμε για την επιφανειακή κομποστοποίηση πρέπει να αναπληρώνονται κάθε τόσο και όταν έχουμε ξηρασία να ποτίζουμε το χωράφι.

3. Ένας άλλος τρόπος για να φτιάξουμε κόμποστ είναι να σχηματίσουμε με τα υλικά που έχουμε συγκεντρώσει ένα σωρό. Εδώ μπορούμε να ακολουθήσουμε δύο τρόπους: τον γρήγορο και τον αργό.

Στην περίπτωση που έχουμε αμελήσει να κάνουμε κόμποστ στη διάρκεια του καλοκαιριού και μας έχει τελειώσει το ανοιξιάτικο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη γρήγορη μέθοδο.

Το γρήγορο κόμποστ όπως λέγεται δεν είναι τόσο πλούσιο σε άζωτο όπως το αργά φτιαγμένο αλλά έχει το πλεονέκτημα ότι εξαιτίας των μεγάλων θερμοκρασιών που αναπτύσσονται στο σωρό των υλικών καταστρέφονται οι σπόροι των αγριόχορτων.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΓΡΗΓΟΡΟΥ ΚΟΜΠΟΣΤ

1ο ΒΗΜΑ: Χρησιμοποιούμε ένα ξύλινο ή συρμάτινο πλαίσιο (εικόνα 1) που να επιτρέπει να περνάει ο αέρας στα υλικά και συγκεντρώνουμε οργανικά υλικά που τα χωρίζουμε σε:

A. ΠΡΑΣΙΝΑ - ΧΛΩΡΑ τα οποία είναι πλούσια σε άζωτο και
B. ΩΡΙΜΑ - ΞΕΡΑ που είναι πλούσια σε άνθρακα

ΥΛΙΚΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΦΤΙΑΞΟΥΜΕ ΚΟΜΠΟΣΤ

- * Τριαντάφυλλα
- * Φύλλα δέντρων
- * Φύκια της θάλασσας (ξηλωμένα με γλυκό νερό)
- * Άχυρα
- * Αγριόχορτα
- * Φύλλα ελιάς από ελαιοτριβεία
- * Στέμνυλα από οινοποιεία
- * Υπολείμματα εκκοκκισμού του βαμβακιού
- * Κλαδέματα δέντρων (κομμένα σε κομματάκια έως 10 εκατ.)
- * Υπολείμματα από τον λαχανόκηπο
- * Υπολείμματα από την κουζίνα (όλα εκτός από λάδια, κόκαλα)
- * Προιονίδια
- * Βότανα

* Κοπριά

* Ιχθυάλευρα

* Σκόνες πετρωμάτων

* Ασβέστη

* Κελύφη αυγών (τριμμένα)

* Στάχτη ξύλων

* Παλιό κόμποστ (σαν μαγιά)

* Γκαζόν κομμένο (που έχει χάσει την υγρασία του) και άλλα
Όσο περισσότερα είδη υλικών μπουν στο κόμποστ τόσο πιο πλούσιες θα είναι το τελικό προϊόν.

2ο ΒΗΜΑ: Με μια πηρούνια ρίχνουμε στρώματα, πάχους 10 εκατοστών, ξηρών και χλωρών υλικών εναλλάξ στο πλαίσιο καταβρέχοντας κάθε τόσο τα υλικά τόσο όμως ώστε να μην είναι μούσκεμα. Σταματάμε το στοίβαγμα όταν ο σωρός φθάσει σε ύψος 120 εκατοστά.

3ο ΒΗΜΑ: Όταν περάσουν 3 μέρες αναστρέφουμε με την πηρούνια τα υλικά τοποθετώντας μέσα αυτά που βρίσκονταν εξωτερικά στον αρχικό σωρό και έξω αυτά που ήταν στο κέντρο. Βρέχουμε πάλι με νερό. Αφήνουμε να περάσει μια μέρα και ξαναγυρίζουμε το σωρό τα έξω μέσα. Περνά άλλη μια μέρα και ξανακάνουμε την ίδια δουλειά.

4ο ΒΗΜΑ: Όταν η θερμοκρασία του σωρού κατέβει στους 43ο C (από τους 70ο C που θα πρέπει να έχει φθάσει τις πρώτες μέρες), βγάζουμε τα υλικά από το πλαίσιο και τα αφήνουμε να ωριμάσουν για 2 βδομάδες πριν χρησιμοποιήσουμε το γρήγορο κόμποστ στον κήπο.

Το αργά φτιαγμένο κόμποστ ωριμάζει συνήθως σε 5-6 μήνες όταν πια τα άχυρα δεν διακρίνονται. Εκτός από έκτακτες περιπτώσεις όπως όταν έχει βραχεί πάρα πολύ ή μυρίζει άσχημα ή έχει στεγνώσει, το αργά φτιαγμένο κόμποστ πρέπει να αναποδογυριστεί μια φορά 1,5 - 2 μήνες μετά από τον σχηματισμό του σωρού.

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΚΟΜΠΟΣΤ

* Απελευθερώνει το άζωτο που περιέχει αργά και ανάλογα με τις ανάγκες του φυτού. Έτσι αποφεύγουμε τις υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών. Τα νιτρικά είναι μια μορφή αζώτου, τοξική για πολλούς οργανισμούς και τον άνθρωπο που όταν χρησιμοποιούνται κακές γεωργικές πρακτικές (όπως υπερβολική αζωτοποίηση λίπανση με χημικά λιπάσματα), καταλήγουν στα υπόγεια νερά ή περνάνε στις καλλιέργειες και κυρίως στα πράσινα λαχανικά όπως το μαρούλι και το σπανάκι. Ανάλογα κακά αποτελέσματα έχει και η χρήση μεγάλης ποσότητας ανώριμης κοπριάς. Τα πολλά νιτρικά στα τρόφιμα έχουν συνδεθεί με κάποια είδη καρκίνων.

* Το κόμποστ είναι μια καλή εναλλακτική λύση στα φυτά χλωρής λίπανσης. Χλωρή λίπανση είναι η σπορά στο χωράφι ή στον οπωρώνα μείγματος σπόρων όπως ο βίκος, τα λούπινα, το κτηνοτροφικό μπιζέλι, το κριθάρι κ.ά. τα οποία λίγο πριν ανθίσουν τα κόβουμε και τα παραχώνουμε στο έδαφος. Η χρήση λοιπόν του κόμποστ σαν τροφή για τα φυτά μας είναι πολύ βολική γιατί έτσι δεν χάνουμε μια καλλιεργητική περίοδο καλλιεργώντας φυτά χλωρής λίπανσης στο χωράφι.

* Μπολιάζει το έδαφος με όλους τους ευεργετικούς οργανισμούς και το ζωντανεύει.

* Δίνει υγιή φυτά και

* Μεγάλες παραγωγές.

Βήματα προς μια ήπια φυτοπροστασία

Εξερευνώντας την ενεργειακή διάσταση των ασθενειών των φυτών

Μάριος Γ. Δεσύλλας

Για να πετύχει, στο χωράφι, η οικολογική καλλιέργεια βασικά δύο πράγματα χρειαζόμαστε : επαρκή **θρέψη** των φυτών και καλή **φυτοπροστασία**. Πιο δύσκολο, "ακανθώδες", συνήθως το δεύτερο. "**Βρες μου μια λύση για το δάκο (ελιάς) / ευρύτομο (φυστικιάς)/ καρπόκαψα (μηλιάς)/ εξώασκο (ροδακινιάς) κ.λ.π. και μπαίνω στη βιοκαλλιέργεια!**" είναι μια φράση που πολλοί μπορεί να έχουμε ακούσει από το στόμα κάποιου παραγωγού που το "ψάχνει"...

Φεύγοντας από τη συμβατική φυτοπροστασία με το φοβερό της "οπλοστάσιο", και σε αποτελέσματα αλλά και σε προβλήματα που δημιουργεί, μπαίνουμε στη "βιολογική".

Όμως κάθε "βιολογική" λύση είναι εντάξει, καλή;

Όχι και τόσο. Γι αυτό και τα εισαγωγικά στη λέξη "βιολογική": η βιολογική γεωργία στην πράξη, συχνά μόλις και καταφέρνει να βρίσκεται μέσα στα πλαίσια του κανονισμού, καθώς η **νοοτροπία**, οι **πρακτικές** αλλά και οι **επιπτώσεις** της, θυμίζουν μερικές φορές τη συμβατική (εξ ου και ο όρος "νέο-συμβατική").

Στο παρακάτω κείμενο δίνεται μια διαδρομή από τις πρώτες "όχι-τόσο - βιολογικές - λύσεις", προς τις περισσότερο ήπιες, μέσα από τις εμπειρίες ενός βιογεωπόνου.

Λέγοντας όχι στα φυτοφάρμακα...

"Είναι δυνατόν εδώ να παράγεται η τροφή μας;" αναρωτιόταν, αν θυμάμαι καλά (Συνέδριο για τα φυτοφάρμακα, 1988), η Πάολη και ο Φίλιππος και μαζί όλοι μας, κάθε φορά που περνώντας από ένα χωράφι που γίνεται / έγινε ψεκασμός μας "πιάνει" η απαίσια μυρωδιά του φυτοφαρμάκου στη Θήβα, Λάρισα, Γιαννιτσά κ.λ.π.

Και μας παγώνει το θέαμα των νεκρών πουλιών, μετά από έναν αεροψεκασμό της ελιάς: "**Είναι δυνατόν να είναι αυτός ο τρόπος να καλλιεργούμε τη γη;**". Αλήθεια: "Τι θα πρέπει να δούμε για να κινητοποιηθούμε ; **Νεκρούς ελέφαντες ;**", όπως σημείωνε καυστικά ο αείμνηστος Σπύρος Αντίοχος, από τους Παξούς, που είχε πρωτοστατήσει στον αγώνα για το σταμάτημα των αεροψεκασμών ...

(Σημ: οι αεροψεκασμοί έχουν νεκραναστηθεί στο νομό Κερκύρας!)

Και περνώντας στις "βιολογικές" λύσεις

Κι έτσι ακούσαμε, διαβάσαμε και σιγά-σιγά δοκιμάσαμε τα φυτικά εντομοκτόνα, το βάκιλλο της θουριγγίας,

τις διάφορες παγίδες, κ.λ.π., όλα αυτά που σήμερα γεμίζουν τη λίστα των "επιτρεπτών" στο Παράρτημα II του Κανονισμού.

Που ναι, είναι πολύ πιο ήπια: **δεν σκοτώνουν**, αυτά, ούτε **ανθρώπους**, ούτε **πουλιά** - ούτε **ελέφαντες!**

Κάποια φέρονται με σχετική λεπτότητα ακόμα και προς τον κόσμο των **εντόμων**: ο βάκιλλος "πιάνει" μόνο προνύμφες λεπιδοπτέρων, ενώ οι παγίδες (οι φερομονικές - όχι οι κίτρινες) "εστιάζουν" στο δάκο.

Δεν δείχνουν την ίδια "λεπτότητα" προς τα έντομα, τα φυτικά εντομοκτόνα : αντιμέτωπος με τη **νεκρική σιωπή** μέσα σε ελαιώνα που μόλις είχε ψεκαστεί με πύρεθρο και ροτενόνη - μόνο κάποιες αράχνες επιβίωναν εδώ κι εκεί - ένοιωσα να μαγκώνομαι. Ήμουν μπροστά - κι είχα συμβάλλει κι εγώ σε αυτό - σε μια "**Σιωπηλή Άνοιξη**", σε **βιολογική**, αυτή τη φορά, **εκδοχή**.

Ήταν όμως και σαν να χρειαζόταν αυτό για να μου γίνει ξεκάθαρο ότι : κάθε φορά που πιάνω τον ψεκαστήρα, ή δίνω "συμβουλή" σε έναν παραγωγό να το κάνει, είναι σαν να πυροβολώ ή αντίστοιχα να διατάζω "πυρ!" σε ένα εκτελεστικό απόσπασμα...Με στόχο κατ' αρχήν το "παράσιτο - πρόβλημα" αλλά μαζί μ' αυτό και όλο το μικρόκοσμο που ζει σε 5, 10 ή 500 στρέμματα γης ! Κι ότι τελικά όλες αυτές οι μέθοδοι είναι καλές για το πέραςμα, τη μετάβαση, την απεξάρτηση από τα ("σκληρά") χημικά, **αλλά όχι, σε καμία περίπτωση, η "τελική λύση"**.

Για μια φυτοπροστασία που "δεν σκοτώνει"

Αλλά πού αλήθεια σταματάει, "πρέπει" να σταματάει, η ευαισθησία; Σε ποια διαχωριστική γραμμή μέσα στο τοπίο των ζωντανών όντων ;

Μας φτάνει, μας ησυχάζει ότι τη γλιτώνουμε εμείς και τα συγγενή μας ζώα στην εξέλιξη, τα θηλαστικά ; (Τα φυτικά εντομοκτόνα δεν είναι τοξικά για τα θηλαστικά). Αφήνοντας απέξω, στην περίπτωση αυτή, αδιαφορώντας για τον πολύμορφο και λαμπρό κόσμο των εντόμων ; Ή αν θέλουμε να προχωρήσουμε, να γίνουμε πιο "λεπτοί", μας αρκεί η εκλεκτικότητα του βακίλλου στα λεπιδόπτερα ; Ότι δηλαδή δεν σκοτώνει αδιάκριτα, όλα τα έντομα, αλλά μόνο τις προνύμφες από την (**συμπαθή όμως στο κάτω-κάτω !**) τάξη των λεπιδοπτέρων, τις πεταλούδες ;

Όμως η ζωή είναι μία, η ίδια αυτή που πάλλεται σε όλα τα όντα, μικρά και μεγάλα. Κι η αγάπη - αυτή που βλέπει πραγματικά - όλα τα αγκαλιάζει. Και η ηθική (το "τι να κάνεις"), από το Σωκράτη στο Χριστό και

ως τις μέρες μας ένα απλό, αλλά και αξεπέραστο, κριτήριο βάζει μπροστά σε κάθε δίλημμα : **"Κάνε ότι θέλεις να σου κάνουν"**. Λοιπόν, σε ποιόν από μας του αρέσει να τον σκοτώνουν ή - έστω (!) - να τον πιάνουν σε παγίδες;

Ή αλλιώς : είχαν δίκιο - σε αυτό που αισθάνονταν - οι φίλοι (τους παρεξηγούσαμε τότε, ως ρομαντικούς), που καταφέρονταν ενάντια στο βάκιλλο, τις παγίδες ή το πύρεθρο - και βέβαια το χαλκό. Απλά δεν μπορούσαν να το υποστηρίξουν. Γιατί το δενδροκομείο με τα πιο πολλά μήλα τρύπια από την καρπόκαψα ή το λιοστάσι με "όλο τον καρπό στο έδαφος", οι μακριές σειρές με καλαμπόκια που "τάκοψε το σκουλήκι" κ.λ.π., να μην "δεν έχουν ψεκαστεί με τίποτα", αλλά... Αλλά **αφήνουν μια γεύση πίκρας** και απογοήτευσης και σίγουρα δεν είναι κάτι που μπορείς να δείξεις παραέξω, αν μάλιστα υποθέσουμε ότι θες να μπουν κι άλλοι αγρότες, να κάνουν **βιοκαλλιέργεια**. Δεν δείχνουν τη διέξοδο, δεν είναι "ο δρόμος".

Και ποιος είναι ;

Ένα πρώτο "φως μέσα στο σκοτάδι", για μένα, ήταν όταν, για το ρυγχίτη της ελιάς, είδα να κάνει δουλειά ένα **απωθητικό σκόνισμα** με θειάφι και στάχτη. Μια πρακτική στην οποία καταλήξαμε μέσα από την παρατήρηση, τη βιβλιογραφία αλλά - κυρίως - τη γνώση των παλιών. Τέλος πάντων η ουσία ήταν ότι πια **δεν σκοτώναμε, απλά ενοχλούσαμε, διώχναμε**.

Αν το Parathion (παραθείο) είναι σαν να σηκώνεις ένα μυδράλιο και να καθαρίζεις όλους τους καλεσμένους σε μια γιορτή (τους "ομοτράπεζους!", όπως εύστοχα τους αποκαλεί ο Γιάννης Παζάρας), το Carbaryl (καρμπαρύλ) σαν να βγάζεις ένα 45άρι και να ρίχνεις μόνο σε αυτόν που σε ενοχλεί ή σου πιάνει τη θέση στο τραπέζι, η ροτενόνη σαν να κάνεις το ίδιο πράγμα με τόξο και βέλος (...φυσικός τρόπος !), εδώ ήταν σαν να δίνεις μια αγκωνιά και να τον σπρώχνεις πιο κει. Σημαντική πρόοδος !

Άραγε υπήρχε τρόπος να πας ένα ακόμη βήμα παρακάτω στην κατεύθυνση της **"χωρίς βία διεκδίκησης"** ; (Οι αγγλοσάξονες έχουν μια καλή λέξη γι αυτή την έννοια, το "assertiveness"). Να πεις λοιπόν : "μπορείς να πας πιο κει να κάτσω και 'γω -έχω ανάγκη να φάω". Η μεταφερόμενο στην καλλιέργεια, να πεις κάτι σαν : **"Φίλε δάκε, την έχω ανάγκη φέτος αυτή τη σοδειά"** (!)

Ρυγχίτης της ελιάς :
Μπορεί να αντιμετωπιστεί με απωθητικό σκόνισμα με φυσικά υλικά δείχνοντας έτσι έναν τρίτο δρόμο στο θέμα της φυτοπροστασίας.

Στην κατεύθυνση όμως αυτή των **απωθητικών** (και αντι-τροφικών κ.λ.π.), σκευασμάτων δεν βρήκα κάποια έγκυρη λύση. Κατά κάποιο τρόπο το πρόβλημα ήταν **αλλού**.

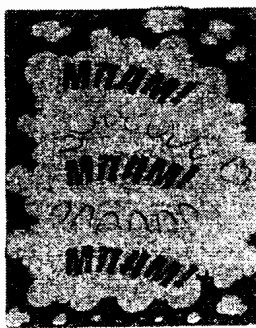
Χρόνια αργότερα, στην ομοιοπαθητική ιατρική, που ξεκαθαρίζει πολλά για τη φύση των ασθενειών στον άνθρωπο, συνάντησα ενδιαφέρουσες αναλογίες, που θα μπορούσαν να βρουν εφαρμογή και στον κόσμο των φυτών.

Ενεργειακή φύση των ασθενειών - στον άνθρωπο

Είναι ίσως γνωστό ότι όταν κάποιος ξεσπάει μια επιδημία, ορισμένα μόνο, κι όχι όλα τα άτομα της περιοχής, προσβάλλονται από την ασθένεια.

Αλλά πώς γίνεται, άρρωστοι από μεταδοτικά νοσήματα, όπως η φυματίωση κ.λ.π. να κοιμούνται ακόμη και στο ίδιο κρεβάτι με άτομα υγιή, χωρίς να τους μεταδίδουν την αρρώστια τους, ενώ παραδίπλα κάποιοι άλλοι, να παίρνουν κάθε δυνατή προφύλαξη και παρ' όλ' αυτά να προσβάλλονται ;

Ή ακόμη πώς γίνεται κάποιοι να είναι αποδεδειγμένα

Όπου ο Σκρούτζ μας δείχνει ... το αντίθετο (!) της νοοτροπίας που χρειάζεται για να έχει αποτέλεσμα η "ενεργειακή φυτοπροστασία".

φορείς μικροβίων, να μπορούν δηλαδή να μεταδίδουν την ασθένεια αυτή σε άλλους, χωρίς οι ίδιοι να "ασθενούν" ποτέ, χωρίς δηλαδή να εκδηλώνουν κάποιο από τα συμπτώματα της ασθένειας ;;

Σε όλα αυτά που προκαλούν την επίσημη άποψη ("το αίτιο των ασθενειών είναι τα μικρόβια"), η ορθόδοξη ιατρική δίνει την εξήγηση των "αντισωμάτων". **Αλλά τι είναι αυτό που κινητοποιεί -σε ορισμένα μόνο άτομα, κι όχι σε άλλα - το βιοχημικό μηχανισμό παραγωγής τους;**

Άρα, για τις διάφορες ασθένειες, δεν είναι οι κύριοι υπεύθυνοι τα **βακτηρίδια** ή οι **μύκητες** ή οι **ιοί**, αλλά η **προδιάθεση** του οργανισμού να προσβληθεί από αυτούς τους νοσογόνους παράγοντες. Ή αλλιώς το ζήτημα είναι **πόσο καλά δουλεύει η ασπίδα προστασίας του**, που για τα μικρόβια είναι το ανοσοποιητικό σύστημα. Και γενικότερα, για κάθε τι που μπορεί να τον απειλήσει, το που βρίσκεται η **δυναμική - ενεργειακή του κατάσταση**.

Με αυτή την έννοια ο βάκιλλος του Κωχ δεν είναι η πρωταρχική αιτία της φυματίωσης. Παίζει ρόλο βέβαια και θα την προκαλέσει, εκεί που θα βρει το κατάλληλο έδαφος, τον αδυνατισμένο και εξασθενημένο οργανισμό.

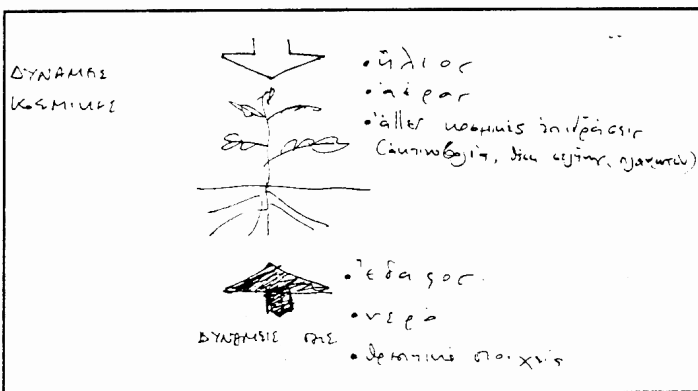
Βλέποντας τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο, **αρμόζει να ονομάσουμε "αρρώστια" αυτή την εξασθένηση του οργανισμού, τη διαταραχή δηλαδή της ενεργειακής του ισορροπίας**.

Και εδώ λίγη ετυμολογία, βλ. μια μικρή αναδρομή στη σοφία των αρχαίων Ελλήνων, όπως αυτή συμπυκνώνεται μέσα στις λέξεις, δεν βλάπτει. Πράγματι "α-σθένεια" = α (στερητικό) + σθένος (δύναμις), είναι η απουσία, η έλλειψη "σθένους" !

Η ισορροπία "γης και ουρανού" στα φυτά

Τι γίνεται όμως με τα φυτά ; Στα φυτά βασικό ρόλο φαίνεται να παίζει αυτό που, κάμποσους αιώνες πιο πριν, ο Leonardo da Vinci, ονομάτιζε πολύ καίρια ως **"γήινες"** και **"ουράνιες"** επιδράσεις ("terra e cielo").

Όπου γήινες : το έδαφος, η λίπανση , το νερό.

Και ουράνιες : ο αέρας, ο ήλιος, οι κοσμικές επιδράσεις γενικά.

Αυτοί είναι οι δύο πόλοι, που όταν είναι σε ισορροπία βοηθούν και στηρίζουν την υγιή ανάπτυξη των φυτών.

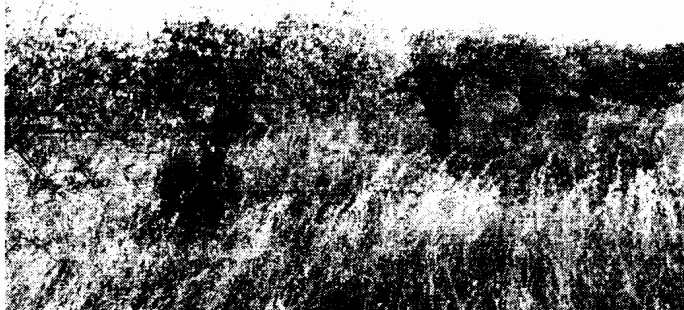
Αλλά ας δούμε πιο καθαρά το ρόλο του κάθε πόλου:

Όταν οι ουράνιες ή κοσμικές δυνάμεις "βαραίνουν" περισσότερο στην πλάστιγγα", π.χ. λείπει το νερό ή έχουμε φτωχό έδαφος, τα φυτά που επιβιώνουν σε αυτές τις συνθήκες είναι χαμηλά, σκληρά, με φύλλα μικρά ή σαν βελόνες και έχουν αγκάθια. Οι καρποί είναι μικροί, στυφοί, άνοστοι, με μεγάλους συγκριτικά πυρήνες (κουκούτσια). Ας θυμηθούμε τα φυτά που μαστιγώνονται κάτω από το σκληρό μεσογειακό ήλιο, όπως η γκορτσιά (αγριαπιδιά) ή η αγριελιά.

Στην κινέζικη κοσμοαντίληψη υπερτερεί το στοιχείο **"γιάγκ"**.

Όταν από την άλλη μεριά υπερισχύουν οι γήινες δυνάμεις, π.χ. έχουμε άφθονο νερό, βαθύ γόνιμο έδαφος, αλλά λείπει ο ήλιος (σκιερά χωράφια), τα φυτά γίνονται ψηλά με μεγάλα, πλαδαρά φύλλα και βλαστούς. Οι καρποί υπερμεγέθεις και για διαφορετικό λόγο από πριν (διογκωμένα κύτταρα, πολύ "ενδοκυτταρικό" νερό), επίσης άνοστοι. Ας θυμηθούμε εδώ, τις ντομάτες ...Βελγίου ! Αλλά λίγο πολύ και τα περισσότερα συμβατικά προϊόντα, που έχουν παραχθεί με κατάχρηση λιπασμάτων και νερού.

Στην κινέζικη κοσμοαντίληψη υπερτερεί το στοιχείο **"γιν"**.

Πως η άρδευση κάνει τα φυτά ευαίσθητα στις αντιξοότητες : Αριστερά αρδευόμενος ελαιώνας στη Θεσσαλία, τα δέντρα κατεστραμένα μετά τον πρόσφατο παγετό, και δεξιά ξηρικός στην ίδια περιοχή σχεδόν ανέπαφος! (Χωριό Ελαία, Όλυμπος, Ιούλιος 2002)

Αλλά πέρα από τους ασιάτες που αντιλαμβάνονται την υγεία σαν την ισορροπία μεταξύ των δύο αυτών αντιθέτων, τη σημασία της ισορροπίας και του μέτρου είχαν τονίσει και οι αρχαίοι Έλληνες, ενώ και οι διαλεκτικοί φιλόσοφοι του 19ου αιώνα έβλεπαν τη ζωή να εξελίσσεται σαν αποτέλεσμα της δράσης αντίθετων δυνάμεων.

Ο R. Steiner (ιδρυτής της βιο-δυναμικής), συνθέτοντας στοιχεία από τη φιλοσοφία, τη φυσική επιστήμη αλλά και την παρατήρηση, φτάνει σε ένα ανάλογο συμπέρασμα : όλα, λέει, προκύπτουν ως αποτέλεσμα της δράσης δυο τύπων "κινητήριων" ή "αιτιακών" δυνάμεων : των **αιθερίων**, που έχουν την τάση να γεννούν, να διαστέλλουν / διογκώνουν τη ζώσα ύλη (Αφροδίτη, μαλακό, γιν) και των **αστρικών** που έχουν την τάση να την καταστρέφουν, ή απλά να την συστέλλουν / περιορίζουν, στα όρια της μορφής (Άρης, σκληρό, γιάγκ).

Την διαλεκτική σχέση αυτών των δύο πόλων, μπορούμε να βρούμε κρυμμένη σε ένα δεύτερο επίπεδο και στην "Αντιγόνη" του Σοφοκλή. Η Αντιγόνη, αντιπροσωπεύοντας τη θηλυκή αρχή - πόλο, θέλει να αγκαλιάζει τα πάντα (να θάψει ακόμα και το νεκρό "προδότη"), ενώ ο Κρέοντας (αρσενικός πόλος) την περιορίζει με την απαγόρευση του - την φυλακίζει και έτσι και την σκοτώνει τελικά - τηρώντας το νόμο, το "σχήμα". Την ίδια τραγική κατάληξη, το θάνατο, έχει η σύγκρουση αυτή των δύο πόλων στην "Κάρμεν" των Bizet, Saura κ.α. αλλά και στη "Στέλλα" του Κακογιάννη.

Όταν στη φύση τώρα, επιτευχθεί αυτές οι δύο τόσο αντίθετες δυνάμεις να συντεθούν αρμονικά, τα φυτά είναι υγιή και πάλλονται από ζωή ή "ζωτική δύναμη".

Ζωτική δύναμη

(ή : "Μ' ένα σμπάρο πολλά τρυγόνια!")

Το να αντιληφθούμε την έννοια της ζωτικής δύναμης (life force, vitality, force de vie) σε όλο της το πλάτος, είναι πιο εύκολο αν "σκύψουμε" να δούμε τα αποτελέσματά της. Η ζωτική δύναμη λοιπόν είναι αυτή που επιτρέπει :

* Ένα φυτό να ντομάτας ή καλαμποκιού, που έχει δαγκωθεί από кара-φατμέ (κοφτο-σκούληκο) να επουλώσει το τραύμα του και να συνεχίσει, εκεί που κάποιο άλλο θα μαραινόταν.

* Ένα βερούκο ή μια φράουλα που το αφήνω μετά την ωρίμανση αμάζευτο να μη σαπίσει αλλά απλά να αφυδατωθεί (ξεραθεί) εκεί που συνήθως θα προσβάλλονταν από μόνιλλα ή βοτρυτή αντίστοιχα.

* Γενικά ένα φυτό να αντέχει σε εχθρούς, ασθένειες αλλά και κάθε είδους περιβαλλοντικό στρες (κρύο, ζέστη, κ.λ.π.). Κάτι πολύ κοντά δηλαδή σε αυτό που οι βιολόγοι ονομάζουν "**ομοιόσταση**" και που είναι εξάλλου το βασικό ίσως χαρακτηριστικό της ζωής.

Κι αφού "**η ζωή δεν μπορεί να προέρχεται παρά μόνο από ζωή**", φυτά ζωντανά, ανθεκτικά, δεν μπορούν να μεγαλώσουν παρά μόνο σε "**ζωντανό έδαφος**". Ένα "κλισέ" της βιολογικής γεωργίας που τείνει όμως να καταντήσει κοινοτυπία, κενή νοήματος, αν δεν έχει

Ευαίσθητη κρυσταλλογραφία : μια μέθοδος που επιτρέπει να αποτυπωθεί και να γίνει αντιληπτή η ζωτική δύναμη ή ζωτικότητα (vitality)
Η ευαίσθητη κρυσταλλογραφία δείχνει τη διαφορά ανάμεσα σε φρέσκο εκχύλισμα λευκάκανθου (θεραπευτικό φυτό - επάνω) και παρασκεύασμα του εμπορίου (κάτω). Στην τελευταία οι δυνάμεις ζωής είναι τόσο εξασθενημένες που δεν σχηματίζουν καμία μορφή στο χλωριούχο χαλκό.

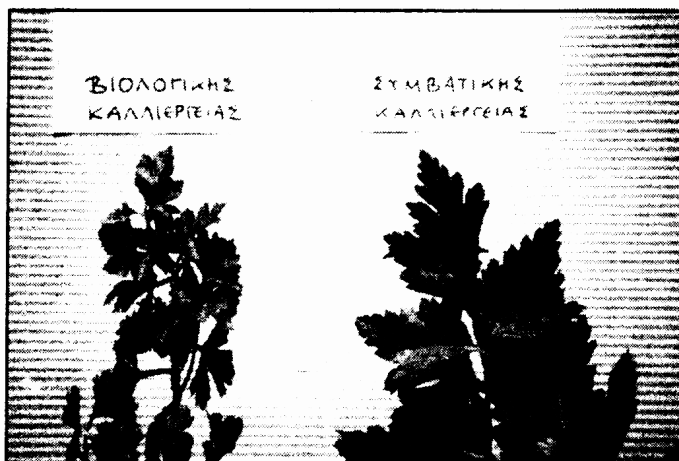
ξεχαστεί τελείως. Και για όποιον βιαστεί να διαμαρτυρηθεί "Μα πώς ; αφού το έδαφος είναι ορυκτό !", αξίζει να θυμίσουμε με ποιόν τρόπο το έδαφος μπορεί να είναι "ζωντανό". Κατ' αρχήν γιατί είναι ο βιότοπος, "στεγάζει" δηλαδή ένα πολύ ενδιαφέρον οικοσύστημα, με πλήθος οργανισμών στο επίπεδο του μικρόκοσμου. Αλλά και γιατί το ίδιο έχει, κατά κάποιο τρόπο, λειτουργίες οργανισμού, όταν π.χ.

* χωνεύει (καταβολίζει) τροφή, όταν π.χ. διαλύει ένα νεκρό φύλλο

* συνθέτει (αναβολίζει) όταν από τα υλικά του φύλλου που αποικοδόμησε, φτιάχνει το χούμο (humus), αλλά και

* μπορεί να ασθενεί ή να βρίσκεται σε καλή υγεία : ένας παθογόνος μύκητας εδάφους δεν μπορεί να επικρατήσει, να προκαλέσει ασθένεια, σε ένα ισορροπημένο, ζωντανό έδαφος.

Από το ζωντανό έδαφος η ζωτική δύναμη έρχεται στη συνέχεια στα φυτά και μέσα από την τροφική αλυσίδα,

Μαϊντανός βιολογικής καλλιέργειας με κυρίαρχο το στοιχείο τις ποιότητας - γιανκ (βιοκαλιεργήτρια R. Meister - Λασηθί) και συμβατικής καλλιέργειας δεξιά με φανερή την επιρροή του σφρίγγους - γιν (από συμβατικό μανάβικο της Αθήνας)

Φράουλα : Πως η ζωτική δύναμη επιτρέπει σε φράουλα που έχει δαγκωθεί από μυρμήγκια να μη σαπίζει αλλά να επουλώνει το τραύμα της (καρποί που έχουν δεχθεί βιοδυναμική επέμβαση)

στα ζώα και τον άνθρωπο.

Την βλέπουμε έτσι να εκδηλώνεται, όταν ένα κοπάδι αγελάδων σε επαφή με ένα νοσογόνο παράγοντα (ιό, βακτήριο, κ.λ.π.) αρρωσταίνει λίγο ή καθόλου. Ένα παράδειγμα που επιβεβαιώνει π.χ. κάθε καλή βιολογική φάρμα στην Ευρώπη, όπου υπάρχουν περισσότερες εμπειρίες στην κτηνοτροφία.

Έχει τέλος ζωτική δύναμη το γάλα εκείνο, που όταν το πούμε, νοιώθουμε ένα αίσθημα **ευφορίας** (χαράς) και πνευματικής διαύγειας, αντίθετα με ένα συμβατικό (ή χειρότερα "εβαπορέ" γάλα), που σε κάποια ευαίσθητα άτομα, θα δημιουργούσε **δυσανεξία** : βάρος στο στομάχι, υπνηλία, κ.λ.π.

Τι σημαίνουν όμως όλα αυτά στην πράξη;

Πως μπορούμε όμως να φέρουμε ισορροπία ή ζωτική δύναμη στα φυτά ;

* **Ρυθμίζοντας κατάλληλα τις καλλιεργητικές πρακτικές**, περιορίζοντας ή αυξάνοντας αντίστοιχα την επιρροή που έχει στα φυτά η άρδευση, η λίπανση, το κλάδεμα (για ηλιασμό π.χ.), κ.λ.π. Κάτι που κάνει κάθε καλός γεωργός ή κηπουρός.

* **Διαλέγοντας το χρόνο, την πιο κατάλληλη στιγμή για κρίσιμες εργασίες**, όπως η σπορά, η μεταφύτευση, η συγκομιδή κ.λ.π. έτσι ώστε να εισρέουν, στο έδαφος και τα φυτά, όσο πιο πολλές γίνεται ευνοϊκές κοσμικές επιδράσεις. Κάτι που κάνουν εδώ και χιλιετίες οι αγρότες, όταν κοιτάνε το φεγγάρι για να σπείρουν ή να μπουλιάσουν κ.λ.π. (και που τείνουν να ξεχάσουν μέσα στην ισοπέδωση που φέρνει η χημική γεωργία - **ας σώσουμε ό,τι προλαβαίνουμε !**). Τις πληροφορίες αυτές δίνουν σήμερα πια συστηματοποιημένα, τα **σύγχρονα "σεληνιακά" κ.α. καλλιεργητικά ημερολόγια** (calendari lunari).

* **Δίνοντας εξειδικευμένα μηνύματα για αντοχή στα φυτά ή για αποδυνάμωση των παρασίτων**. Είναι το διαφοροποιό στοιχείο από την παραδοσιακή γεωργία, παρ' όλο που πρόκειται βασικά για αρχαία γνώση ! Εδώ

ο Steiner μας έχει αφήσει ένα γερό σώμα οδηγιών για τη ρύθμιση ενεργειακών επιδράσεων στα φυτά και το έδαφος με τη βοήθεια των βιο-δυναμικών παρασκευασμάτων (500 ως 507). Ο (γιατρός) Bach, με τα ιάματά του, πρόσθεσε σημαντικά στην ενεργειακή θεραπεία (βασικά ανθρώπου - ζώων αλλά και φυτών). Πιο πρόσφατα νεότεροι ερευνητές όπως ο E. Nastati του "Albero della Vita", εξελίσσουν αλλά και κάνουν πιο εύκολη την πρακτική εφαρμογή των βιο-δυναμικών παρασκευασμάτων με την ομοιο-δυναμική γεωργία, που αξιοποιεί στοιχεία από την ομοιοπαθητική μέθοδο.

Οι εμπειρίες από τη βιο-δυναμική και τις άλλες "ενεργειακές μεθόδους" ("weak energies"), όπως π.χ. περιγράφονται στο βιβλίο "Μυστικά του Εδάφους", είναι θετικές : **οι ενεργειακές μέθοδοι "δουλεύουν"**. Αρκεί, όπως ισχύει για κάθε τι άλλωστε, να καταβάλλεται το αντίστοιχο τίμημα, η προσπάθεια να καταλάβει κανείς τη μέθοδο και να την κάνει "δικιά του". Η βιοδυναμική π.χ. πιο συγκεκριμένα, καλεί σε αρκετή **παρατήρηση της φύσης και προσαρμογή στους ρυθμούς της**. Σε ένα βαθμό απαιτεί και μια εσωτερική μετατόπιση του χρήστη, ιδίως όσον αφορά το σεβασμό, τον τρόπο, με τον οποίο βλέπει και **"διαλέγεται" με τη φύση και τα ζωντανά όντα**, τους **"ομοτράπεζούς"** μας.

Αλλά παράλληλα μας καλεί να απελευθερωθούμε από παλιές περιοριστικές αντιλήψεις του τύπου : **"η ζωή είναι δύσκολη, δε μπορεί να γίνει τίποτα, κ.λ.π."**

Ήδη στην Ελλάδα πέρα από τα πρώτα βιο-δυναμικά κτήματα στη δεκαετία του '80, μια σειρά ανθρώπων τελευταία δοκιμάζει και έχει τα πρώτα θετικά αποτελέσματα π.χ. σε καλλιέργειες με οπωροφόρα ή κηπευτικά. **Σε φυτείες που κανονικά, απειλούνταν με καταστροφή από παράσιτα, η ζημιά μειώθηκε στο 5 ή 10%.**

Φέτος (άνοιξη, καλοκαίρι του 2002), προχωράμε σε εφαρμογές μεγάλης κλίμακας σε ελιά, αμπέλι, εσπεριδοειδή, κ.α.

Ο δρόμος αγνοχαράζει, στη σωστή νομίζω κατεύθυνση, με **πολλές ελπίδες**.

Ας είμαστε σε επαφή, όσοι νοιώθουν να τους εκφράζει, μια τέτοια "ήπια" γεωργία.

Βιβλιογραφία

Tompkins - Byrd : "Τα μυστικά του εδάφους". Εκδ. Χατζηνικολή.

E. Nastati : "Comprendere e curare le parassitosi". Ed. Eureka. 2000

Elzakker - Δεσύλλα : "Technical report for organic olive growing in Mani". 1991.

Δίκτυο για τὰ Φυτοφάρμακα : "Φυτοφάρμακα, προβλήματα και εναλλακτικές λύσεις". Εκδ. Γ.Γ.Ν.Γ. 1988

Γ. Βυθούλκα : "Ομοιοπαθητική".

Ευχαριστώ ακόμη για τις πολύτιμες συζητήσεις μας τους : Γ. Πανάγο, Β. Winderstein και D. Schliwa.

Βήματα προς μια ήπια φυτοπροστασία**Σημειώσεις****Ασθένεια**

Στη γεωπονική διάλεκτο συνηθίζουμε να μιλάμε για **ασθένειες** όταν ένα φυτό υποφέρει (!) από μύκητες, βακτήρια και ιούς (αντικείμενα της Φυτοπαθολογίας) και **προσβολές** όταν ταλαιπωρείται (!) από ακάρεα, θρίπες, αφίδες, ή μεγαλύτερα έντομα ή ακόμη και ζώα (αυτά που εξετάζει η Γ. Εντομολογία και Ζωολογία). Στο άρθρο αυτό χρησιμοποιήθηκε βασικά ο όρος **ασθένεια** ενώ, όπως φαίνεται κι από όσα λέγονται, αυτά αφορούν ξεκάθαρα και τις προσβολές. Αυτό το μεθοδολογικό "φάουλ" έγινε αφενός για λόγους συντομίας. Έγινε όμως και με το σκεπτικό ότι υπάρχει, όπως ελπίζω να φάνηκε μέσα από το άρθρο, μια κοινή αιτία που τα φυτά ασθενούν (από μύκητες) ή προσβάλλονται (από έντομα). Αυτό φαίνεται και από τη θεραπεία, την ενεργειακή δηλαδή ενίσχυση του φυτού, που το βοηθάει και στις δύο περιπτώσεις.

Καλύτερη θεραπεία η πρόληψη

Το ζήτημα της φυτοπροστασίας είναι τεράστιο, εδώ απλά διερευνάται μια όψη του, μια συνιστώσα, που ήταν και είναι παραγνωρισμένη και που ακριβώς γι αυτό αισθάνθηκα ότι αξίζει την προσοχή μας. Αλλά θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μη θυμίσουμε ότι πρώτα απ' όλα, αυτό που χρειάζεται για να έχουμε υγιή φυτά, είναι ένα **διαφοροποιημένο αγροτικό οικοσύστημα**, με δασικά είδη, οπωροφόρα, συγκαλλιέργειες με λαχανικά, κ.λ.π. Είτε αυτό έχει προκύψει από **σχεδιασμό**, όπως στη **Βιο-δυναμική** (που προβλέπει συνύπαρξη δάσους, οπωροφόρων, ετήσιων κ.λ.π. μέσα στον "οργανισμό" του αγροκτήματος) και την **Περμακουλτούρα** (Permaculture, του **Bill Mollison**), είτε από **μικτή ελεύθερη σπορά με σβώλους**, όπως στη **Φυσική Καλλιέργεια** του **Masanobu Fukuoka**. Τότε το πιο πιθανό είναι να μην τεθούν καν προβλήματα σαν αυτά που περιγράφονται εδώ και οδήγησαν στη συγγραφή αυτού του άρθρου !!! Εδώ λοιπόν ασχολούμαστε με τις περιπτώσεις όπου κάτι τέτοιο δεν είναι- ακόμα-εφικτό, π.χ. ένα λιοστάσι, οπωρώνα, αμπέλι ή μια ευαίσθητη ετήσια καλλιέργεια και με το "τι κάνουμε" τότε.

Ενέργεια

Ετυμολογικά "εν + έργον": ό,τι "εν δυνάμει" μπορεί να παράγει έργο. Έτσι το νερό που βρίσκεται ψηλά έχει "δυναμική ενέργεια" : πέφτοντας, σε μια νεροτριβή μπορεί να παράγει κίνηση, ηλεκτρικό ρεύμα κ.λ.π.

Εδώ ωστόσο η λέξη "ενέργεια" αναφέρεται

στην πιο λεπτή, μη υλική διάσταση, που σχετίζεται στενά όμως με την (ζώσα) ύλη. Είναι αυτό στο οποίο διαφέρει ένα ζωντανό σώμα ζώου λίγο πριν πεθάνει και αντίστοιχα ένα λεπτό μετά το θάνατό του. Και στις δύο περιπτώσεις η χημική (ή υλική ή ορυκτή) σύστασή του είναι η ίδια ακριβώς. Ωστόσο λείπει "κάτι", αυτό που αναφέρεται ως "πνοή ζώσα" ή απλά **ζωή**. Κάτω από αυτό το πρίσμα, **οι έννοιες "ενέργεια" και "ζωή" είναι κοντινές, σχεδόν ταυτόσημες**.

Η ενέργεια σχετίζεται ακόμη και με την "πληροφορία". Μια πληροφορία κουβαλάει ενέργεια, π.χ. μπορεί να μας προκαλεί βαρεμάρα ή αντίθετα να μας ξυπνάει το ενδιαφέρον ! Κι ο τρόπος που γίνεται μια ενεργειακή θεραπεία είναι βασικά με τη μεταβίβαση μιας πληροφορίας, μέσα από κίνηση, λόγο κ.λ.π.

Πληροφορία εξάλλου δίνουμε και με τα ομοιοδυναμικά σκευάσματα. Ή αλλιώς **μηνύματα**, που έχουν αποθηκευτεί σαν "ενεργειακό αποτύπωμα", στα μόρια του νερού και φτάνουν, μέσω του ραντίσματος, στα φυτά.

Βιοδυναμικά - ομοιοδυναμικά παρασκευάσματα

Για όποιον ενδιαφέρεται να προχωρήσει σε πρακτική εφαρμογή της βιο-δυναμικής, πρέπει να πούμε ότι σήμερα πια βιο-δυναμικά σκευάσματα είναι εύκολα διαθέσιμα στα πλαίσια της ομάδας που έχει δημιουργηθεί. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι "πωλούνται", με την έννοια που αυτό συνηθίζεται. Εκείνο που χρειάζεται για να έχει νόημα και αποτέλεσμα η χρήση τους είναι η κατανόηση του "τι, πότε και γιατί", με **διάβασμα, παρατήρηση** αλλά και συμμετοχή σε σχετικά **σεμινάρια** ή ομάδες συζήτησης

Ένας παλιός καλός "συμβατικός" δάσκαλος :

"...Αντί να ψεκάσουμε δηλητηριώδεις ουσίες που σκοτώνουν το παθογόνο και βλάπτουν ενδεχομένως τον καταναλωτή, **θα πρέπει στο μέλλον να ψεκάσουμε με ουσίες (αβλαβείς για τον άνθρωπο) που θα καθιστούν λόγω αλλοιώσεως του μεταβολισμού του φυτού αδύνατη την ανάπτυξη του παθογόνου...** Ξέρουμε ότι ορισμένα φυτά είναι ανθεκτικά σε ορισμένες αρρώστιες...Τι προκαλεί την ανθεκτικότητα... Πώς δρουν τα γονίδια ανθεκτικότητας, επηρεάζοντας βιοχημικά το μεταβολισμό του φυτού ;...Όσο κι αν φαίνεται δύσκολο, έχω το όραμα ότι μπορεί στο μέλλον να βρεθούν ουσίες που δεν θα είναι φυτοφάρμακα με την σημερινή έννοια και δεν θα μας απειλούν. **Θα επηρεάζουν μόνο το μεταβολισμό του φυτού καθιστώντας το ανθεκτικό...**".

Στέφανος Δημητριάδης, Ομ. Καθ. Α.Γ.Σ.Α., Πρόεδρος Δ.Σ. Μπενακείου Φ.Ι. : "Σκέψεις για την καταπολέμηση των ασθενειών στο μέλλον". Μ.Φ.Ι. 1984

9η ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ

Αγροτικά προϊόντα χωρίς χημικά
χειροτεχνήματα χωρίς τοξικά
Κεντρική Πλατεία Σερρών
28 και 29 Σεπτεμβρίου 2002

2η ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Καρδίτσα 20 έως 22 Σεπτέμβρη 2002

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Καρδίτσας (ΤΕΔΚ), ο Δήμος Καρδίτσας, η Δ/ση Γεωργικής Ανάπτυξης Καρδίτσας, η Αναπτυξιακή Καρδίτσας Α.Ε., ο Γεωπονικός Σύλλογος, ο Σύλλογος Φίλων Φυσικής Διαβίωσης και Υγιεινής Διατροφής και οι Βιοκαλλιεργητές Καρδίτσας, ύστερα από την επιτυχία της 1ης Οικολογικής Γιορτής, που πραγματοποιήθηκε, πέρσι, οργανώνουν και φέτος τη 2η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ το τριήμερο 20 έως 22 Σεπτέμβρη 2002. Η έκθεση θα πραγματοποιηθεί και φέτος στον ίδιο χώρο που είναι το Άλσος Πανσιλίπου Καρδίτσας και θα περιλαμβάνει όπως και η 1η Πανελλαδική Εκθεσιακή Αγορά Βιολογικών Προϊόντων και παράλληλες εκδηλώσεις, ήτοι, ενημερωτική ημερίδα, ψυχαγωγικές - πολιτιστικές εκδηλώσεις και άλλα.

Μέσα στους σκοπούς της Οικολογικής Γιορτής είναι:

1. Η ενημέρωση και πληροφόρηση της κοινωνίας του Ν. Καρδίτσας γύρω από τα βιολογικά προϊόντα και η ευαισθητοποίηση του καταναλωτικού της κοινού.
2. Η κατάθεση μιας άλλης πρότασης, ενός εναλλακτικού τρόπου παραγωγής προς τους αγρότες της περιοχής.
3. Να συναντηθούν βιοκαλλιεργητές από όλη την Ελλάδα, να γνωριστούν και να ανταλλάξουν χρήσιμες απόψεις και εμπειρίες σχετικά με την παραγωγή και διακίνηση των βιολογικών προϊόντων.
4. Να συναντηθούν παραγωγοί και έμποροι βιολογικών προϊόντων από όλη την Ελλάδα, να γνωριστούν και να κλείσουν συμφέρουσες εμπορικές συμφωνίες.

Τέλος κυρίαρχος στόχος τη 2ης Οικολογικής Γιορτής, είναι η ανάδειξη και προβολή του θέματος της προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας του καταναλωτή, που τόσο αδιάφορα αντιμετωπίζεται ακόμα από τη συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών. Για περισσότερες πληροφορίες στα τηλ. 0441021446 Σωκράτης Βασιλάκος, 0441042363 Γιώργος Κορομπίλιας FAX 0441071069 και 0441071636.

Το Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων οργανώνει κάθε χρόνο ένα Θεματικό Συνέδριο, την κάθε φορά για ένα σημαντικό οικολογικό θέμα. Το ετήσιο συνέδριο του Δικτύου για το 2002 θα γίνει στη Λάρισα στις 8 - 10 Νοεμβρίου, με οργανωτή το Σύλλογο Φίλων του Ποταμού Πηνειού και με θέμα "Βιολογική Γεωργία και Βιολογική Κτηνοτροφία", στο αμφιθέατρο της Ιατρικής σχολής

Το μάθημα της πεταλούδας

"Μια μέρα, σε ένα κουκούλι εμφανίστηκε μια μικρή τρύπα. Ένας άνθρωπος που πέρναγε τυχαία, στάθηκε και για ώρες παρατηρούσε την πεταλούδα που προσπαθούσε να βγει απ' τη μικρή αυτή τρύπα.

Μετά από κάμποσες ώρες, η πεταλούδα φάνηκε σα να εγκατέλειπε τις προσπάθειες, και η τρύπα παρέμενε το ίδιο μικρή. Ήταν σαν η πεταλούδα να είχε κάνει ό,τι μπορούσε και σα να μη μπορούσε να κάνει τίποτε άλλο.

Τότε ο άνθρωπος αποφάσισε να βοηθήσει την πεταλούδα.

Πήρε ένα σουγιά και άνοιξε το κουκούλι.

Η πεταλούδα βγήκε...

Αλλά το σώμα της ήταν αδύναμο και μουδιασμένο.

Τα φτερά της δεν ήταν αρκετά αναπτυγμένα και μόλις που κουνιόντουσαν.

Ο άνθρωπος συνέχισε να παρατηρεί, σκεπτόμενος ότι, όπου να 'ταν τα φτερά της πεταλούδας θα άνοιγαν και θα μπορούσαν να σηκώσουν το σώμα της για να πετάξει.

Τίποτε όμως δεν έγινε!

Η πεταλούδα πέρασε το υπόλοιπο της ύπαρξής της σέρνοντας το αδύναμο σώμα της και τα καχεκτικά φτερά της. Ποτέ της δεν μπόρεσε να πετάξει."

Ο άνθρωπος αυτός ήθελε να βοηθήσει και νόμιζε ότι έκανε μια καλή πράξη. Δεν καταλάβαινε όμως ότι η προσπάθεια της πεταλούδας να περάσει απ' την στενή τρυπίτσα του κουκουλιού ήταν απαραίτητη για να μπορέσει να διοχετεύσει τα υγρά του σώματός της στα φτερά της και έτσι να μπορέσει να πετάξει. Αυτό ήταν το καλούπι μέσα απ' το οποίο ο Θεός την ανάγκαζε να περάσει για να μεγαλώσει και να αναπτυχθεί.

Καμιά φορά, αυτό ακριβώς που χρειαζόμαστε στη ζωή μας είναι η προσπάθεια. Αν ο Θεός μας επέτρεπε να ζούμε τη ζωή μας χωρίς να συναντήσουμε εμπόδια, θα ήμασταν περιορισμένοι.

Δεν θα μπορούσαμε να είμαστε τόσο δυνατοί.

Δεν θα μπορούσαμε ποτέ να πετάξουμε.

Ζήτησα δύναμη...

Και ο Θεός μου έδωσε δυσκολίες για να με κάνει δυνατό.

Ζήτησα σοφία...

Και ο Θεός μου έδωσε προβλήματα να λύσω.

Ζήτησα ευημερία...

Και ο Θεός μου έδωσε εγκέφαλο και μύες για να δουλέψω.

Ζήτησα να μπορώ να πετάω...

Και ο Θεός μου έδωσε εμπόδια να περάσω.

Ζήτησα αγάπη...

Και ο Θεός μου έδωσε ανθρώπους με προβλήματα να βοηθήσω.

Ζήτησα εύνοια...

Και ο Θεός μου έδωσε δυνατότητες.

Δεν έλαβα τίποτε από αυτά που ζήτησα...

Αλλά έλαβα όλα όσα χρειαζόμουν.

**Ζήσε τη Ζωή χωρίς φόβο, αντιμετώπισε όλα τα εμπόδια
και απόδειξε ότι μπορείς να τα ξεπεράσεις.**